

АНВОРИ ДОНИШ

E-mail: anvor.donish@kgu.tj **Наширияи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ***
www.anvor.tj **№8 (309) 10-уми октябри соли 2020, шанбе (оғози нашр: соли 1994)**

ИШТИРОК ДАР ИНТИХОБОТ ҚАРЗИ ШАҲРВАНДӢ БУДА, ОВОЗИ ШУМО ДАР ОН ҲАЛКУНАНДА АСТ!

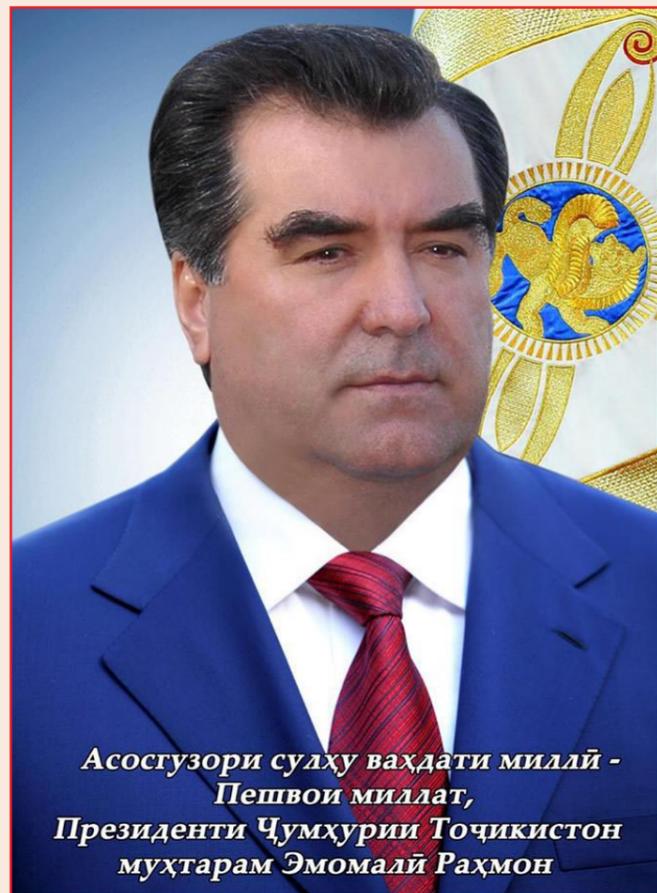
ЧАРО МАН БА ЭМОМАӢ РАҲМОН ОВОЗ МЕДИҲАМ?

ТАБРИКОТИ РЕКТОРИ ДОНИШГОҲ БА МУНОСИБАТИ РӯЗИ ОМУЗГОР

ИНТИХОБИ ОЯНДАИ ДУРАХШОНИ МИЛЛАТ

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ -
Пешвои миллат,
Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон

Биёед, Ватану давлатамон ва халқи азизамонро сиақан дӯст дорем, нисбат ба тақдир Тоҷикистони маҳбубамон бетарафу бетарфовут набошем, ба қадри бузургонаш расем, наврасону ҷавононро тарбия намоем ва робитаи наслҳову замонҳоро устувор карда, ба сӯйи рушди кишвар қадамҳои ҷиддий гузорем ва ин заминро диёри бихиштосоро ободу пешрафта гардонем.

Вазъи маънавий ва фикрии ҷомеаи имрӯза ислоҳоти ҷиддиро тақозо мекунад ва мо бо эътимоди комил ба қудрати созандаи зиёиён ва олимону донишмандони мамлакат умедворем, ки онҳо ин камбудихоро сари вақт ислоҳ намуда, дар рушди илму маориф ва фарҳанги миллӣ саҳмгузор мешаванд ва бо дастовардҳои шоистаи худ Ватани азизамонро дар арсаи ҷаҳонӣ муаррифӣ менамоянд.

Дар ин ҷода ба олимону ва зиёиёни кишвар барори қор хоста, бовар дорам, ки шумо дар оянда низ бо масъулияти бапанди шаҳрвандӣ дар роҳи рушди илму маориф қадамҳои устувор гузошта, нерӯи худро ба пешрафти боз ҳам бештари ин соҳаҳо равона месозед.

Эмомалӣ РАҲМОН

УСТОДИ АСИЛ, ФАЙЛАСУФИ ТАВОНО

МУРОҶИАТНОМА

ҲАРФИ ДОНИШЧӢ

СОҲИБХИТӢРӢ ВА РУШДИ ДАВЛАТДОРИИ ДУНЯӢ

ИНТИХОБИ ОЯНДАИ ДУРАХШОНИ МИЛЛАТ

Мирализода Абдусалом Мустафо, доктори илмҳои педагогӣ, профессор, ректори Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ

Ба шарофати Истиқлолияти давлатӣ кишвари маҳбуи мо узви комилхуқуқи ҷомеаи байналмилалӣ гардид. Албатта, барои ҳар шаҳрванди кишвар зарур аст, ки бо шукргузорӣ аз он ҷоннисорӣ, заҳматҳои шабонарӯзии Пешвои муаззами миллатро пеши назар дошта бошад. Дар замоне, ки ҷанги шаҳрвандиро таҳмил карда буданд, алангаи оташи он рӯз ба рӯз густариш меёфт, хавфи нестшавии миллат ва истиқлоли он вучуд дошт. Зимоми давлатдориро ба хотири наҷоти он ва хомӯш намудани ин оташ ҳеҷ кас бо ҷасорати комил ба зимма гирифтани намехост. Масъулияти бисёр сангин буд. Дар ин роҳ Сарвари давлат бояд тамоми неруви ғайрат ва низ ҳастияшро барои ояндаи неки ин Ватан, пойдории сулҳу субот, ваҳдати миллӣ сарф мекард. Инчунин, барои ҳаёти хушбахтонаи мардуми кишвар заҳмат мекашиду тамоми тадбирҳоро меандешид. Ин масъулияти бузургу таърихи Пешвои муаззами миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба уҳда гирифт.

Ин ҳама дастовардҳоро бо камоли хоксорӣ ба худ нисбат надод, балки арз дошт, ки он маҳсули талошу заҳматҳои фидокоронаи тамоми мардуми азизи ин кишвар мебошад.

Чун сулҳ барқарору пойдор гардид, Ватани маҳбубамон бо сарвари муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба дастовардҳои зиёд ноил шуд, ки дар арсаи байналмилалӣ назаррас буданд. Бешак, мушкилоту проблемаҳо вучуд доштанд, аммо Президенти мамлакат ихор доштанд, ки онҳо муваққатӣ ва даргузар мебошанд. Замон ин ҳақиқатро собит сохт. Пас аз он мақсад гузошта шуд, ки ин Ватани аҷдодӣ бештар обод бигардаду бештару бехтар муаррифӣ бишавад.

Мо, дар ҳақиқат, мардуми хушбахти замоне, ки ин ҳақиқатро на танҳо шоҳид гардидем, балки роҳи тайкардаи онро низ дидем. На дар миёни роҳ мондем ва на аз роҳ рафтани боз истодем, зеро дар шахсияти муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон Роҳбари шоиста доштем дорем. Пайрави ӯ будан пайрави хушбахти ва саодати беназир мебошад.

Сатҳи зиндагии мардум боло бар-

дошта шуд. Ҳолиё бо дидани дастархонҳои пурнозу неъматҳои шаҳрвандони кишвар дар баробари шукргузорӣ ёд аз рӯзгори пешин, рӯзгори фоҷиабор менамоем.

Чӣ сон метавон фаромӯш кард? Нон набуд. Мардум аз гуруснагӣ азият мекашид. Барои рафъи он ва наҷоти худ чандин зироатҳои ҳам истифода намуданд, ки боиси ҳалокату маргашон шуд. Магар аз пеши назар меравад, ки бар ин асар садҳо сокинони ноҳияи Фархор ба ҳалокат расиданд?

Дар пойтахти кишвар - шаҳри Душанбе аз нимашаб дар назди заводи нон навбат мегирифтанд, аммо на ба ҳама нон мерасид.

Ҳолиё аз ҳар нафар шаҳрванди кишвар, ки он рӯзгори фоҷиаборро дидааст, агар бипурсед: "Кӣ шароити арзандаи зиндагиро барои мо муҳайё сохт?", ҳатман чунин посухи ифтихоромезу шукромезро мешунавад: "Муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон!"

хушнуд, ки дар бунёди иншоотҳо санҷҳои асосро мегузоранд. Инчунин, дар ифтитоҳи онҳо ширкат меварзанд.

Мебинем, шоҳид мегардем, ки ҳатто дар расми кушодашавии иншооти хурд низ ширкат меварзанд ва

рушди устувор, шинохтани миллати тамаддунсозу қадимаи тоҷик дар арсаи олам аст. Шӯлаи ифтихори миллиро ба ин васила афрӯхтанд ва ҳисси худшиносиву ватандӯстиву фазилатҳои неки инсониро афзуданду пойдор намуданд. Ба тарбияи насли наврас таваҷҷуҳи махсус зоҳир карда таъкид доштанд, ки тамоми зиёиён, хосса аҳли маориф, ба масъалаи муҳиму сарнавиштасозу ояндасоз бо тамоми масъулият диққати ҷиддӣ бидиҳанд. Таъкид намуданд, ки "Мо ба мақсадҳои олии худ - таъкими дастовардҳои истиқлолияти кишвар, таъмини рушди нумӯи давлатдорӣ миллӣ, амнияти давлат ва миллат, пойдории сулҳу субот, пешрафти иқтисодӣ татбиқи ҳадафҳои марҳилаи созандагӣ, беҳбудии зиндагии мардум ва ҳалли даҳҳо масъалаҳои дигари ҳаёти танҳо аз ҳамин роҳ расида метавонем".

Ба хотири он, ки дар замони нав ба дастовардҳои бузурги илмиву техникӣ ва кашфиётҳои нав ноил бигардем, Пешвои миллат тамоми шароити имкониятҳоро дар соҳаи маориф фароҳам оварданд. Ҳамзамон, дастур доданд раҳнамоӣ карданд. Муассисаҳои таълимӣ бо компютер дар асоси барномаҳои давлатӣ тадриҷан таъмин гардиданд. Таъкид доштанд, ки ба фанҳои техникӣ, табиатшиносӣ, умуман, ҳамаи фанҳои дақиқ диққати махсус дода шавад. Инчунин, дар донишгоҳҳо сифати тарбияро баланд бардоранд ва бехтарину муфидтарин таҷрибаҳои пешқадами марказҳои илмиву таълимии ҷаҳонро омӯхта, аз онҳо истифода намоянд.

Мақсад аз ин ҳама мутобиқи талаботи бозори меҳнат тайёр кардани мутахассисон ва истифодаву бархӯрдорӣ аз дастовардҳои илмҳои муосир аст.

Албатта, бо чунин Пешвои муаззами миллат мо ба муваффақият ва дастовардҳои бузургтаре ноил мегардем. Аз ин рӯ, бовар дорем, ки ба ҷонибдорӣ ӯ мардуми кишвар, хосса аҳли маориф, раъй медиҳанд ва интихобаш ба маснаду мақоми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон интихоби ояндаи дурахшону босаодати миллат хоҳад буд.

Ба шарофати Истиқлолияти давлатӣ кишвари маҳбуи мо узви комилхуқуқи ҷомеаи байналмилалӣ гардид. Албатта, барои ҳар шаҳрванди кишвар зарур аст, ки бо шукргузорӣ аз он ҷоннисорӣ, заҳматҳои шабонарӯзии Пешвои муаззами миллатро пеши назар дошта бошад. Дар замоне, ки ҷанги шаҳрвандиро таҳмил карда буданд, алангаи оташи он рӯз ба рӯз густариш меёфт, хавфи нестшавии миллат ва истиқлоли он вучуд дошт. Зимоми давлатдориро ба хотири наҷоти он ва хомӯш намудани ин оташ ҳеҷ кас бо ҷасорати комил ба зимма гирифтани намехост. Масъулияти бисёр сангин буд. Дар ин роҳ Сарвари давлат бояд тамоми неруви ғайрат ва низ ҳастияшро барои ояндаи неки ин Ватан, пойдории сулҳу субот, ваҳдати миллӣ сарф мекард. Инчунин, барои ҳаёти хушбахтонаи мардуми кишвар заҳмат мекашиду тамоми тадбирҳоро меандешид. Ин масъулияти бузургу таърихи Пешвои муаззами миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба уҳда гирифт.

Вақте ин гуна посухро мешунавем, умед ба ояндаи неки кишвар мекунем. Бовар ҳосил менамоем, ки моро рӯзгори аз ин ҳам бехтар дар пеш аст. Воқеан, чун шукргузор ҳастем, файзу баракат дар қору рӯзгорамон меафзояд.

Миллати мо аз оғоз шукргузор буд ва дар таърих ҳамин гуна ёд мешавад. Пешвои муаззами миллат доништану хондани муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон на танҳо як навъ эътирофи ҳамаи заҳматҳо ва ҷоннисориҳои ӯ дар роҳи эъморӣ давлату ҷомеаи навини пешрафтаи хушбахт аст, балки, пеш аз ҳама, шукргузорӣ ва садоқат ба ӯ мебошад.

Ин ҳақиқат ба исбот ниёз надорад, ки мардуми сарзамини аҷдодии мо ба ҳеҷ сарвари пешин ба мисли Эмомалӣ Раҳмон муҳаббати самимӣ надоштанду надоранд. Муҳаббат ба зӯрӣ ва сохтакорӣ дар дил ҷой дода намешавад. Истиқболи гарм, суҳбатҳои озоду фароҳамш бо ҳузури Сарвари давлат дар тамоми манотиқи кишвар бар он гувоҳ мебошанд.

Мебинем, шоҳид мегардем ва ҳам

МУРОҶИАТНОМАИ ҲАЙАТИ ОЛИМОНУ ОМУЗГОРОН, ДОНИШЧҶҮЁН ВА КОРМАНДОНИ ДОНИШГОҶИ ДАВЛАТИИ КҮЛОБ БА НОМИ АБҶАБДУЛЛОҶИ РҶДАКӢ БА СОКИНОНИ ШАҲРИ КҮЛОБ ЗЕРИ УНВОНИ "БИЁЕД, ШАҲРАМОНРО ОБОД СОЗЕМ!"

Дар ин кори хайру ояндасоз шахсони ботадбири ташаббускор, фаълону собиқадорони меҳнат, зиёиён ва ҷавонони меҳнатқарин пешсафи маърақаҳои ободонӣ гашта, бояд ба он ноил гарданд, ки шаҳри Кӯлоб дар кишвар намунаи шаҳрҳои ободу зебо бошад. Дарвоқеъ, бо қарори махсуси Кумитаи иҷроияи Давлатҳои Муштаракулманофеъ, ба шаҳри Кӯлоб мақоми **МАРКАЗИ ФАРҶАНГИИ ДАВЛАТҶОИ МУШТАРАКУЛМАНОФЕЪ** дода шудааст.

Ҳамшаҳриёни азиз! Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон таъкид намудаанд: "Мо бояд суръати ободонӣ ва бунёдкориро боз ҳам вусъат бахшем, мушкilotи ҷойдоштаро бартараф созем ва барои рушди деҳот, сайёҳӣ ва тақвияти омӯзиши хунаҳои мардумӣ тадбирҳои иловагиро роҳандозӣ намоем".

Дастури супоришҳои Пешвои муаззами миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро ба роҳбарӣ гирифта, Узви маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, иҷрокунандаи вазифаи раиси шаҳри Кӯлоб муҳтарам Вализода Абдуқодир Исуф дар доираи таҷлили ҷашни 30-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба масъалаи ободу зебо, оростану рӯшноикунӣ ва азнавсозии кӯчаву хиёбонҳо, боғҳои растаҳо, манзилҳои истиқоматӣ ва маъмурияти маишӣ, муҳити атрофи шаҳри Кӯлоб, диққати роҳбарони идораву муассисаҳо, ҷамоатҳо ва ҷамаи аҳолии шаҳро ҷалб намудааст, ки ин тадбирҳо дар як муддати кӯтоҳ ба шаҳри мо ҳусни тоза бахшида истодааст. Бунёдкориву созандагӣ танҳо дар ҳудуди шаҳр маҳдуд нашоуда, қаламрави ҷамоатҳои деҳотро фарогир мебошад.

Ҳайати олимону омӯзгорон, донишҷӯён ва кормандони Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ сиёсати роҳбарияти олии кишварро ҷонибдорӣ намуда, дар ободу зебо гардонидани шаҳри бостонии Кӯлоб саҳ-

ми шоиста мегузорад. Донишгоҳ дар баробари тайёр намудани кадрҳои баландиҳисоси ҷавобгӯи талаботи замон, дар ободу зебо гардонидани шаҳр як қатор корҳои арзандаро ба субот расонидааст. Аз ҷумла, бунёди Боғи фарҳангӣ - фароғатии ба номи Сайдали Вализода, кӯдакистони "Ситора", азнавсозии истироҳатгоҳи "Истиқлол" дар ноҳияи Муъминобод, пурра омода гаштан ба зимистони соли ҷорӣ ва амсоли инҳо гувоҳи гуфтаҳои боло мебошанд.

Қабули қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот", "Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд", "Дар бораи танзими анъана ва ҷашну маросимҳо", Барномаи рушди маҳаллаҳо барои солҳои 2019-2021, эълон намудани 1300 рӯзи ободонӣ, 400 рӯзи кабудизоркунӣ, ҷамчунин бунёдкорихо ба пешвози 30-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷумлаи иқдомҳои созандаи роҳбарияти олии кишвар ҷиҳати ба як кишвари пешрафта табдил додани Тоҷикистон доништа шудааст. Ин иқдомот ҳар як сокини баору номуси кишварро водор месозад, ки фарҳанги зебоипарастиро дар замири наздикону насли ҷавон ҷой дода, дар бунёдкории як гӯшаи Ватан саҳм бигзорад ва барои шукуфоии кишвар бетараф набошад.

Ҳамдиёрони гиромӣ! Имрӯзҳо, ки корҳои ободониву созандагӣ вусъати тоза гирифтааст, ба шумо - ҳамшаҳриёни азизамон мууроҷиат мекунем, ки мо бояд

ба хоҳири пешрафти давлати соҳибхитиёрамон ва Ватани аҷоддиамон - Тоҷикистони озоду маҳбуб, бо ҳамаҷиҳаи иштироки шахсии худ ба василаи ҳашарҳои дастаҷамъӣ шаҳрамонро ба шаҳри ҳозиразамони озодаву рушдфта табдил дода, номи мардумони сарбаланд ва заҳматкашу покниҳоди диёри мардону занони вафопарвар - Кӯлоби бостониро боз ҳам шуҳратёр гардонем. Дар ин кори хайру ояндасоз шахсони ботадбири ташаббускор, фаълону собиқадорони меҳнат, зиёиён ва ҷавонони меҳнатқарин пешсафи маърақаҳои ободонӣ гашта, бояд ба он ноил гарданд, ки шаҳри Кӯлоб дар кишвар намунаи шаҳрҳои ободу зебо бошад. Дарвоқеъ, бо қарори махсуси Кумитаи иҷроияи Мамлакатҳои муштаракулманофеъ, ба шаҳри Кӯлоб мақоми **МАРКАЗИ ФАРҶАНГИИ ДАВЛАТҶОИ МУШТАРАКУЛМАНОФЕЪ** дода шудааст.

Дар ин бобат вазифаи виҷдониву инсонии ҳар яки мо, ки номи шаҳрамонро гиромӣ дошта, дар пешрафту ободии он саҳми шахсии худро гузорем.

Боварии пурра дорем, ки мардуми бонангу номуси Кӯлоби бостонӣ гуфтаҳои болоро хуб дарк мекунанд ва ташаббуси ҳайати олимону омӯзгорон, донишҷӯён ва кормандони Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ дастгири менамоянд.

**Бо эҳтиром,
ҳайати олимону омӯзгорон, донишҷӯён ва кормандони Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ**

• Шеърӣ рӯз

Сафармуҳаммад Аюбӣ

ЭЙ ФАЛАК

Эй фалак, бар душманонам ақли инсонӣ бидеҳ,
Ҷаҳро бар ҳам бизан, раҳми мусалмонӣ бидеҳ.
Душманӣ бар кас наварзад, он ки огоҳ аз Худост,
Ҳар ҷӣ аз меҳри Худовандист арзонӣ бидеҳ.
Ҳар касе бар хонаву бар хони мо дорад ҳасад,
Нозу неъматро барои ӯ фаровонӣ бидеҳ.
Бадзабоне бо ғазаб гар аз пай таҳқир шуд,
Бар забони ӯ каломӣ поки Раббонӣ бидеҳ.
Бар сабуксоре, ки савдоист дар савдои шар,
Фазлу тамкину хирад бар рағми нодонӣ бидеҳ.
Дар ду олам дасти мо андар гиребоне мабод,
Бар гиребонгири мо инсофи раҳмонӣ бидеҳ.

ДУ ҲИКМАТ

Дӯстони азиз! Мо дар ютуб шабакае бо номи "Ривоятҳои беҳтарин" созмон додем, ки дар он беҳтарин қиссаҳо нақл карда мешаванд. Аз ин хотир, ба шабакаи мо обуна шавед ва ғизои маънавий гиред!

ДОСТОНИ ДОНИШ- МАНДИ ЗАБОНДОН ВА КИШТИБОН

Донишманде, ки забон медонисту кораш дастури забон дарс додан буд, ки ба араби онро илми наҳв меноманд, ба кишти нишаст, то сафар кунад. Азбаски ба дониши худ мағрур буд, ҳар касро ба чашми камтар нигоҳ мекард. Дар кишти, ки савор шуд, ба киштибон бо такаббур гуфт:

-Оё ту аз илми наҳв хабаре дорӣ ва онро ёд гирифтаӣ?

Ӯ ҷавоб дод, ки ман қорам киштибонӣ асту онро хуб медонам, илми наҳв ҳам нахондаам.

Донишманди забондон гуфт: -Чун илми наҳв намедонӣ, ними умрат ба бод рафтааст.

**Гуфт: "Ҳеч аз наҳв хондӣ?" Гуфт: "Ло",
Гуфт: "Ними умри ту шуд дар фано".**

**Дилшикаста гашт киштибон зи тоб,
Лек он дам кард хомуш аз ҷавоб.**

Чанде нагузашт, ки дар баҳр тӯфоне шуду кишти ба гирдобе уфтод. Киштибону ҳамкоронаш бо талошу кӯшиш дар садади наҷоти мусофирон ва ҷилавгирӣ аз фарқи кишти буданд. Ҳар кас барои ҷони худ мекушид. Ногаҳон киштибон донишманди наҳви садо кард ва аз ӯ, ки аз тарси ҷон захираф шуда буд, пурсид:

-Оё ту илми шиноварӣ медонӣ?

Наҳвӣ бо шармсорӣ гуфт:

-Не!

Киштибон гуфт:

-Эй донишманди гиромӣ, бо ин бало, ки гирди сари мо мебардад, ҳар кас илми шино надонад, ҳама умраш бар бод аст!

**Бод киштиро ба гирдобе фиканд,
Гуфт киштибон бад-он наҳвӣ баланд:**

**"Ҳеч донӣ ошино кардан? Бигӯ",
Гуфт: "Не, эй хушҷавоби хубрӯ!"**

Гуфт: "Кулли умрат,

*эй наҳвӣ фаност,
3-он ки кишти гарқи ин гирдобоҳост".*

Маҳв мебояд, на наҳв ин ҷо, бидон,

Гар ту маҳвӣ, бехатар дар об рон.

Оби дарё мурдари бар сар ниҳад

В-ар бувад зинда, зи дарё кай раҳад?

Ҳар кӣ худро доно ҳисоб карду дигаронро нодон, дар рӯзи воқеа ба гил дармемонад ва чун ин донишманди нодону мағрур дар гирдоби фаною нестӣ гирифтормешавад.

**Аз китоби "Достонҳои
"Маснави маънавий",
таҳияи Қиёмиддин Сатторӣ**

СЕ НАМУДИ ОДАМОН

Марди хирадманде ба шогирдонаш чунин насиҳат кард:

-Одамон ба се шакл ҳамдигарро таҳқир мекунанд. Онҳо метавонанд дигаронро аҳмақ гӯянд, ё ғулом ҳисоб намоянд, ё ғайриқобили амал пиндоранд. Агар чунин иттифоқ бо шумо пеш ояд, воқеияти одиери ба назар гиред:

1. Танҳо як одами аҳмақ дигарро аҳмақ ном мебарад, зеро ӯ маънои аҳмақиро хуб дарк мекунанд.

2. Фақат ғулом дар симои шахси дигар ғуломиро дидан меҳақад, зеро дар бадбахтироҷаш худро танҳо дидани нест.

3. Ва танҳо одами аз дасташ коре намеомада беақлии ашхоси ношиносро аз сари нофаҳмӣ сафед кардани мешавад...

Мантиқ: Аз ин хотир, аз ҳеч кас малол нашавед ва касеро ҳам таҳқир накунед, агар меҳақед ғуломи аҳмақи ноқоромад набошед!

**Таҳияи
Ҷаҳонгир РУСТАМШО**

БАРГУЗОРИИ ДАВРИ ВИЛОЯТИИ ОЗМУНИ "ФУРҶИ СУБҲИ ДОНОИ КИТОБ АСТ"

Санаи 3-юми октябр дар бинои асосии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ даври вилоти озмуни "Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст" баргузор гардид. Дар озмун хонандагон, донишҷӯён ва донишомӯзон аз 10 шаҳру ноҳияи минтақаи Кӯлоб иштирок намуданд.

Озмун дар сатҳи хеле баланд баргузор гардид ва ғолибон муайян гардиданд.

БАРГУЗОРИИ РӯЗИ ЗАБОН ВА РӯЗИ ОМУЗГОР

5-уми октябр дар толори фарҳангии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ ҳамоиши илмӣ-бадеӣ бахшида ба Рӯзи забони тоҷикӣ ва Рӯзи омӯзгор эҳдо ба 30-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 75-солагии таъсисёбии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ баргузор гардид.

Нахуст, ноиби аввали ректор номзади илмҳои филологӣ, дотсент Холиқзода Айниддин суҳанронӣ карда, оид ба мақому манзалати забони тоҷикӣ баромад кард.

Сипас, номзади илмҳои филологӣ, дотсенти кафедраи забони тоҷикӣ Ҷаҳонгир Рустамшо дар мавзӯи "Пешвои миллат-ҳимоятгари забони тоҷикӣ", саромӯзгори кафедраи забони тоҷикӣ Озодамо Кенҷаева дар мавзӯи "Забони тоҷикӣ-рукни асосии давлатдорӣ милли", Бозоров Хушбахт, номзади илмҳои педагогӣ, омӯзгори факул-

тети омӯзгорӣ ва фарҳанг дар мавзӯи "Омӯзгор-сарвару саркори инсон" суҳанронӣ намуданд.

Дар қисмати фарҳангӣ донишҷӯёни факултети филологияи тоҷик ва журналистика ва факултети омӯзгорӣ ва фарҳанг бо шеър сурудҳо таъби тамошобиноро шод намуданд.

СЕМИНАР-ОМУЗИШ ДАР ФАКУЛТЕТИ ФИЗИКА ВА МАТЕМАТИКА

Рӯзи 25-уми сентябр дар кафедраи физика, методикаи таълими он ва тех-

нологияи материалҳои факултети физика ва математика семинар-омӯзиш дар мавзӯи "Тайёр намудани кадрҳои илмӣ ва илмӣ-педагогӣ" барои муссиҳаҳои педагогӣ ва муссиҳаҳои таълимоти олии касбӣ гузаронида шуд. Семинар зери роҳбарии мудири кафедра, номзади илмҳои педагогӣ Қодирова Дилафрӯз гузаронида шуд, ки дар он унвонҷӯёни кафедра Ёқубов Алишер, Лутфияи Ҷураҳон ва Раҳматова Райҳона баромад намуданд. Дар рафти семинар садорати факултет, мудири, аъзоёни кафедраҳо ва донишҷӯён иштироки ғаёлона доштанд.

МАҲФИЛ ДАР КАФЕДРАИ МЕНЕҶМЕНТ ВА МАРКЕТИНГ

Таърихи 23-юми сентябр дар кафедраи менеҷмент ва маркетинги факултети иқтисод ва идора маҳфили илмӣ баргузор гардид. Роҳбари маҳфил Ғуломов Зикрулло маҳфилро оғоз намуда, мақсади мавзӯро баён намуд. Сипас, донишҷӯи курси 3-юми факултет Ашрапов Бобочон дар мавзӯи "Мақсад ва вазифаҳои илми идоракунӣ" зери роҳбарии омӯзгор Содиқов Зафар баромад намуд. Донишҷӯён ғаёло будани худро дар маҳфил нишон дода, дар баҳсҳо иштирок ва бо саволҳо муроҷиат намуданд.

ЭЪТИБОР НАДОРАД

Дафтарчаи имтиҳонӣ, ки Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ соли 2017 ба донишҷӯи соли 4-уми факултаи молиявию иқтисодӣ Сомони Исроил (таълими рӯзона) додааст, бинобар сабаби гум шудани аз эътибор соқит доништа шавад.

XXXX

Дафтарчаи имтиҳонӣ, ки Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ соли 2016 ба донишҷӯи соли 5-уми факултаи омӯзгорӣ ва фарҳанг Файзов Муҳаммадшариф (таълими рӯзона) додааст, бинобар сабаби гум шудани аз эътибор соқит доништа шавад.

ТАШРИФИ РАИСИ КУМИТАИ КОР БО ҶАВОНОН ВА ВАРЗИШ

24-уми сентябр раиси Кумитаи кор бо ҷавонон ва варзиш назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон Раҳмонзода Абдулло ба донишгоҳ ташриф оварданд. Воҳурӣ дар толори фарҳангии донишгоҳ сурат гирифт. Дар воҳурӣ устодон ва донишҷӯён иштирок доштанд.

Раҳмонзода Абдулло, раиси Кумитаи оид ба мавзӯҳои мубрами ҷомеа суҳанронӣ намуда, оид ба дастовардҳои даврони истиқлол

ҳарф зад. Қайд намуд, ки Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба ҷавонон ва соҳаи илму маориф диққати махсус медиҳад.

Сипас, ректори донишгоҳ доктори илмҳои педагогӣ, профессор Миралӣзода Абдусалом суҳанронӣ карда, ҳозиринро барои пойдории сулҳу суботи комил даъват намуд. Воҳурӣ бо саволу ҷавоб хотима ёфт.

БАРГУЗОРИИ МАҲФИЛИ ЗАБОНШИНОС ВА МЕТОДИСТИ ҶАВОН

Таърихи 23 сентябри соли қорӣ маҳфили "Забоншинос ва методисти ҷавон"-и кафедраи забони тоҷикӣ бо методикаи таълими факултети филологияи тоҷик ва журналистика баргузор гардид. Дар маҳфил устодон Алиева Б., Ҷалилова А., Сайдалиева С. ва мутахассиси Раёсати илм ва инноватсия Шамшодӣ Ҷамшед иштирок дошта, оид ба ҳаёт, фаъолият ва эҷодиёти устод Рӯдакӣ суҳанронӣ намуданд. Сипас, донишҷӯи курси 4-уми факултет Алиев Амирҷон дар мавзӯи "Ономастика дар ашъори устод Рӯдакӣ" зери роҳбарии омӯзгори кафедра Алиева Бахтинисо суҳанронӣ намуд. Маҳфил дар фазои иозод гузаронида шуд.

МАШҚҲОИ ПАГОҲИРӮЗӢ

Рӯзи 19-уми сентябр бо мақсади тарғибу ташвиқи тарзи ҳаёти солим, оммавӣ гардонидани варзиш ва ҷалби ҷавонону наврасон ба варзиш ва тамрину машқҳои пагоҳирӯзӣ, инчунин пешгирии ҷавонон аз ҳар гуна амалҳои номатлуб дар назди бинои асосии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ бо ҷалби васеи омӯзгорон ва донишҷӯён машқҳои пагоҳирӯзӣ гузаронида шуд.

БАРГУЗОРИИ РӯЗИ РӮДАКӢ

Санаи 22-юми сентябри қорӣ бо ибтиқори кафедраи иқтисоди корхонаҳо ва соҳибкорӣ дар факултаи иқтисод ва идора бахшида ба Рӯзи рӯдакии чорабинӣ баргузор гардид. Аз ашъори Рӯдакии бузург порчаҳои назмӣ аз тарафи донишҷӯён қироат карданд. Нахуст мудири кафедра Абдуразоқ Ҳакимов суҳанронӣ намуд. Сипас, Лутфия Расулова, декани факултет баромад намуда, аз ҳаёт ва эҷодиёти устод

Рӯдакӣ суҳан гуфт. Дар чорабинӣ омӯзгорони факултет ва донишҷӯён ғаёлона иштирок доштанд.

АБДУРАҲМОНИ ҶОМӢ ВА МИР АЛИШЕРИ НАВОӢ – ПАЙВАНДГА- РОНИ ДӢСТИВУ БАРОДАРИИ ХАЛҚҲОИ ТОҶИК ВА ӢЗБЕК

Зафар МИРЗОӢН, ховаршинос,
профессори фаҳрии Донишгоҳи
давлатии Кӯлоб ба номи
Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ

Мавлоно Абдураҳмони Ҷомӣ ва Мир Алишери Навоӣ ин ду нобиғаи адабиёти классикии форс - тоҷик ва Ӣзбек дар адабиёти умумиҷаҳонӣ шоистаи ҷойи намоён буда, офаридаҳои беҳамто ва ҳамкориҳои созандаи онҳо дар роҳи тарбияи ахлоқӣ ва маънавии одамон нақши арзанда гузоштааст.

Дар бораи зиндагӣ ва офаридаҳои Мавлоно Абдураҳмони Ҷомӣ ва дӯстиву пайвастагии ӯ бо Мир Алишери Навоӣ, дар баробари устод Садриддин Айни ва аллома Бобоҷон Ғафуров, дар кишвари мо ва дар хориҷи Тоҷикистон донишмандони зиёде таълифоти илмии мӯбинуна ба чоп расондаанд. Аз ҷумла донишмандони шинохта Е.Э.Бертельс, И.С.Брагинский, В.Державин, К.И.Чайкин, Аълохон Афсаҳзод, М.Муллоаҳмад, Д.Бобокалонова, И.Х.Каримова, М.Лутфуллоев, И.О.Обидов, М.Орифӣ, З.Ҳасанова ва пажӯҳишгарони бисёре паҳлӯҳои гуногуни осори ин ду нобиғаи адабиётро мавриди таҳлил қарор додаанд.

Мавлоно Абдураҳмони Ҷомӣ ва Мир Алишери Навоӣ, ки дар замони худ бунёдгӯзори мактаби адабии Ҳирот буданд, дар атрофи худ садҳо шогирдони боистеъдодро гирд оварда, ба мартабаи баланди илмӣ расондаанд, аз ҷумла адибони овозаманд Кошифӣ, Ҳотифӣ, Суҳайлӣ, Осафӣ, Комӣ, Али Сафӣ, АбулҒафури Лорӣ, Абулвосеи Низомӣ, Атоуллоҳи Маҷҳадӣ, Ҳисомӣ, Дарवेशи Равға, Аҳмади Пиршамсгар ва чанде дигарон буданд ва ҷуноне аллома Бобоҷон Ғафуров гуфтааст "дӯстии Алишер Навоӣ ва Абдураҳмони Ҷомӣ ин ду нобиғаи замон намунаи дурашсон ва рамзи дӯстии халқҳои Ӣзбеки тоҷик мебошад, ки обихӯр дар сарчашмаи куҳансол дорад".

Бояд бо қаноатмандӣ ишора кард, ки ба шарофати сиёсати хирадмандонаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллати тоҷик муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ва Президенти Ҷумҳурии Ӣзбекистон муҳтарам Шавкат Мирзиёев дӯстии бародаронаи халқҳои Ӣзбеки тоҷик ривочу равнақи тозае гирифт. Дар партави ин сиёсат солҳои 2018 - 2019 дар кишварҳои дӯсту ҳамсоя як силсила чорабиниҳои сиёсату фарҳангӣ гузаронида шуданд. 27-сентябри соли 2019 Президентҳои Тоҷикистон ва Ӣзбекистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ва муҳтарам Шавкат Мирзиёев, дар шаҳри Душанбе боғи ба номи Алишер Навоӣро ботантана ифтитоҳ намуда, бар пояи пайкараи ба тозагӣ бунёдгаштаи шоирон ва мутафаккирони бузург Мавлоно Нуриддин Абдураҳмони Ҷомӣ ва Мир Алишери Навоӣ гулдастаҳо гузоштанд. Бояд ёдовар шуд, ки моҳи март соли гузашта дар чорбоғи ба номи Алишер Навоӣи шаҳри Самарқанд низ композицияи пайкарнигории Навоӣ ва Ҷомӣ бунёд гашта буд. Ин нукта низ баёнгари арҷгузорӣ ба адабиёти ҳазорсолаи форс - тоҷик мебошад, ки чорбоғи Навоӣ дар шаҳри Душанбе дар кӯчаи ба номи Абдураҳмони Ҷомӣ

бунёд гашта, дар ҳамҷаворӣ бо хиёбони Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ ҷой гирифтааст.

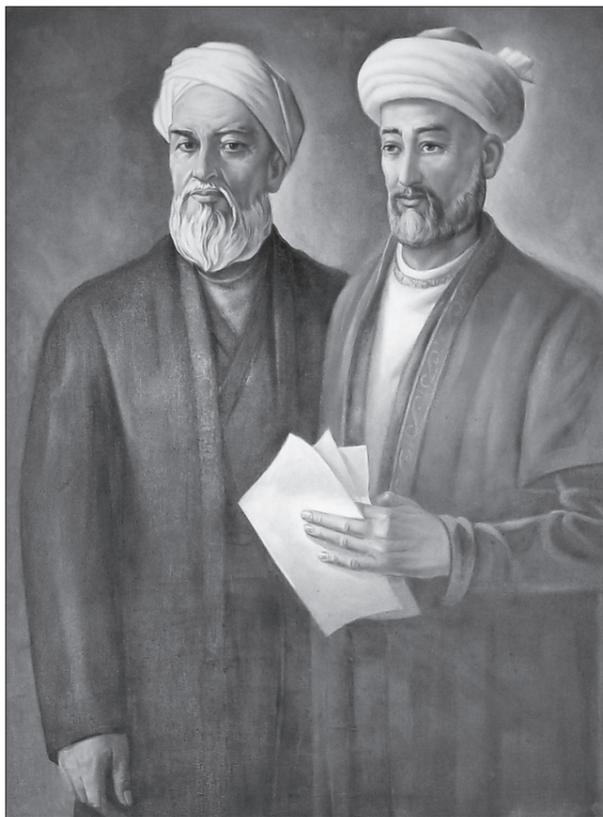
Донишмандони пурқор ҳанӯз ҳам дар пайи ҷустурҳои баландандеша ба паҳлӯҳои кашфнагардидаи осори ҳар ду нобиғаи беҳамтои адабиёти Шарқ нигаришта, ба дарёфтҳои тозаву ҷолибе ноил гардидаанд, ки беҳтараш он бинишҳои нобро аз гуфтори худашон бишнавом. Ин аст, ки мо меҳоҳем дар мавриди боғи ба номи Мир Алишери Навоӣ, ки гӯшаи чашмигири пойтахтамонро озин додааст ва дархӯри маъниҳои баланди фарҳангӣ мебошад, суҳани фишурдаеро бозоварем.

Бояд арз кард, ки аз роҳи пурсишҳову кундуковҳои худ натиҷагирӣ намудаам, ки муаллифи ин чорбоғи (парки) зебо, ки ҳамзамон нақши мактаби тарбияи ахлоқӣ, фарҳангӣ, адабӣ, зебоишиносӣ, кишваршиносӣ, меҳанпарастӣ, шаҳрнишинӣ, ҳештаншиносиву тоҷикиносӣ, арзишҳои бародариву ҳамсоягӣ бо ҳамдеворони Ӣзбекистон ва як силсила арзишҳои дигарро иҷро мекунад, Раиси Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Раҳмон Озода Эмомалӣ будаанд. Ва хушнуд шудам, ки давлатбонуи аз ҳама пурқору серташвиш фурсат пайдо кардаанд то бунёди чорбоғе бо ин нозуқиҳову оростагӣҳо ва дорои маънии баланди маърифатиро тарҳрезӣ ва зери назорати шахсӣ гирифтаанд, ки дар роҳи татбиқи шоистаи дастури ояндасози Пешвои муаззами миллат то рӯзи ҷашни фарҳундаи 30-солагии Истиқлолияти давлатии Тоҷикистон, ободу сарсабз гардонидани шаҳру деҳоти кишвар, беҳсозии зиндагии маиши мардум, ин боғи зебо армуғони шоиста мебошад.

То ҷашни 30-солагии Истиқлоли кишварамон мо мардумони Тоҷикистон бояд ба пиндору кирдору гуфторамон низ тобиши нав бахшида, асосати миллии худро дубора дарёбем. Ва боғи фарҳангӣ ба номи Низомиддин Мир Алишери Навоӣ дар ин росто метавонад намунаи равшан бошад.

Пеш аз ҳама дар боғи Мир Алишери Навоӣ он чӣ моро бештар ба худ ҷалб кард ин аст, ки муаллифи боғ аз роҳи сайругашт дар чаманзор кӯшидааст зехнҳои мардумро ба амалӣ гардонидани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд" равона кунад. Ин қонун, ки бо хирадгариҳои Пешвои муаззами миллат соли 2011 тадвин гардида буд, ба бознигарӣ ва бозёбии арзишҳои беҳтарину куҳантарини халқи тоҷик - тарбияи фарзанд нигаронида шудааст. Дар ин маврид бояд қоил шуд, ки мо тоҷикон баъзе арзишҳои хуби миллии худро, зери таъсири падидаҳои носолими бегонапарастӣ, ки бештар аз роҳи расонаҳои хабарии электрониву наворҳои видеоӣ, таблиғоти шабақаҳои телевизионии бегона ва талошҳои мутаассибони ифротгаро ба зехнҳои ҷавононамон ҷой гирифтааст, то андозае аз даст додаем. Ҷуноне гоҳ - гоҳе ба чашм меҳӯрад, эҳтироми фарзанд ба падару модару падаркалону модаркалон, эҳтироми наврасону ҷавонон ба калонсолону меҳтарон, рӯ ба китобхониву донишандӯзӣ овардан ва монанди он то андозае коста шудаанд. Ҳамин аст, ки дар гӯшаҳои чорбоғи муҷассамаҳои пурмаъно бо як хунари баланди пайкартарошӣ, ҷой гирифта, тамошогарро ба сӯйи худ ҷалб менамоянд. Дар яке аз он пайкараҳо намоди (образи) модару духтари болои нимқат нишаста бозтоб гардидааст, ки модар рӯйи дастонаш китоби кушода дар ҳолати хондани матлабе мебошад. Пайдоист хониши модар диққати духтарашро ба худ ҷалб намудааст, зеро духтар сари худро ба

тарафи модар моил намуда, ба китобхонии ӯ бодикқат гӯш фаро медиҳад. Яқин аст, ки модар саргузашти шахси хирадманде, ё панду андарзҳои бузургонро, дар ин маврид пандномаҳои Ҷомӣ ва Навоӣро аз саҳифаҳои китоб барои духтараш меҳонад. Дар тандиси дуюм пайкари падару писар офарида шудааст. Падари ҷавон

рӯйи даст китоби кушода болои нимқат нишаста, аз писар маъниеро мебард. Писар, ки рӯйи по воистодааст ангушти ишора ба саҳифаи китоб бурда, чизеро аз падар мебард.

Дар муҷассамаи дигар намоди бобокалон ва наберааш духтараки 10 - 12 сола, бознамоён шудааст, ки ҳар ду рӯйи нимқат нишастаанд. Набера китоби кушода рӯйи даст, дар ҳолати хондани матлабе қарор дорад ва бобо бо як қиддиат ба китобхонии набера гӯш фаро медиҳад.

Тандиси чаҳорум пайкараҳои бобо, падар ва писарро инъикос намудааст, ки дар як дасти бобо асо ва дасти дигарашро набера дошта, ҳар се ба роҳ равонанд. Пайкари падари ҷавон ишора ба суҳанрониҳояш дорад, ки писари наврас бо тамоми ҳастӣ хушашро ба гуфтаҳои падар банд карда, ҳамзамон дасти боборо гирифтааст. Чеҳраи бобо, ки ба табассум моил аст, таҷассумгари ризоияти ӯ аз гуфтаҳои писар аст. Яъне, падари солхӯрда бар он бовар аст, ки қорҳои анҷом додаи ӯ барҳадар нахоҳанд рафт. Онҳоро писару набера идома хоҳанд дод. Дар як дасти пирамард ҷой доштани асо, дар самти чапи ӯ қарор доштани писараш ва дасти дигарро ба набера додан, ба гусаста нагаштани наслҳо, аз таҷрибаи бобоён баҳра гирифтани ва дар пирӣ асову такагӯҳи падарону бобоён будан, ишора дорад.

Боғ бо осори шоирони бузург ҳамнаво мебошад. Абдураҳмони Ҷомӣ тарбияро дар ташаккули инсон дар ҷойи аввал гузоштааст. Мавлоно ба он бовар буд, ки аз роҳи тарбия метавон беҳтарин сифатҳои инсонро дар замири насли наврас ҷой дод: инсонгарой, эҳсоси дӯстӣ ва бародарӣ, фурутанӣ, ростгӯиву растагорӣ, сарватмандиву заҳматпешагӣ ва ҳамеша дарёғ надоштани ёрии хеш ба нодорону нотавонон.

Равшан аст, ки ҳар як муҷассама ба ин чорбоғи ороستا мазмуну мундариҷаи тарбиявӣ бахшида дархӯри андешаест, ки дар нигоҳи нахуст на ҳар кас метавонад ба фалсафаи дар он ниҳон буда дарбиравад. Аммо чун ба шарҳи мазмуну муҳтавои онҳо дар расонаҳои хабарӣ, яъне рӯзнамаҳо ва радиову телевизион саҳифаҳо бахшида шаванд ва ҳамчунон раҳ-

намои фишурдае (буклет) таълиф гардад, мардум аз он хубтар баҳравар хоҳанд шуд.

Бояд гуфт мо дар офариниш ва нақши ин пайкараҳо ҷавҳари мардуми тоҷикро дармеёбем, ки китобнависӣ ва китобпарастии тоҷикон реша дар ҳазорсолаҳои фаротаърихӣ дошта, аз рӯзгори офариниши нахустин китоби ҷаҳониён, ҳанӯз аз таълифи "Авасто" сарчашма мегирад. Модари тоҷик ҳатто зери сари кӯдакони дар гаҳвора орамидашон девони Ҳофиз ё Бедилро мегузошт. Дар чорбоғи ба номи Мир Алишери Навоӣ низ намоди китоб ва ҷойгоҳи китоб дар тарбияи намудани фарзанд пеш аз ҳама чашмигир аст ва ба сайругашту истироҳати мардум маънии андешамандӣ бахшидааст. Рӯ овардан ба китоб, омӯзиши илмҳои замона ва забонҳои хориҷӣ, муъзаву насиҳатхоест, ки ҳамвора Пешвои муаззами миллат ба ҷавонон таъкид медорад.

Дар баробари ин, чор муҷассамаҳои ёдшуда, рӯйи чаманҳои боғ пайкараҳои рамздори товус ва кӯзаи сафолин рехта шудаанд, ки на танҳо он чаманзоронро оро додаанд, балки дархӯри маъниҳои мебошанд, ки дар сурудаҳои Ҷомӣ ва Навоӣ бозтоб ёфтаанд ва бо чашмони хушбин метавон рамзҳои онҳоро пай бурд. Товуси хушхиром, думи калону пурнақши худро кушодааст, вале он нақшу нигори аз думи товус таровиди чаманзорро гулистон гардонидаст, зеро доман - доман гулҳои хурди сурху арғувонӣ, зарду бунафшу сафед рӯйи чаман аз нақшу нигори думи товус пареш хӯрдаанд. Кӯзаҳои ба як тараф моил шуда низ гӯёву шоирона офарида шудаанд. Аз кӯзаҳои ҳамгашта, ки маъмулан бояд об ҷорӣ шавад, гулҳои гуногуни зебо ҷорианд. Яъне об аст, ки ҳамаро сарсабзу хуррам мегардонад, шукуфтаниҳову таровати гулҳо аз об аст. Ин манзара зехни бинандаро ба ҷойгоҳи об дар ободони сарзамин ва ҳатман ба бузургдошти об, ки аз талошҳои даҳсолаи Сарвари давлатамон дар арсаи байналмилалӣ бархостааст, равона хоҳад намуд.

Завқу салиқаи парвардаи муаллиф аз он низ намоён аст, ки дар фазои боғ мусиқии дилнишин ором паҳш мегардад, хеле маҳину гӯшнавоз, на ба сони баъзан оҳангсариҳои ба истилоҳ ҳангомаҳо гӯшхарош. Ҳамчунон, дар гӯшае қаҳвахонаи хурдакаки ҷавобгӯи замон бино шудааст, ки кас метавонад бо ҳамроҳи худ, ё бо оилаи худ чанде пеши мизи як пиёла ҷой, ё қаҳва нишаста суҳбатвори кунанд.

Пас аз омӯхтани тандиси Мавлоно Нуриддин Абдураҳмони Ҷомӣ ва Низомиддин Мир Алишери Навоӣ, ки аслан як асари фундаменталии баёнгари фарҳанговариву хирадгариҳои миллати тоҷик, донишсолории гузаштагонамон ва албатта дӯстиву ҳамзистии бародарвори мардумони тоҷику Ӣзбек аст, бо муаллифи пайкара суҳбате муяссарам гашт. Тандисгари ботаҷриба ва шинохта, арбоби хунарии Тоҷикистон, профессори Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи Бобоҷон Ғафуров, Ҷураев Ғафурҷон ин тандисро ниҳоят бинишварона офаридаанд. Барои интиҳоби меъмори шоиста раиси шаҳри Душанбе бо қарори худ озмун эълон намуда будаанд ва лоиҳаи пешниҳодгардидаи хунараманди ҷидадасти хуҷандӣ аз ҳама бартар доништа шуда, муаллифаш сазовори офаридани ин пайкараи зебову гӯё гардидаанд. Аз дарёфтҳои эҷодии он кас хувайдо буд, ки пайкартарош шахси вориқ дар адабиёти тоҷику Ӣзбек буда, аз андешаҳои тасаввуфии адабиётмон огоҳии басанда дошта будаастанд. Ҷунончи ҳайкалтароши мумтоз пайкари Абдураҳмони Ҷомӣро дар зинаи ҳафтуми рамзии ирфон ва

Алишери Навоиро дар зинаи шашӯм ҷой додааст, ки дар ин ҷо мартабаи устоду шогирд, ё пиру муриддо дар сайри "ҳафт шаҳри" паймудаи солиқон ва расидан ба водии мурад бозгӯ намудааст. Дар ҳақиқат ҳам солрӯзи Алишери Навоӣ соли 1441 мелодӣ мебошад, ки дар он замон Абдурахмони Ҷомӣ 27 сол дошт ва дар роҳи тариқати тасаввуф миёни донишмандон овозаманд гашта буд. Чуноне донишманди шинохта Е. Э. Бертелс овардааст, соли 1469 шиносии Навоӣ ва Ҷомӣ сурат гирифтааст ва соли 1469 Навоӣ ба тариқати "Нақшбандия" - и тасаввуф гароиш пайдо карда, Абдурахмони Ҷомиро устод ва пири маърифати худ медонад. (Е. Э. Бертелс, "Навоӣ и Джами", М., 1965, с. 117)

Ҷамбастагии онҳо чунон самимӣ буд, ки ноогоҳон гумон мекарданд онҳо падару фарзанд мебошанд. (Ончуноне дар осори Мавлоно Ҷомӣ омадааст, гоҳе аз ӯ чунин пурсиш сурат мегирифтааст:

**Ин писар мешавад туро фарзанд,
Ё шогирди туст, ё хешованд?!
Ва Мавлоно посух меодааст:
Гуфтам ӯ аз турку ман тоҷик,
Лек дорем хешии наздик.)**

Ин гуфтор дар баробари ишора ба пайванди наздики устоду шогирд, инро низ дар назар дорад, ки падари Алишери Навоӣ аз туркони чағатой ва модараш аз қавм тоҷик будааст.

Дар офариниши чеҳраҳои он ду мутафаккири бузург профессор Ғафурҷон Ҷӯраев як лаҳзаи ҷолиберо ҷой додааст, ки ба таърихи нигориши китоби "Хамса" и Алишери Навоӣ иртибот дорад. Мир Алишери Навоӣ асосан бо забони тоҷикӣ шеър месароид ва мехост ин шеваи нигориши худро давом диҳад, аммо Мавлоно Абдурахмони Ҷомӣ ба ӯ тавсия медеҳад, ки чун бо забони тоҷикӣ - форсӣ Низомии Ганҷавӣ, Хусрави Деҳлавӣ ва чанде аз шоирони дигари порсигӯ "Хамса" навиштаанд, беҳтар мебуд ӯ достонҳои панҷгонаашро бо забони ўзбекӣ (туркии чағатой) биофарад. Навоӣ "Хамса" - ро ба поён расонда, бо як дили пурҳарос, истихролаву бечуръатӣ навиштаҳояшро пеши дидори устод мегузорад. Ҷомӣ "Хамса" - ро сафҳагардон намуда, аз хунари баланди Навоӣ ба вачд меояд ва "офарин" хонда ба унвони ситоиш даст ба китфаш мегузорад. Ҳамин лаҳзаро пайкартарош дар асару худ бо маҳорати як эҷодкори нуктасанҷ бозтоб намудааст. Чуноне Навоӣ худ дар "Хамса" изҳор доштааст, зеро ҳаҷҷони зиёд лаҳзае беҳуд мешавад ва дар ин фурсат хоб мебинад, ки ба ҳангоми сайри боғи шоири чирасухан Ҳасани Деҳлавӣ сӯйи ӯ мешитофтааст, то хабар диҳад, ки Низомии Ганҷавӣ, Амир Хусрави Деҳлавӣ, Санои Марвазӣ дар боғ нишастаанд. Навоӣ ба назди онҳо бошито об омада меҳаҷад дар пешашон худро ба зону афканад. Низомӣ, ки дар боло нишаста буд, аз ҷой бархоста ба назди Навоӣ равон мешавад, аммо ӯ дар ин лаҳза аз хоб бедор мешавад.

Мебояд ёдовар шуд, ки дар таҷассуми симоҳои Абдурахмони Ҷомӣ ва Алишери Навоӣ низ ҷойгоҳи китоб ниҳоят равшану гӯёст. Ҷомӣ дар ҳолати нишастан ва хондани китоби таълифнамудаи Навоӣ қарор дорад ва Алишери Навоӣ бо вучуди сарвазири кишвар ва яке аз наздикони шоҳ Ҳусайн Бойқаро будан, бо як ҳаҷҷони шогирдона интизори баҳогузори устод ба кори анҷом додаи шогирд, рӯйи по истодааст.

Аз гуфтаҳои боло метавон чунин натиҷагирӣ кард, ки омӯзиши офаридаҳои илмӣ, фарҳангӣ ва адабии андешпешагони бузург - классикони адабиёти форс - тоҷик ва ўзбек Мавлоно Абдурахмони Ҷомӣ ва Мир Алишери Навоӣ дар ташаққули ҷаҳонбинии шоистаи насли наврас нақши муҳим бозиди, барои дарку даррафтан ба таърихи дӯстии бисёрасраи халқҳои бо ҳам бародари тоҷикӣ ўзбек, раҳнамои равшане мебошанд.

Ва бар он боварем, аз ин офаридаи камназир - боғи ба номи Мир Алишери Навоӣ шаҳриёну меҳмонони пойтахт баҳраҷӯй карда, дар роҳи тарбияи ҷавонон ба чунин усулҳои таъсирбахшу коромад пайравии қиддӣ хоҳанд кард.

УСТОДИ АСИЛ, ФАЙЛАСУФИ ТАВОНО ВА ИНСОНИ КОМИЛ

Маҳмадсайд ҲАСАНОВ,
аспиранти кафедраи фалсафа

Дар байни халқ ҳикмате аст, ки агар дар дунё инсонҳои нек набошанд, ҳаёт дар рӯйи замин тира мегардад ва ҳатто бозмеистад. Хушбахтона, дар рӯзгори гузаштагон ва имрӯзӣ-ни мо инсонҳои нек буданд ва ҳастанд, ки дар шукуфоии ҷамъият, зиндагии осоишта ва саодати мардум аз кӯчақтарин имконоти худ кор гирифтаанд.

Аз ҷумлаи чунин шахсиятҳо инсонии басо наҷиб, ҳалиму меҳрубон, инсондӯсту мушқилкушои одамон Маҳмадулло Ибодов мебошад, ки зиндагинома, фаъолияти эҷодӣ ва афкори ӯ, воқеан шоистаи таваҷҷуҳ аст.

Мусаллам аст, ки таърих чизе ҷуз шарҳи аҳволи мардони бузург нест, инсонҳои комилу муқаммал ва донишмандони мутабаҳҳиру ростин дар зиндагӣ монанди хуршеди ҷаҳонтобе ҳастанд, ки ба василаи худсӯзӣ худифарӯзии хеш бар дилу ҷони инсонҳои дигар нуру зиё бахшида, роҳи ҳамзамонону пасовандонро то ҷовидон равшан месозанд. Дар иртибот ба ин масъала Мустамили Бухорӣ андешаҳои ҷолибе дорад, ки бозтоби муҳтасари бархе аз онҳоро дар ин ҷойгоҳ муносибу ноғузир медонем, аз ҷумла: "Ҳар ки олимро зиёрат кард, гӯё илмро зиёрат кард ва ҳар ки илмро зиёрат кард, гӯё Худои таъолоро зиёрат кард. Ҳар ки Худоро зиёрат кард, Худо бар ӯ азоби оташро ҳаром кард". Аз ин иқтибос мантиқан ба чунин натиҷа расидан мумкин аст, ки савоби дидор, зиёрат ва арҷгузорӣ ба ашхоси донишманду фарҳефтаи замон бартару афзунтар аз дигар савобҳост. Шахсан барои ман хузур ва дидори шарифи устод Маҳмадулло Ибодов, ки як тан аз донишмандону пажӯҳишгарони камназир ва яке аз шахсиятҳои мунав-

варфикри даврони мост, моёи шарофу ифтихор буда, ҳамин манзалату мартабаро дорад. Эшон ба назари ман, дар донишмандӣ, инсонигарӣ, ҳимматбаландӣ, хоксориву фурутанӣ, одобу ахлоқ ва дигар хислатҳои ҳамидаву писандидаи фариду рӯзгор буда, назиршон натанҳо дар кишвар, балки берун аз кишвар ангуштшумор ба назар мерасад.

Устод Маҳмадулло Ибодов ба ҳайси як инсонии покниҳоду охирибин ба сурат садафери мемонанд, ки дар ниҳоди нозуку муборакшон гавҳарҳои тобноку қиматбаҳои ниёкони бузургамон нуҳуфтааст. Ба таври дигар, ин устоди гаронмоя ба манзалаи китоби бузурге мебошад, ки агар кас бо нигоҳи тааммулхиром онро мавриди мутолиа қарор диҳад, аз сурати ҳар ҳарфаш ба ҳазор фазилату маърифат ва панду ҳикмат дастрасӣ пайдо мекунад.

Пешгузаштагони мо, баҳусус тоҷикон, ақида ва андешаро аз дер боз дар зеҳни худ мепарвариданд ва ба он муътақид буданд, ки омӯзгору пизишкро бояд арҷманду гиромӣ дошт, то ин ки эшон донишу таҷрибаи худро ба ҳамзамонон арзонӣ доранд, яъне агар пизишкро гиромӣ надорӣ, бояд бо дарди худ бисозӣ ва агар муаллимро бузургу муҳтарам нашморӣ, мунтаҳо бояд дар нодонӣ ва ҷаҳли мураккаб абадуддаҳр бимонӣ.

Ноғуфта намонад, ки дар ҳама давру замон дар миёни ҳамаи табақаҳои ҷомеа мақому мартабаи файласуфону шоирон балантар аз ҳама баландиҳост. Олимону андешамандони воқеӣ дар ҳама асру замон назди ҷаҳониён ва ҷаҳонфарин азизу муқаррам будаанд. Донишманди азиз ва файласуфи тавонои муосир тоҷик, устод Маҳмадулло Ибодов имрӯз дар шумори тобноктарину белоиштарин чеҳраҳои фарҳангии ҷумҳурӣ ва ҳатто хориҷ аз ин марз қарор доранд. Фаъолияти ибратбахшу босамар, номи муборак ва пажӯҳишоти арзишманди эшон дар риштаи илм, таълиму тадрис, ки дар сарғаи он хиради воло ҳокимият дорад, барги заррине дар таърихи илму фарҳанги Тоҷикистон маҳсуб мешавад.

Устод Маҳмадулло Ибодов аз

ҷумлаи мардони илму фарҳанги диёри тоҷикон аст, ки умри пурбаракати худро сарфи тадрису таҳқиқ карда, мутахассисони баландпоя ва шогирдони бешуморо барои ҷомеа тарбия намудааст. Шогирдони устод имрӯзҳо ҳам дар муассисаҳои илмиву таълимӣ ва ҳам дар идораҳои бонуфузи кишвар машғули фаъолияти пурсамар буда, ҳар як аз онҳо номи муборак шарифи эшонро бо ифтихор ба забон меги-

ранд. Чунин меҳру муҳаббат нисбат ба устод, ифтихор қардан аз шогирди устод будан бесабоб нест, зеро устод нисбат ба шогирдон ғамхору дилсӯз буда, аз камтарин ноқомии шогирдон малулу ғамгин ва аз камтарин дастоварди онҳо хурсанду шодмон мешаванд.

Бо истифода аз фурсати муносиб устоди гиромиро ба ифтихори 72-солагиашон самимонаву содиқона табрику таҳният гуфта, нахуст аз Офаридгор таманнои он дорем, ки бунёди кохи умри гиромиашонро пояндаву устувор дар панҷоҳи исмати хеш нигоҳ дорад ва дар ин замина саломатӣ, сарбаландӣ, болидахотирӣ, бахту саодат, иззату эҳтиром, барору муваффақиятро насибашон гардонад.

НАҚШИ ИНТИХОБОТ ДАР РУШДИ ҶОМЕАИ ДЕМОКРАТӢ

ҳамчун падидаи муҳими фаъолияти шахс ба шумор рафта, дар рӯшди босуботи мамлакат нақши қалидӣ мебозад. Дар натиҷаи гузаронидани интихоботҳои демократӣ масъалаҳои муҳимми ҳаёти ҷамъиятӣ ҳал карда мешавад.

Дар натиҷаи интихоботи сиёсӣ, ки аз ҷониби шаҳрвандон анҷом дода мешавад, натиҷа ва рафти кори парламент, ҳукумат, Президент заминаи қонунии пайдо мекунад, чунки ин раванд фаъолияти бевоситаи шаҳрвандон ба воситаи интихобот мебошад.

Барои иштироки фаъолони одамони касбу кори гуногун дар рафти интихобот фазои орому осуда ва майдони рақобати солим аз ҷониби давлат ва ҳукумат таъмин гардидааст. Раванди интихобот дар Тоҷикистони соҳибистиқлол бо қонуно аснод муайян гардидааст, ки обур-

ӯи давлати тоҷиконро дар арсаи байналмилалӣ боз ҳам боло мебарад ва ояндаи миллату давлатро муайян

Эмомназар ПИРНАЗАРОВ,
номзади илмҳои сиёсӣ, дотсент,
мудири кафедраи сиёсатшиносӣ

Интихобот дар қатори масъалаҳои муҳимми ҳаёти сиёсии ҷомеа ҷойгоҳи махсусро ишғол менамояд. Интихобот ягона механизмест, ки ба воситаи он шахс имконият пайдо мекунад, ки мустақилона ба воситаи овоздиҳӣ маъраи худро муайян намуда, аз ҳуқуқи конституционии худ пурра истифода барад.

Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон халқи кишварро қисми ҷудонашавандаи ҷомеаи ҷаҳонӣ ҳисобида, озодӣ ва ҳуқуқи шахсро муқаддас эълон мекунад.

Интихобот дар ҳаёти сиёсии ҷомеа

менамоянд. Нақш ва мақоми интихобот дар ҷомеаи мутамаддин аз ҳамин сарчашма мегардад. Интихобот дар шароити имрӯза рукни асосӣ ва зарурии ҷомеаи демократӣ ба ҳисоб меравад.

ЧАРОҒАФРҶЗИ МАЪРИФАТ

Ба муносибати 75-солагии устод Туйҷӣ Маҳмудов

Инсон дар пайроҳаи ҳаёт барои худ роҳро интихоб мекунад ва умри хешро масраф месозад. Ҳар фард тӯли зиндагӣ барои он саъй мекунад, ки дар чорсӯи тақдир раҳгум назанад ва ба манзили мурод беҳалал бирасад. Дар қалби инсон тухми орзую омом кишт шудааст ва он бояд рушд ёфта, ба камол бирасад ва соҳиби қалбро ба водии мақсуд бирасонад. Дар ин чода инсонҳое комёб мешаванд, ки иродаи навӣ, сабру таҳаммул, ҷиддият, азми комил ва саъй муназзам доранд. Роҳи пурпечуби зиндагӣ, ғалаёнҳои мушкилҷоди он инсонҳоро ба раҳгумӣ ва дарнаёфтани манзили мурод овра месозанд.

Аз ин рӯ, инсонҳои асил дунёро на бо чашми сар, балки бо чашми дил дида, фирефтаи он намешаванд:

**Ин ҷаҳонро нигар бо чашми хирад,
На бад-он чашм к-андар ӯ нигарӣ.**

**Ҳамчу дарёст, в-аз накӯкорӣ,
Киштие соз, то бар-он гузарӣ.**

Чун чашми хиради инсон ба дунё кушуда мешавад, ӯ сайди заифи рӯзгор намешавад, балки бо нерӯи қавӣ роҳ ба сӯи олами инсонӣ мекушоад. Чун роҳ пайдо шуд, чароғе зарур мешавад, ки ин роҳро равшан намояд ва барои таи манзил роҳнамо шавад. Бешакку шубҳа, ин чароғ маърифати инсонӣ аст. Бе маърифат роҳпаймоии инсон дар чорсӯи сарнавишт далели гумроҳист:

Бемаърифат мабoш, ки

дар манязиди ишқ,

Аҳли назар муомила бо ошно кунанд.

Инсоният аз пайдоиши худ ин ганҷи гаронмояро дар қалби худ ҷой дод ва дар ҳеч замоне онро дар канор нагузошт. Афкандани ин хазина барои инсон хатари нобудшавиро пеш меорад. Аз ин рӯ, ҳар тасмиме, ки инсон мегирад, албатта, онро дар тарозуи хирад бармекашад ва сипас бар асоси он амал мекунад. Шахсе, ки бе ин сармоя сафари умр дорад, сарнавишти хатарзое ӯро дар пеш аст ва кӯи парешоние интизораш аст. Ганҷи маърифатро дар қалби инсонҳо шахсоне нигоҳдорӣ мекунанд, ки соҳибдиланд, соҳибгиланд, соҳибтадбиранд. Ин зумраро омӯзгор, устод, таълимдиҳанда роҳнамои роҳи зиндагӣ унвон медиҳанд ва ба ӯ аз рӯи эҳтиром арҷ мегузоранд.

Барои инсон тамоми қору амал мушкил аст, аммо саъбтарин ва беҳтарини қорҳо, кишт кардани тухми маърифат дар дили инсонҳо мебошад. Агарчӣ дар рӯзгор ҳазорон-ҳазорон омӯзгорон ҳастанду дари маънӣ ба рӯи шогирдон мекушоанд, дар ҳар давру замон омӯзгорони нодире ҳастанд, ки асолати ин пешаро бо худфидоии хеш соҳиб гаштаанд.

Устод Т.Маҳмудов аз зумраи чунин афроде ҳаст, ки сарнавишти хешро ба ин чодаи наҷиб пайванд кардааст. Аз нахустин қадамҳои ба ин роҳ гузоштааш маълум буд, ки ӯ ба касби худ, ба роҳи интихобнамудааш содиқ аст. Интихоби ӯ дуруст буд, зеро дар ниҳоди ӯ алангаю оташи ишқи ниҳонӣ нисбати пеша афрӯхта шуда буд.

Дар донишқада ғангоми таҳсил пайваста ба мутолиа ва азбарсозии асосҳои илм машғул буд.

Устодонро чун падар гиromӣ медошт ва қадри онҳоро чун падар мешинохт. Аз шогирд будани хеш ифтихор дошт ва ба устод гардидани худ итминон дошт:

**Ба шогирдӣ ҳар он к-ӯ шод гардад,
Расад рӯзе, ки худ устод гардад.**

Аз душвориҳо ва монеаҳои дар пеш истода ҳарос надошт. Барои рафъи онҳо пайгирона мекушид. Фатҳи ҳар як мушкилот ӯро ба мушкилоти дигар меовард. Аммо ӯ ҳеч гоҳ ноумед ва хаста намешуд ва бурдборона қадам монданро шиори зиндагии хеш намуда буд. Пандҳои падари бузургаш ӯро роҳнамои мекарданд. Устуворӣ, сабру матонат, саъю талoш ва ору номус зоди роҳи оғознамудааш бу-

данд ва сари ҳар қадам дастгираш мешуданд. Беҳтарин донишҷӯи донишқада буд ва устодон чун падар ба ӯ дар роҳи интихобнамудааш фотиҳаи хайр медоданд. Тибқи озмун устоди донишқада гашт. Ин руйдод барои мутахассиси ҷавон ҳам падидаи неки зиндагӣ ва ҳам масъулияти ояндаи инсонӣ гашт. Дар роҳи оғоз намуда кулбори ӯ пур буд. Қалби худро бо нури маърифат равшан карда буд ва боварӣ дошт, ки ӯ ин равшаниро дар дили шогирдон меафрӯзад.

Дар баробари дониши хуби тахассусӣ доштанаш ӯ аз илмҳои педагогика, равоншиносӣ ва мантиқи фалсафа огоҳии комил дошт. Ба хубӣ медонист, ки устод будан бе надоштани ҷаҳонбинӣ ба он мемонад, ки бо чашми баста роҳравонро роҳнамо бошӣ. Шогирдонро таълим медод ва ба замми ин худ меомӯхт, зеро медонист, ки омӯзонидан бе омӯхтан муяссар намешавад.

Ба зиммаи ӯ ҳамчун устоди ҷавон таълими фанҳои гуногуни тахассусиро вогузор мекарданд. ӯ аз ҳама озмоишҳои дар пеш гузоштааш ба хубӣ мебаромад. Ба дарсҳо ҳамеша бо тайёри меомад, оид ба мавзӯ ба донишҷӯён муосиртарин далелҳоро мерасонд. Ба ҷиҳатҳои тарбиявӣ, идеявӣ ва сиёсии дарс диққати махсус медод. ӯ ба хубӣ медонист, ки таълиму тарбия мутахассиси оянда ба пешравии ҷомеа мусоидат менамояд.

Дар баробари масъулияти омӯзгорӣ ба ӯ иҷрои дигар вазифаҳои ҷамъиятиро бовар мекарданд. Бе чунучаро Туйҷӣ Маҳмудов ҳамчун шахси маъсӯл аз ӯҳдаи онҳо ба хубӣ мебаромад. Ба устодон эҳтироми самимӣ дошт ва маслиҳату машварати онҳоро чун тӯшаи роҳ қабул намуда, тибқи онҳо кор мебард. Роҳбарии маҳфилҳоро ба ӯҳда мегирифт ва дар омода намудани донишҷӯён ба озмунҳо ҳиссаи сазовори худро мегузошт. Шӯъбаи аспирантураро бомуваффақият хатм намуда, мавзӯи қори тадқиқотӣ, роҳбари илмиашро пайдо кард. Дар як муддати кӯтоҳ рисолаи номзадии худро дифоъ намуд ва дар донишқада қори худро идома дод.

Дар баробари қори пурмашаққат ва сермасъулияти омӯзгорӣ ӯ бори гарони олиморо низ бар дӯш дошт. Ҳамеша тадқиқоти худро дар доираи мавзуоти муҳталифи тахассусӣ гузаронидан дар пайнатиҷагирӣ аз онҳо буд. Тезис, мақолаҳои илмӣ-методӣ ва дастурҳои таълимӣ менавишт ва барои зиёдтар ва амиқтар ба қори пурсамари эҷодӣ машғул гардидан вақти худро масраф месохт.

Олими ҷавон дар робита бо ҳамкорон барои пиёда гардидани мақсадҳои алоҳида ва умумӣ бурдборона талoш мекард. Дар ташкил карда гузаронидани чорабиниҳои факултет ва донишгоҳи пешдастӣ мекард. Омодагии худ ва шогирдонро ба конференсияҳои донишгоҳӣ ва берун аз он таъмин мекард. Барои меҳнати софдилона ва арзишмандаш ӯро борҳо бо мукофотҳо ва ифтихорномаҳо сарфароз гардониданд.

Устод Туйҷӣ Маҳмудов аз имтиҳони сангини рӯзгор дар айёми душвориҳои сиёсии ҷомеа гузашт. Аксари устодон тарқи вазифа карданд ва барои худ роҳҳои дигарро пеша карданд. Истодагарӣ ва матонати устод, содиқ мондани ба вазифа ва муқовимат бо нобасомониҳо барои ӯ мактабе буданд, ки обу тобаш доданд.

Дар ин ғангом ӯ шогирдонро дар рӯҳияи шучоат, мардонагӣ, ватандӯстӣ, халқларварӣ ва рӯҳи шикастнопазир доштан тарбия менамуд. Бовари дошт, ки:

**Бигзарад ин рӯзгори талхтар аз захр,
Бори дигар рӯзгори чун шакар ояд.**

Дар айёми душвору сарди солҳои 90-ум дар баробари содиқмондагон боқӣ монд ва бе маошу рӯзгори нобарқарорӣ умр ба сар бурд. Бори сангини ин давраро бо иродаи қавӣ ва уммед бо оянда бар дӯш дошт. Фаъолияти омӯзгорӣ ва тадқиқотии худро замоне қатъ накард. Баръакс, нерӯи тавоноии маърифат, ки дар дилаш ошён дошт, ӯро сӯи рӯзҳои нек роҳнамун мекард ва шӯълаи умедро партавафшон мекард.

Лаҳзаҳои фориг аз қор устод вақти худро дар китобхонаи худ, ки аз ҳазорон чилд китобҳо маҷмӯлаҳо, бастаи рӯзномаҳо ташкил ёфта буд, мегузаронид. Дар симои китоб беҳтарин ҳамдаму ҳамроҳ ва дӯсти вафодори худро ёфта буд. Шабҳои зиёдро ғарқи мутолиаи китоб ба субҳ мепайваст. Аз ин мутолиаҳо дурдонаҳои маърифатро ба даст меовард ва онҳоро дар ёдномаи худ сабт намуда, ҳифз мекард ва онҳоро ба шогирдон мерасонид. Баъзан сари масъалае рӯзҳои зиёд андеша мекард ва ҳалли масъаларо машғулияти доимии худ қарор медод.

Баробари таъсиси литсейи назди донишгоҳ ӯро чун омӯзгори асили математика, методист ва мубаллиғи ин фан ба қори таълими толибилмони боистеъдод чалб намуданд. ӯ ки дар ин самт собиқаи зиёд дошт (солҳои зиёд ҳамчун муҳаққиқ дар МТМУ-и №8-и шаҳри Кӯлоб қору фаъолият карда буд) бо хонандагони хушзеҳн қору мебард. Дар як муддати кӯтоҳ хонандагони ин даргоҳ тавассути меҳнатҳои пайгиронаи устод дар миқёси ҷумҳури мавқеъ пайдо намуд. Шогирдон сари масъалаҳои қору мебарданд, ки дар дараҷаҳои хеле баланд қарор доштанд.

Устод Туйҷӣ Маҳмудов дар раванди қори хеш норасоҳои таълимиро дар мактаб ошкор намуда, барои барқарор сохтани онҳо ба навиштани дастури воситаҳои таълимии ёрирасон шурӯъ намуд. Нахуст дастури "Математикаро меомӯзем"-ро таълиф кард. Ин дастур воситае буд, ки дилхоҳ хонандаро ба омӯзиши ин фан қалб менамуд. Аксар маводҳои асосии курси математикаро дарбар гирифта, бо тартиби муназзам ва баёни оммафаҳм пешниҳод гардида буд. Баъдан муаллиф ба навиштани "Ребусҳои математикӣ", "Масъалаҳои шавқовари математикӣ", "Машқҳои такрорӣ аз математика", "Машқҳои такрорӣ аз алгебра", "Масъалаҳои олимпиадавӣ" ва ғайраҳо машғул гардида, барои алоқамандон ва дӯстдорони фан армуғонҳои беназирро эҳдо намуд.

Муддатҳои зиёд роҳбарии кафедраи методикаи таълими математикаро ба ӯҳда дошт. Дар самти пешбурди қори кафедра ҳамчун устод ва роҳбар қорҳои методӣ, педагогӣ ва илмӣ зиёдро анҷом дод. Дар таҳияи барномаҳои қори фанҳои кафедра иштирок намуда, дар дастрас намудани маводҳои таълимӣ ҳиссаи сазовори худро мегузошт. Дар дастгирии устодони кафедра қувва ва вақти хешро дарёғ намеодошт.

Барои пешравии мутахассисони ҷавон ёрии худро дарёғ надошта, ба онҳо роҳсипарӣ дар чодаи илмро меомӯхт. Дар дохилшавӣ ба аспирантура ва воба-

ста намудан ба роҳбарони илмӣ мусоидат мекард. Дар навиштани мақолаҳо, тартиб додани дастури воситаҳои таълими аззоёни кафедраҳо қалб сохта, барои роҳ ёфтани онҳо ба қорҳои тадқиқотӣ пайгирона кӯшиш менамуд.

Устод Туйҷӣ Маҳмудов дорои ҷаҳонбинии хеле васеъ буда, фарогири доираи васеи илмҳо мебошад. Сӯҳбатҳои устод ҳамеша дилнишин буда, қасро ба олами рангини маърифат роҳнамои мекунад. Дар симои ҳар як инсон ёфтани дӯстро меҳвари андешаҳои худ қарор медиҳад. Вақте ки китоби машҳури нависандаи даниягӣ Дейл Корнеги бо унвони "Оини дӯстӣ" рӯи қору омад, устод хеле хушрол буд. Онро пайваста мутолиа намуда, нуқтаҳои қолиби онро ғангоми нишастҳо ҳикоя мекард ва нашъа мебард. Онро бо дурдонаҳои осори классикон муқоиса менамуд ва ҳамфикр будани ҳамаи гузаштагони давру замонҳоро эътироф месохт. Алалхусус, гуфтори Саъдии Шерозиро дар ҳамақайдагӣ бо навиштаҳои Дейл Корнегӣ қайд менамуд.

Бандаи ҳалқабазӯш ар нанавозӣ,

бравард,

Лутф кун, лутф, ки бегона

шавад ҳалқабазӯш.

Устод гуфтори дигаронро низ дар боби илм, маърифат ва фарҳанг меписандад ва дар ҳар вохӯри бардоштҳои онҳоро аз олами маънӣ пурсон мешавад.

Устоди гиromӣ ва олими неқумазҳар Туйҷӣ Маҳмудов дар тӯли умри бобарақати хеш, ки онро ба қори хайр-илм омӯхтан ва илм омӯзонидан-масраф намудааст ҳазорон шогирдонро тарбия намуда, ба воя расонидааст, ки онҳо дар навбати худ дар ибрати устод ин қори неку амали хайрро идома дода истодаанд.

Имсол устоди барқамолӣ мо, инсонӣ хеле азизу меҳрубонӣ мо ба синни мубораки 75 қадам ниҳодаанд. Мо шогирдон ин солгарди устодро барояш аз сидқи дил табрик гуфта, барояш саломатии бардавом, зиндагии осудаҳолона, хотирҷамъӣ ва рӯзгори орифоноро таманно дорем. Умед бар он дорем, ки устод ҳамеша дар ҳалқайи шогирдон истода, ба онҳо роҳи рости маслиҳатҳои оқилоноро нишон диҳад.

Зафар ИМОМОВ,

декани факултети физика ва

математика

Ҷонмуҳаммад НИЁЗОВ,

номзади илмҳои педагогӣ, мудири

кафедрои математика ва методикаи

таълими он

Шамсиддин ШАРИПОВ,

омӯзгори кафедраи математика ва

методикаи таълими он

ТАБРИКОТИ РЕКТОРИ ДОНИШГОҶИ ДАВЛАТИИ КҮЛОБ БА НОМИ АБӮАБДУЛЛОҶИ РӮДАКӢ, ДОКТОРИ ИЛМӶОИ ПЕДАГОГӢ, ПРОФЕССОР МИРАЛИЗОДА АБДУСАЛОМ МУСТАҶО БА МУНОСИБАТИ РӮЗИ ОМУӢЗГОР

Ҳукумати мамлакат дар роҳи татбиқи нақшаҳои стратегии худ ҳамеша ба омӯзгорон ва умуман, ба кормандони соҳаи илму маориф таъямнамояд, зеро онҳо дар ҳифзу нигоҳдошти дастовардҳои истиқлолият ва рушди минбаъдаи кишвар нақши пурарзиш доранд.

Маҳз омӯзгор аст, ки наврасону ҷавонро ба интиқоби касбу ҳунар ва роҳи дурусти зиндагӣ ҳидоят мекунад. Дар шароити ҷаҳони муосир рисолати ва масъулияти касбии омӯзгор бамаротиб зиёд шудааст.

Дар ин рост, ҳар як омӯзгор бояд ҳисси баланди миллӣ, ватандӯстиву ватанпарастӣ ва худшиносиву ҳудудӣ дошта бошад ва шогирдонашро дар ҳамаи рӯзҳои тарбия намояд.

Эмомалӣ РАҲМОН

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар сиёсати худ соҳаи маорифро дар мақоми аз ҳама баланд ҷой додааст ва пайваста мо омӯзгоронро таъкид менамояд, ки давлати мо яке аз вазифаҳои муҳими ҷомеа - ҳалли масъалаи таълиму тарбияи ҷавонро бо боварии комил ба дасти омӯзгор месупорад ва омӯзгор дар навбати худ алоқамандии ҷомеаро бо насли наврас таъмин менамояд.

Пешвои миллат дар яке аз паёмҳои бори дигар хотирнишон намудаанд, ки "Дастгирии соҳаи маориф ва баланд бардоштани мақоми омӯзгор, дар навбати аввал, аз он ҷиҳат муҳим мебошад, ки аҳли маориф дар рушди нерӯи инсонӣ саҳми бевосита дошта, яке аз қувваҳои пешбаранда ва фаъоли ҷомеаи имрӯза ба шумор меравад ва гузашта аз ин, пешрафти тамоми соҳаҳои ҳаёти ҷомеа ва давлат ба сатҳи рушди маориф вобастагии мустақкам дорад."

Омӯзгорӣ касби ниҳоят қадима буда, нақши омӯзгор дар рушди ҷомеаи солим калиди доништа шудааст, зеро ӯ ҷавонро таълиму тарбия медиҳад, наслро ташаққул медиҳад, ки давомдиҳандаи кори бузургсолон мебошад ва он ҳам коре, ки бояд дар сатҳи нисбатан баланди инкишофи ҷомеа ба роҳ андохта шавад. Ҳамин аст, ки метавон гуфт омӯзгор ояндаи ҷомеа, ояндаи илму фарҳанги ҷомеаро ташаққул медиҳад. Ҷойи таъзуб нест, ки дар ҳама давру замон нобриҷҳои овозаманди маорифпарварӣ рисолати омӯзгорро дар ҳаёти ҷомеа ниҳоят баланд арзёбӣ кардаанд.

Пешвои миллат ҳамчун як омӯзгори хирадманд, ҳар сол дар Рӯзи дониш, дар яке аз муассисаҳои таълимӣ оғози соли таҳсилро ба унвони Дарси сулҳу шаҳсан ибтидо мегузоранд.

Омӯзгор будан баҳусус дар донишгоҳе, ки омӯзгорони ояндаро тарбияву омода месозад, рисолати дигаре низ дорад; ӯ танҳо бо саводомӯзии донишҷӯён маҳдуд намегардад, балки илова ба додани маълумот, омӯзгор хештарро бояд масъули ташаққули кирдору гуфтору рафтори шогирдон бидонад.

Омӯзгори тоҷик бояд бидонад, ки вазифаи аслии ӯ омӯзондани донишҷӯи замонавӣ, интиқоли бинишҳои илмиву адабӣ ва ҳамзамон арзишҳои мероси фарҳангӣ ва маънавии миллати тоҷик, бар пояи меҳанпарастӣ ва ҳудудӣ миллӣ мебошад.

Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, ки бо ибтиқори Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон 1-уми сентябри соли 2015 ҷашни 70-солагиаш дар сатҳи баланди сиёсӣ, фарҳангӣ ва илмӣ таҷлил гардид, аз ҳуҷумлаи яке аз нахустин муассисаҳои таҳсилоти касбии мамлакат мебошад. Донишгоҳ дар заминаи Институти дусолаи муаллимтайёркунӣ дар шаҳри Кӯлоб

таъсис ёфта буд.

Қайд кардан ба маврид аст, ки соли аввали фаъолияти Институти дусола (соли 1945), ҳамагӣ 48 нафар донишҷӯён қабул гардиданд ва ба онҳо ҳамагӣ 9 нафар устодони маълумоти олидошта таълим меоданд ва соли 1957 ин институтиро беш аз 100 нафар хатм намуда, ба соҳаҳои гуногуни ҳоҷагии халқ, асосан ба соҳаи маориф фиристода шуданд.

Алҳол дар 10 факултет ва 29 кафедрани донишгоҳ 588 нафар омӯзгорон фаъолият намуда, аз ин шумора 206 нафарашонро занон ташкил медиҳад. Аз шумораи умумии омӯзгорони доимӣ 1 нафар академик, 8 нафар доктори илм, 67 нафар номзадони илм барои пешбурди фаъолияти таълимӣ методӣ ҷалб шуда, ҳамчунин 98 нафар омӯзгорон ба ҳайси ҳамкор ва ба тариқи соатбайъ фаъолият менамоанд.

Шумораи умумии донишҷӯён айни ҳол дар ҳама зинаҳои таҳсилот 10873 нафар мебошад, ки аз онҳо 5915 дар таълими рӯзона, 4628 дар таълими ғойбона таҳсилоти фосилавӣ буда, дар зинаи магистратура бошад, 330 нафарро ташкил медиҳанд. Таҳсилоти донишҷӯён дар зинаи бакалавр аз рӯи 55 ихтисос, шакли таҳсилоти фосилавӣ ғойбона аз рӯи 19 ихтисос, зинаи таҳсилоти магистратура аз рӯи 24 ихтисос ва зинаи докторантураи PhD аз рӯи 20 ихтисос дар асоси Иҷозатнома оид ба пешбурди фаъолияти таълимӣ ба роҳ монда шудааст.

Дар 10 факултети донишгоҳ донишҷӯён тибқи Квотаи Президентӣ таҳсил менамоанд, ки теъдоди онҳо 417 нафарро ташкил медиҳад. Аз ин шумора 261 нафар духтарон ва 156 нафар писарон аз шаҳру ноҳияҳои гуногуни ҷумҳурии мебошанд.

Бо мақсади таъмини техникаи раванди таълим бо технологияи информатсионӣ дар донишгоҳ 571 адад компютер, аз ҳуҷумла 518 адад компютери рӯи мизӣ, 53 адад ноутбук, 50 адад тахтаҳои электронӣ ва 55 адад видеопроекторҳо мавриди истифода қарор доранд. Дар донишгоҳ 6 синфхонаи компютерӣ бо теъдоди 246 адад компютер ва 5 синфхонаи лингвонӣ бо теъдоди 60 адад компютер фаъолият менамояд. Таносуби миқдори компютерҳо ба миқдори донишҷӯён ба 0,06 баробар аст, яъне ба ҳар 17 нафар донишҷӯ 1 компютер рост меояд. Дар донишгоҳ 332 адад компютер ба шабакаи интернет пайваст мебошад.

Теъдоди стипендияҳои номӣ дар донишгоҳ 76 ададро ташкил медиҳад. Аз ин миқдор ба 7 нафар донишҷӯён стипендияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба 8 нафар стипендияи раиси вилояти Хатлон, ба 6 нафар стипендияи ҶХДТ, ба 2 нафар стипендияи Кумитан ҷавонон ва варзиш, ба 2 нафар стипендияи ба номи Саидҷон Ҳакимзода, ба 39 нафар донишҷӯёни ятими кулл стипендияи ҷузъӣ, ҳамчунин ба 12 нафар олимони ҷавони донишгоҳ стипендияи раиси вилояти Хатлон муқаррар шудааст. Дар соли таҳсилоти 2020-2021 стипендияи донишгоҳро ба номи академик Қари-

мов Самариддин таъсис хоҳем дод.

Бо мақсади ташкили раванди самараноки таълим, баланд бардоштани сифати омодагии мутахассисон дар 6 моҳи соли ҷорӣ аз ҷониби омӯзгорони донишгоҳ 16 адад барномаи таълимӣ, 18 васонти таълимӣ дастурӣ методӣ, 3 китоби дарсӣ, 7 монография, 336 мақола ва дигар маводи илмӣ рӯи ҷоп оварда шудааст.

Имсол донишгоҳро 1969 нафар донишҷӯ аз рӯи 3 зинаи таҳсил хатм намуданд, ки аз онҳо 496 нафарро хатмкунандагони зинаи таҳсилоти мутахассис, 1351 нафарро зинаи таҳсилоти бакалавр, 122 нафарро хатмкунандагони зинаи таҳсилоти магистратура ташкил медиҳанд. Аз ин теъдод 60 нафар донишгоҳро бо дипломи аъло хатм намуданд, ки аз онҳо 43 нафарро хатмкунандагони зинаи таҳсилоти бакалавр ва 12 нафарро хатмкунандагони зинаи таҳсилоти мутахассис ва 5 нафарро хатмкунандагони зинаи таҳсилоти магистратура ташкил медиҳанд.

Харидории китобҳои зарурии таълимӣ яке аз талаботи давру замон маҳсуб ёфта, дар соли 2019 5125 адад китоб бо арзиши 166238 сомонӣ харидорӣ гардидааст. Аз моҳи феврал соли 2020 то имрӯз 37 номгӯй китоб бо теъдоди 452 адад дар ҳаҷми 18448 сомонӣ харидорӣ шудааст.

Дар назди факултети филологияи тоҷик ва журналистика бо теъдоди 1120 китоб ва дар факултети химия, биология ва география бо теъдоди 620 китоб китобхонаҳои нав таъсис дода шуд.

Имрӯз дар назди омӯзгорони кишварамон масъулиятҳои баланд вогузошта шудааст. Омӯзгори замони нав, набояд бо донишҷӯи дар мактаби оӣ андӯхтаи хеш иқтифо намояд. Бисёр муҳим доништа мешавад, ки дар зеҳни омӯзгор маҳорату қобилияти мунтазам тавсеа додани ҷаҳонбинии илмӣ ва педагогӣ, ҷой дода шавад. Ҷуноне педагоги овозаманди рус Ушинский К.Д. гуфтааст: "Омӯзгор то замоне зиндагӣ хоҳад кард, ки дар пайи омӯзиш бошад." Ин андеша дар шароити ҳозира моҳияти хосеро ба худ касб кардааст. Зеро имрӯз зиндагӣ худ масъалаи омӯзиши ногустаниро ба миён овардааст. Дар ҳақиқат омӯзгор то ҳамаи лаҳзае тавоноии омӯзондану тарбия карданро дорад, ки машғули тарбияву омӯзиши шахсии худ бошад. Ҷуз аз ин ба омӯзгор лозим аст, ки ҳунари эҳтиром намудани шогирдонии худро дошта бошад, дар ниҳоди ҳар қадами онҳо шахсияти нотакрореро пай бурда тавонад. Бесабоб нест, ки гуфтаанд "Қудак зарфи нозуке мебошад, ки онро барои нигоҳдорӣ ба калонсолон додаанд." Пас, мебошад ӯро ҳиссаҳои ҷомеаи доништа,

бо муносибати таҳаммулпазирӣ ва дилпур аз меҳр ба тарбияаш машғул шуд.

Тамоми умр донишомӯз мондан, кунҷков будан, шинохтани ҷаҳони ҳар як шогирд, шинохти беҳтари худ ва инсонӣ ҷаҳон як рисолати мактабии омӯзгор аст. Дар ин бора Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон чунин суҳбатҳои илҳомбахш гуфтаанд: "Маҳз муаллим аст, ки доимо меомӯзад ва он ҷӣ андӯхтааст ба дигарон таълим медиҳад. Миллате, ки омӯзгори асли надорад, ҳеҷ гоҳ ба ягон мартаба намерасад. Ифтихор ва сари баланди мост, ки тоҷикон аз қадим соҳиби китобу қалам, илму маърифат ва олимӯзгор буданд, ҳастанд ва дар оянда низ хоҳанд монд.

Ва мо аз шумо - омӯзгорону устодон, умеду итминон дорем, ки ин рисолати хешро минбаъд низ аз сидҳи дил ба ҷо оварда, дар таълиму тарбияи насли соҳибмаърифат, хушхаҷоқ, соҳиби касбу ҳунар, ватандӯсту ватанпараст ва ба миллату Ватани хеш содиқ саҳми муносиб мегузоред..."

Омӯзгор ба худ иҷозат дода наметавонад, ки дар зеҳни шогирдон истеъдоду ҳунаро мушоҳида накунад. Омӯзгор дар тамоми давру замон шахси иззатманд буд. Замоне маҳз ӯ ягона шахси босавод дар ҷомеа, ба вижа дар деҳот ба шумор мерафт, ва зеҳни варзидаи вай сарчашмаи асосии иттилооти донишҷӯи доништа мешуд. Имрӯз дигар акун радиову телевизион, расонаҳои хабарии дигар сарчашмаҳои муҳими иттилоот мебошанд, ки гӯё омӯзгорро аз ин мартабааш маҳрум сохта бошанд. Маҳз барои ҳамаи ҳама омӯзгорро мебошад бисёр заҳмат кашид, то ки бештар аз пеш ба тақмили донишҷӯи худ машғул шуда, на танҳо дар пеши шогирдон, балки барои падару модарони онҳо низ сарчашмаи донишҷӯву иттилоот бошад.

Мо падару модарон талаботи бисёре дар назди омӯзгорон мегузорем, аммо гоҳе фаромӯш низ мекунем, ки бояд ҳудудон ба омӯзгор эҳтирому меҳри хоса дошта бошем, барои заҳмати вазнини ӯ аз самими дил сипосгузори бошем. Охир, омӯзгор ба мо дари ҷаҳони донишу маърифатро мекушоад, ба ҳама дигар рафоқату меҳрварзӣ, дар ҳамадастӣ бо ҳама қору пайкор карданро меомӯзонад, ҳалли масъалаҳои душвори донишандӯзӣ ва муносибат бо ҳама-солонро ёд медиҳад.

Дар охир ҳамаи шумо, кулли омӯзгорону хонандагон ва донишҷӯёни муассисаҳои таълимии кишварро ба ҳафтаи омӯзгорон самимона табрик гуфта, бароятон саломатӣ ва саодати рӯзгорро таманно дорам.

Омӯзгорони гиромӣ, ҷашни фархундадон муборак бошад!

ЧАРО МАН БА ЭМОМАЛӢ РАҲМОН ОВОЗ МЕДИҶАМ?

Ҳама муноқишаҳои дохилию минтақавӣ дар қаламрави давлатҳои худмухтори пасошӯравӣ, ба мисли муноқишаҳои Чеченистони Федератсияи Русия, Тоҷикистон, Ўзбекистон, Қирғизистон, Арманистону Озарбойҷон, Гурҷистон, Приднестровеи Молдова ва Украина дар баробари аломатҳои фарқунандаи миллӣ ва ҳудудӣ, инчунин нишонаҳои муштараку шабеҳдоранд.

Аввал, сабабҳои муноқишаҳо дар ҳамаи онҳо оқибати пошхӯрдани давлати абарқудрати Иттиҳоди Ҷумҳуриҳои Шӯравӣ Сотсиалистӣ буда, ғояи асосии ин тақсимоти миллӣ-ҳудудӣ, ташкили ҷумҳуриҳои худмухтори миллӣ ва аз байн рафтани ташкилоти худмухтори шӯравӣ, суқути низоми сиёсӣ, ҳарбӣ, иқтисодӣ ва идеологии шӯравӣ мебошад, ки тайи ҳафтод сол ба тӯфайли ҳокимияти марказии қавӣ ва дастгоҳи тавонои мучозотӣ суботи умумиро дар ин иттиҳоди абарқудрат таъмин менамуд.

Бинобар ин, ҳама ҷидду қаҳди ҷомеаи ҷаҳонӣ, аз ҷумла дар қаҳорҷӯбаи СММ, Созмони Амният ва Ҳамкорӣ дар Аврупо (САҲА) ва ИДМ, оид ба танзими ҳолатҳои буҳронӣ дар Федератсияи Русия, Тоҷикистон, Гурҷистон, Қарабоғи Кӯҳӣ, Приднестровеи Молдова ва дар Украина аз лиҳози сиёсӣ - аз ҷустуҷӯи омили арзёбикунандаи суботкоронаи шӯравӣ, аз нигоҳи ҳуқуқӣ - аз ҷустуҷӯи механизми ҳуқуқии танзими масъалаҳои баҳсноки давлатдорӣ мустақил иборат мебошанд.

Дуюм, сабаби муноқишаҳо аломати муштараки яхелаи ин давлатҳои соҳибистиклол, ки солҳои тӯлонӣ аз маркази тавоно роҳбарӣ карда мешуд ва хеле мушкил будани танзими ин давлатҳо дар парокандагӣ мушоҳида гардид, то ҳадде ки дар САҲА онҳоро муноқишаҳои "қарахт кардашудаи Иттиҳоди Шӯравӣ" номидаанд.

Пас аз фурукашии қисмати фаъоли ин муноқишаҳо дар нимаи аввали солҳои 90-уми асри XX, ин даргириҳо чун низоми мураккаби тағйирёбанда ба як ҳолати устувори қароргирифта гузаштанд, ки зимни он бидуни таъсири берунӣ метавонанд, гоҳе бедору гоҳе оромшуда мударду дуру дароз дар ҳамон ҳолат боқӣ монанд.

Ризояти миллӣ ва имзо шудани Созишномаи истиқрори сулҳ дар Тоҷикистони соҳибистиклол истисноии хушбахтонае аз ин "қоидаи умумӣ" пасошӯравӣ мебошад, вале ин барои

таскин додани худ ё бехатарии ҷомеа асос шуда наметавонад, чунки нигоҳ доштани сулҳу ризоят ва ошти миллӣ ҷидду қаҳдҳои доимии сиёсӣ ва ҳуқуқиро аз тарафи давлат талаб менамуд. Дар ин ҷода ба мисли Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон фарзандони бонангу номус ва сарсупурдаи миллат лозим буд.

Сеюм, муноқишоти дохилии давлатҳои қаламрави пасошӯравӣ ба ин ё он андоза проблемаи ҷаҳонии марҳилаи кунунии рушди тамаддуни инсониро бо проблемаҳои зерин инъикос мекунанд:

- фарқияти рӯзафзуни байни кутбҳои дорову камбизоати ҷомеаи ҷаҳонӣ;
- таркиши демографӣ ва тағйири назоратнашавандаи таркиби этнодемографии инсоният ва вобаста ба он тағйир ёфтани низоми истеҳсолот ва бозори қувваи корӣ;
- ҷаҳонишавӣ ва байналмилалӣ шудани ҷинояткорӣ, пайдоиши терроризми байналмилалӣ;
- ихтилофи шадиди ҷаҳонбинии масеҳӣ ва мусалмонӣ;
- таҳдиду хатарҳои нави ҷаҳонӣ ба монанди экстремизм, терроризм, савдои одамон, муомилоти ҷаҳонии ғайриқонунии маводи нашъаовар, ҷиноятҳои иттилоотӣ (киберӣ - террористӣ) ва ғайра.

Чорум, фалаҷ гардидани соҳти идоракунии ҳокимияти давлатии кишварҳои нави соҳибистиклол, набудани концепсияи ягонаи конститусионии соҳти давлатдорӣ худ ва ҷой доштани муносибати беғаразонаи сарҳадӣ бо кишварҳои ҳамсоя.

Ҳанӯз, поягузори фалсафаи классикии немис И. Кант дар хусуси соҳтмони ҷомеаи шахрвандӣ чунин навишта буд: "Вазъияти байни одамоне (маҳаллӣ), ки дар ҳамсоягӣ зиндагӣ мекунанд, ҳолати табиӣ (status naturalis) нест. Баръакс, ҳолати табиӣ, ҷанг, лоақал таҳдиди ҳаракатҳои душманонаву ҷангӣ мебошад. Пас, вазъияти сулҳ бояд муқаррар карда шавад".

Хусусияти асосии вазъияти инқилобӣ ва таҳдиди ҷанг, дигаргуншавӣ ва ташаккули давлатҳои миллӣ дар қаламрави пасошӯравӣ, як навъ саргармии пешвоёни роҳбарияти ҳизбҳои сиёсӣ аз дарки озодию истиқлол ва саргарми мубориза барои ба даст овардани салоҳияти васеи ҳокимият аз ҷониби онҳо, масъалаи муқаррарнамоеи ҳудудии сулҳ бо ҳамсоягонро ба мадди дуюм гузошта, имкон дод, ки

ин масъала то проблемаи тезтунди иҷтимоӣ ва байнидавлатӣ табдил ёбад.

Панҷум, суръати баланду бештари ташаккули давлатҳои миллӣ нисбат ба раванди ташаккули марказҳои ҳокимияти болоии миллӣ мебошад. Ҳатто ташкили нисбатан зуданҷоми соҳтори болоии давлатӣ

- дар Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил натавонист, ҳамин гуна равандро ҳарчи зудтар ба ниҳоди ҳокимияти воқеие табдил диҳад, ки дорои малакаи зарурии бартаарафкунии муноқишоти қавмию сиёсӣ дар ҳудуди собиқ шӯравӣ бошад.

Мисоли Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил ё ҳукуматҳои миллӣи онҳо дар бунёди давлати миллӣи худ истисно нестанд.

Қисмати хатарноктарини буҳрони ҷаҳонии тамаддуни маҳз буҳрони соҳторҳои мебошад, ки мебоист фаъолияти муътадили тамоми шаклҳои фаъолияти соҳторӣ ва ташкили давлатдорӣ ва ҷомеаи шахрвандиро дар сатҳи миллӣ ва инчунин дар сатҳи ҷомеаи байналмилалӣ низ таъмин намоянд.

Санаи 24-уми августи соли 1990 Иҷлосияи дууми Шӯрои Олии Ҷумҳурии Шӯравӣ Сотсиалистии Тоҷикистон "Эълomia дар бораи истиқлолияти давлатии ҶШС Тоҷикистон"-ро қабул намуд. Бояд гуфт, ки дар муҳтавои ин Эълomia низ раванди марказгурезӣ вучуд надошт ва Шӯрои Олии ҷумҳурӣ ҷойи Тоҷикистонро дар қаҳорҷӯбаи ИҶШС - и навшуда меид ва бовар бар он дошт, ки "пайванди озодона ва баробарҳуқуқии миллатҳои шӯравӣ рушди ҳаматарафаи онҳоро қафолат медиҳад". Ин Эълomia замон таҳия гардид, ки дар шаҳри Маскав мақомоти марказии Иттиҳоди Шӯравӣ лоиҳаи Шартномаи нави умумииттифоқиро баррасӣ ва омода мекарданд. Барои ҳамин ҳам дар банди 19-и "Эълomia дар бораи истиқлолияти давлатии ҶШС Тоҷикистон" (24-уми августи соли 1990) омадааст, ки: "Эълomiaи мазкур заминаест барои танзими Конституцияи нави ҶШС Тоҷикистон ва бастании Шартномаи умумииттифоқӣ".

Ҳарчанд Эълomiaи мазкур истиқлолияти нопурра ва ноқомии давлатиро ба кишвар ва халқамон дода бошад ҳам, дар он замон ва дар он шароити таърихӣ ин як иқдоми хеле боҷуръатона буд. Шӯрои Олии ҶШС Тоҷикистон Иҷлосияи ғайринавбатиастро ҷиҳати баррасии вазъияти баамаломата даъват намуд ва дар рафти он як қатор санадҳои сарнавиштасоз ва муҳимро қабул кард.

Ин ҳуҷҷатҳо иборатанд аз: Қарори Шӯрои Олии ҶШС Тоҷикистон дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба "Эълomia дар бораи истиқлолияти ҶШС Тоҷикистон", Қарори Шӯрои Олии ҶШС Тоҷикистон "Дар бораи эълони истиқлолияти давлатии ҶШС Тоҷикистон", "Изҳорот дар бораи истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон", Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи ворид намудани тағйироту иловаҳо ба Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон", "Изҳорот дар бораи амнияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон".

Санадҳои мазкур аз лиҳози ҳуқуқӣ истиқлолияти комил ва пурраи кишварамонро асоснок намуда, Тоҷикистонро бо қаҳони озод васл карданд.

Мутобиқи банди 15-уми тақмили таҳриршудаи Эълomiaи истиқлол "Ҷумҳурии Тоҷикистон субъекти мустақили ҳуқуқӣ байналмилалӣ буда, бо кишварҳои хориҷӣ робитаҳои дипломатӣ, консулӣ, иқтисодӣ ва ғайра барқарор менамояд, бо онҳо табодули намоёндогони мухтор мекунад ва созишномаҳои байналмилалӣ менамояд" ва дигар масъалаҳоро ба танзим мекарданд.

Гирдиҳамоиҳои зиддиҳукуматӣ дар кишвар моҳи март соли 1992, пас аз кӯшиши сабуқдӯш кардани вазири корҳои дохилӣ аз нав оғоз ёфтанд. Ҳизбҳои ва созмонҳои расман манъшуда (ҲНИ, Раствоҳез, Ҳизби демократ, Лаъли Бадахшон) бо талаби истеъфои Р. Набиев гирдиҳамои ташкил карданд. Ҳангоми яке аз чунин гирдиҳамоиҳо аввали моҳи майи соли 1992 аскарони ҳукуматӣ ба сӯйи гирдиҳамомадагон оташ кушода чанд нафарро куштанд.

Нақши муҳимро дар ин рӯйдодҳо он омил иҷро кард, ки ҳанӯз қабл аз оғози муноқиша рӯҳониёни Тоҷикистон дар замони шӯравӣ дар Осиёи Марказӣ эътибори аз ҳама бештар доштанд.

Онҳо ифротгароёнро, ки ҳадафҳои комилан равшани сиёсӣ доштанд аз ҳеч гуна воситаҳои нораво рӯй намефтанд, дастгири накарданд. Гурӯҳҳои мусаллаҳи бунёдгароёни исломӣ аҳли хонаводаҳои дигарандешонро мекуштанд, террор зери парчамии сабзи исломӣ қисмати калони қаламрави Тоҷикистонро фаро гирифта буд. Имрӯз бо далелҳои муътамади таърихӣ ва сарчашмаҳои ба дастомата гуфтан мумкин аст, ки рӯйдодҳои Тоҷикистон нақшаҳои пешакӣ тарҳрезӣшудаи ифротгароёни исломӣ дар дохили ҷумҳурии ва ҳам берун аз он буданд, фош гардиданд.

Этилофи нерӯҳои бунёдгаро бо миллатгароёни тундрав, ки аз шиорҳои исломгароӣ истифода мекунанд, бо пуштибонии ошкори ҳарбӣ ва пинҳонии молиявӣ иқтисодии ҳукумати Толибони Афғонистон (эҳтимол ҳатто Эрон, Арабистони Саудӣ ва Покистон 14) мекӯшиданд барои ҳамлаи минбаъда ба Ўзбекистон, Қирғизистон, Туркменистон ва Қазоқистон замина фароҳам созанд, то ки Осиёи Миёнаро аз иртибот бо Русия ва дигар давлатҳои Аврупо ҷудо намуда, онро ба доираи нуфузи исломӣ дароваранд.

Дар бештари асарҳои таърихӣ фарҳангии ба мо маълум, ки оид ба таҳқиқи муноқишаи байни тоҷикон, пеш аз ҳама, таҳлили таркиби иҷтимоӣ-сиёсӣ, иқтисодӣ ва этникии он гузаронида мешавад ва ин дуруст аст, чунки берун аз ин мафҳумҳо фаҳмидану баҳо додани рӯйдодҳои даҳсолаи охири асри гузашта душвор аст. Аммо муноқишаи этникии сиёсӣ дар Тоҷикистон таркиботи ҳуқуқии худро ҳам дорад, ки он ба таври бояду шояд тавзеҳ наёфтааст.

Зимни арзёбии ҳуқуқии воқеаҳои дар Тоҷикистон рӯйдод аз дидгоҳи

ЧАРО МАН БА ЭМОМАЛӢ РАҲМОН ОВОЗ МЕДИҲАМ?

хуқуқӣ, пеш аз ҳама қайд бояд кард, ки муноқишаи байни тоҷикон муноқишаи зиддихуқуқӣ мебошад. Ба андешаи академик В. Н. Кудрявцев мо ҷонибдори онем, ки ҳама гуна муноқишаеро, ки дар он баҳс ба ин ё он тарз бо муносибати хуқуқии тарафҳо алоқаманд аст, муноқишаи хуқуқӣ бояд донист, аз ин рӯ субъектони муноқиша, ангеаи онҳо ва объекти низоъ дорой аломатҳои хуқуқиянд ва худ муноқиша паёмадҳои хуқуқӣ дорад, 16 гарчанде ки бар хилофи ҳама гуна қонуноҳои амалкунанда амал мекунанд.

Ҷинойтнокии муноқишаи тоҷикон, унсурҳои асосии бавҷуддоии инкишофи ҷанги шаҳрвандӣ дар Тоҷикистон мебошад, ки дар он омилҳои динӣ, миллӣ, идеологӣ, тадриҷан ба мадди дуум гузашта, дигар нақши намоён намебозиданд. Ноҳияе бар зидди ноҳия, қавме муқобили қавми дигар, мафия муқобили мафия - чунин аст, ба андешаи мо, неруи таҳриқидандаи муноқишаи байни тоҷикон.

Ҳодисаҳои сершумори ғорат, куштоҳои бераҳмонаи хешовандону ҳамҷавмони гурӯҳҳои даргир аз стратегия ё тактикаи муборизаи дохилии сиёсӣ ва гузашта аз ин, аз ихтилофоти мазҳабӣ барнамеоманд, зеро ихтилофи динӣ, аслан вучуд надошт мусалмон мусалмонро мекушт.

Имрӯз мардуми тоҷик яқо таҳти роҳбариву ҳидояти Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон талоши зиёд доранд, ки маҳз дар тамоми қаламрави Тоҷикистони соҳибистиқлоламон тафаккури авлодпарастиву қавмпарастӣ ва маҳалгаройи комилан аз байн бурда шавад.

Бо ин мақсад барномаи махсуси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба минтақаҳои гуногуни ҷумҳурӣ кӯчонидани аҳолӣ (аз як маҳал ба маҳали дигар) амалӣ шуда истодааст ва ин ҷойивазкунии маҳалли зист дар шуури мардум ҳисси ватандӯстӣ, ватанпарастӣ ва давлатдориро пайдо намуда, тафаккури маҳалгароиву қавмпарастиро аз байн хоҳад бурд.

Омили муҳими тезутунди муноқишаи тоҷикон ҳамчунин хусусияти ташкили ҷамъияти анъанавии тоҷикон аст. Он хусусияти миллии баръало ифодашуда дорад. Воҳидҳои ҷомеаи тоҷикон маҳалла - ноҳия-ҷомеаи шаҳрии дорой унсурҳои худмуҳторӣ ва худидора, дар деҳот бошад, қишлоқ аст. Барои ҷомеаи суннатӣ маҳалла доираи марказии ҳаёт, маъво ва маркази он мебошад.

Итоат ва риояи қоидаҳои маҳалла дар ҷойи аввал қарор дошта, ҳеч кас наметавонад ақидаҳо ва афкори ҷамъиятии дар он бударо рад намояд, қоидаҳои иттифоқ будан ва кӯмаки ҳамдигарӣ бояд бечунучаро риоя карда шаванд. Аз ин ҷо итоати тартиби болотар - минтақавӣ ба вучуд меояд, ки он тамоми ҳолатҳои системаи муносибатҳои ҷамъиятӣ-сиёсиро ба дараҷаи бештар муайян мекунад ва аҳамияташ аз омилҳои синфӣ, миллӣ ё идеологӣ васеътар аст.

Ҳукумати нав зеро роҳбарии Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон аз рӯзҳои аввали фаъолият дар бораи омодагии ҳамкориҳои зич бо ҳизбу ҳаракатҳои сиёсӣ, "тақсими масъулият барои рӯйдодҳои Тоҷикистон, барои қисмати сокинони оддии зарардидаи он" 18 изҳорот дод. "Зимнан, - қайд мекунад Эмомалӣ Раҳмон, - эътибори нуфузи раҳбарони ҳизбу ҳаракатҳои сиёсӣ метавонист барои эътидоли ташаннуч дар марзи Тоҷикистону Афғонистон, ки он ҷо чандин ҳазор гурезагон ҷамъ омада бу-

данд, мусоидат намояд".

Санаи 27-уми апрели соли 1992 Шӯрои Олии муроҷиати Президенти Федератсияи Русия ва хоҳиши Шӯрои Олии Тоҷикистонро баррасӣ намуда, ҷудо намудани доираи ҳарбии шуморааш то 500 нафарро барои нигоҳдорӣ сулҳ дар Тоҷикистон бо дастгирии Ҷумҳурии Қазоқистон, Ҷумҳурии Қирғизистон, Ҷумҳурии Ўзбекистон тасдиқ кард.

Моҳи майи соли 1992 дар Тошканд давлатҳои иштирокчи ИДМ Протокол дар бораи тартиби муваққати ташкил дар кӯмаки гурӯҳи назорони ҳарбӣ ва қувваҳои дастаҷамъӣ оид ба нигоҳдорӣ сулҳ дар минтақаҳои ихтилофи байни давлатҳо ва дар давлатҳои Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил ба имзо расониданд. Тоҷикистон таҷрибаи муайяни ҳамбастагии воситаҳои сиёсӣ ва хуқуқии ҳалли ихтилофро андӯхтааст. Масалан, ихтилофи шадиди ҷамъияти сиёсӣ дар Душанбе моҳҳои сентябр-октябри соли 1991 бо ба даст овардани ризоияти байни тарафҳои ихтилофнок ва аз тарафи Президиуми Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул намудани қарор аз 6-уми октябри соли 1991 "Дар бораи баъзе аз ҷорасоҳе, ки ба демократикунони ҳаёти ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон раво на карда шудаанд" ҳалли худро ёфт.

Ҳангоме ки моҳҳои апрел-майи соли 1992 муқовимати қувваҳои ҷамъиятию сиёсӣ ба ҳадди бухронӣ расид, дар ин ҳолати ногувор барои сар назадани ҷанги байни ду майдон чунин санадҳои созишкунанда қабул карда шуданд: Протоколи созиши байни намояндагони Шӯрои Олии Ҳукумати Тоҷикистон ва Президиуми гирдиҳамоикунадагони майдони Шаҳидон дар Душанбе аз 22-юми апрели соли 1992, Протоколи созиши байни Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Девони вазирон ва ҳизбҳои сиёсӣ ва ҳаракатҳои халқии Тоҷикистон аз 7-уми майи соли 1992, Протокол дар бораи татбиқи созишнома аз тарафи Сарвазир, раисони ҳизбҳои сиёсӣ, ҳаракатҳои халқӣ, ки дар майдонҳо ҷамъ омада буданд ва ҷамоаҳои миллии Тоҷикистон 22 ва минбаъд чунин ҳуҷҷатҳои созишкунанда минбаъд дар Хоруғ ва Кӯрғонтеппа байни ду тарафи бо ҳам зид қабул карда шуданд. Дар ин ҷо аз тарафи хонандаи азиз саволи аввал пайдо мешавад, ки дар ин вазъияти муташанниҷ мақоми хуқуқии "Президиуми дар майдон гирдиҳамоикунадагон" чӣ гуна буд ва вобаста ба ин эътибори хуқуқии созишномаҳои имзошуда чӣ тавр аст? Ҷавоб маълум аст: "Президиуми гирдиҳамоикунадагон ҳеч гуна мақоми хуқуқӣ надошт ва созишномаҳои имзонамудаи онҳо аз нуқтаи назари хуқуқӣ ҳеч гуна оқибатҳои хуқуқиро ба вучуд оварда наметавонистанд".

Айнан бо ҳамин мазмун, ба фикри мо, А. Имомов барҳақ розӣ шуда қайд менамояд, ки "пайдо шудани ҳуҷҷатҳои созишкунанда хусусияти тасодуфӣ надошт. Онҳо моҳиятан аз сабаби изҳори иродаи тарафҳои муҳолиф ё ба он сабаб сар мезананд, ки тавассути механизмҳои конституционӣ хуқуқӣ мақомоти қонунии ҳокимияти давлатӣ ихтилофи пайдошударо ҳал карда наметавонанд".

Аз ин сабаб, - идома медиҳад муаллиф, - "ҳуҷҷатҳои созишкунанда - ин ҳуҷҷатҳои "замони тира"-и бемасъулиятӣ ва беҳокимиятӣ мебошанд, ки он бо ихтилофҳои гуногуни раванди ҷамъиятию сиёсӣ тавлид шуда, мақсади онҳо хомӯш намудани авҷи шавқу рағбатҳои сиёсӣ мебошад ва барои ҷустуҷӯи ҳалли барои яқдигар қобили қабул мусоидат мекунанд",

пайдоиши онҳо бошад, маънои "муваққатан пур кардани фазои холии низоми миллии хуқуқиро дорад." Ҳуҷҷатҳои созишкунанда сарчашмаи қабул намудани ҳуҷҷатҳои хуқуқии он бандҳое мебошад, ки тарафҳо оид ба он ба созиш омаданд". 24 Ин ҷо ба ақидаи А. Имомов розӣ шудан лозим аст, чунки ӯ дуруст қайд менамояд, ки: "Ҳуҷҷатҳои созишкунанда, моҳиятан ҳуҷҷатҳои ифодакунандаи изҳори иродаи мардум мебошанд".

Бо вучуди ин, аксаран дар рафти низои байни тоҷикон ин ирода бар души ҳокимияти қонунӣ бо роҳи зӯрӣ бор карда мешуд. Аз ин ҷо ҳадди ақал чунин хулоса баровардан мумкин аст: - худ механизми ташаккули ҳайати шахсии институтҳои ҳокимияти давлатӣ дар шароити давраи гузариш ва ноустувории сиёсӣ наметавонанд инъикоси мувофиқати манфиатҳои тамоми ҷамъиятро ифода намоянд. Аз ин сабаб сиёсати аз тарафи сохторҳои давлатӣ гузаронидашаванда наметавонад ба таври баробар ба пешбиниҳои иҷтимоии тамоми (электорат) мардум мувофиқ бошад;

- пайдо шудани ҳуҷҷатҳои "замони тира" дар бораи қафо мондани системаи ягонаи миллии хуқуқӣ аз болоравии рушди ҷамъиятию сиёсӣ ҷамъият дар бораи зоҳирӣ будани муқарроти конституционӣ хуқуқӣ, нишондодҳои қонунҳо ва ҳуҷҷатҳои зерқонунӣ шаҳодат дода, ҳамчун шохисҳои "носозии хуқуқӣ"-и низоми танзими меъёри хуқуқӣ баромад мекунанд ва барои нав кардани (модернизатсия) меъёри қонунгузорӣ, аз ҷумла Конститутсия заминаҳои сиёсӣ хуқуқӣ фароҳам меоранд;

- ҳукумати расмӣ дурандешии кифии сиёсӣ зоҳирӣ намудааст, ки ба вазъи шубҳаовари хуқуқии на фақат "Президиуми гирдиҳамои кунандагон", балки умуман ба Иттиҳоди муҳолифини тоҷик чашм пӯшида, формулаҳои қадимаи хуқуқшиносони римӣ англисаксониро дар бораи ҳақони илмӣ ва аз хуқуқи тантанакунанда авлотар донанд;

- раванди гуфтушунид бо гурӯҳҳои ғайриқонунӣ, вале воқеии муҳолифин ба сулҳ оварда расонд ва барои "ба ҳалокат расидани Ҳамон ҷо адлия" роҳ надод, чунки созишномаҳои бадастомада пайдарҳам бо иштироки мақомоти салоҳиятдори ҳокимияти давлатӣ қонунгардонидани шуда, эътибори хуқуқӣ пайдо мекарданд ва низоми хуқуқиро таҳким мебахшиданд.

Сулҳи тоҷикон на танҳо давлату миллатро наҷот дод, балки дар дилу дидаи пиру ҷавони тоҷик умед ба ояндаи нек, хушбахтӣ, саодат ва ваҳдати ногусастаниро зинда намуд. Расидан ба сулҳ кори басо душвор ва ниҳоят мураккаб буд.

Ба раванди гуфтушуниди байни тоҷикон адабиёти зиёди илмӣ бахшида шудааст, ки моро аз зарурати муфассал тасвир намудани ин раванди мураккаб ва тӯлонӣ озод менамояд. Ҳамзамон як қатор ҷанбаҳои муҳими ин раванд, ки таркиби хуқуқии онро мекушоанд, ҳанӯз пурра омӯхта нашудаанд. Аз ин сабаб меҳоме ба масъалаҳои зерин диққат диҳем:

Идеяи ба консенсус (созиш) расидани байни ду гурӯҳи ба ҳам омада дар назария ва амалияи хуқуқӣ худ аз худ маълум аст. Ҳанӯз Арасту оғози созиши тартиботи дунёро асоснок намуда, қайд карда буд: "Давлат, хуқуқ, адолат - тарафҳои гуногуни сохти давлатӣ, чунин саъю кӯшише мебошад, ки табиат дар вучуди тамоми одамон онро бо пуррагӣ ҷойгир

намудааст. Ихтилоф ва созиш - тавсифҳои муҳимтарини низоми меъёрҳои хуқуқ ва фаъолияти сохторҳои идоракунӣ давлат мебошанд.

Созиш, чӣ хеле ки маълум аст, ба ризоияти босуботи тарафҳое асос ёфтааст, ки ба ҳалли мусбати ихтилоф манфиатдор мебошанд ва он ҳалли мусбатро дар асоси ризоияти мавқеъҳо, созиш, ҳамкорӣ талаб мекунанд.

Тартиботи муайяни созиш ҳамчун воситаи инструменталии ҳалли ихтилофи байни субъектҳои хуқуқ саравал дар меъёрҳои хуқуқӣ, аз ҷумла дар меъёрҳои хуқуқӣ ҷинойтӣ инъикос ёфтааст, ки ҳолатҳои гуноҳро сабукунанда - иқрор ба гуноҳ, аз таҳти дил пушаймон шудан, фаъолона мусоидат намудан барои кушодани ҷинойт ва ғайраро пешбинӣ мекунанд (моддаи 61 Кодекси ҷинойтии Ҷумҳурии Тоҷикистон, моддаи 61-и Кодекси ҷинойтии Федератсияи Русия).

Дар мавриди мазкур имконияти сабук намудани иштироки худ барои қонунвайронкунанда маҷмуи аз рӯйи самти хуқуқии худ ҳавасмандкунии барои ҳамкорӣ бо тафтишот ва суд, ба маънои нисбатан васеъ - бо давлат ба вучуд меорад, чунки ҳам тафтишот ва ҳам суд дар ихтилофи байни ҷинойткор бо ҷамъият давлатро намояндагӣ мекунанд.

Аз ин сабаб воситаи хуқуқӣ имкониятҳои умумии аз тарафи давлат кафолатдошударо барои пурзӯр намудани омилҳои мусбати танзимкунанда ва ҳамзамон барои бартараф намудани монеаҳои (омилҳои манфӣ) ба тартиб андохтани робитаҳои иҷтимоӣ ба вучуд меорад.

Дар фасли пешин тавсифи асосии ихтилофи байни тоҷиконро муайян намуда, мо хусусияти ҷиноии (криминалии) онро ҷудо намудем, чунки ақидаҳои дохилии идеологӣ, сиёсӣ, динӣ ифодаи комилан муайяни комплехуқуқи худро дар шакли ҷинойтҳои тривиалӣ (разиллона) ва қонунвайронкунииҳои маъмурӣ ёфтанд.

Аз ин сабаб раванди гуфтушунид байни ҳокимияти давлатӣ ва муҳолифини тоҷик, бо ҳама гуногунрангии лаҳзаҳои инъикоскунандаи худ, дар ниҳояти кор бояд бо технологияҳои хуқуқӣ мусаллаҳ бошад - ҳуҷҷатҳои муайяни татбиқи хуқуқ ва вазифаҳо, ки марҳилаҳои фосилавӣ ва марҳилаи интиҳои ихтилоф, ба даст овардани ҳадафҳо ва қонеъ намудани манфиатҳои мувофиқро ифода мекунанд.

Агар технологияи сиёсӣ ба танзим даровардани ихтилофи байни тоҷикон, ки аз бисёр ҷиҳат ба таҷрибаи бисёрсолаи ҳалли чунин масъалаҳо аз тарафи Созмони Милали Муттаҳид таъямекунанд, шубҳаеро ба вучуд наорад, пас технологияҳои хуқуқӣ масъалаҳои зиёди, пеш аз ҳама, хусусияти назариявӣ доштаро ба вучуд меоранд.

Вазъияти зикршуда он вазни сиёсӣ ва оқибатҳои хуқуқиро равшан месозад, ки созишномаҳои гуногуни байни ҳукумати расмӣ ва муҳолифин ба даст оварда буд. Онҳо воҳуриҳои сершумори сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон ва роҳбари муҳолифин Абдулло Нурӣ, ҳамчунин воҳуриҳои сершумори тарафҳои даргир ва миёнравони байналхалқиро дар Маскав, Алмаато, Техрон, Исломобод, Ашқобод дарҷ мекарданд, ки дар рафти гуфтушуниди онҳо созишномаҳои, протоколҳо, шартномаҳо ва механизми татбиқи иҷрои онҳо таҳия мегардиданд.

Бознашр аз китоби "Мақтаби давлатдорӣ Эмомалӣ Раҳмон: масъалаҳои ташаккул ва рушд"

ИНЪИКОСИ МАСОИЛИ ҶАҶОНИ МУОСИР ДАР "ТОҶИКОН ДАР ОИНАИ ТАЪРИХ"

Зарина ҚУРБОНОВА,
ассистенти кафедраи ҳуқуқ ва
муносибатҳои байналмилали

Баъди рӯи чоп омадани асари машҳури Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон "Тоҷикон дар оинаи таърих" тамоми аҳли зиё, шаҳрвандони ҷумҳурӣ, тоҷикони бурунмарзӣ ва ҷомеаи ҷаҳониро водор намуд, ки онро хонанд, таҳлил кунанд хулосаҳои даркорӣ бароранд. Дар атрофи ин масъала бисёр донишмандон дар матбуотҳои даврӣ, навиштаҷотҳои ақдаҳои худро иброн намуда, ба ин китоб баҳои сазовор доданд. Ҳангоме, ки ин китобро банди мавриди омузиш қарор додам, фикре дар қалби ман пайдо шуд, ки ба ҷаҳонишавии мушкилоти мухталифи ҷаҳони муосир эътибор диҳам.

Дар асри XX ва оғози асри XXI инсоният шоҳиди рӯйдодҳои бузург ва ҳайратангези ҷаҳони ғарбӣ гардид. Аз шарофати вусъати тамаддуни иттилоотӣ, телекоммуникатсия ва дастовардҳои илми муосир мо кишварҳои дуртарини сайёра қариб ҳар рӯз, ҳар соат мебинем, аз воқеаҳои ҷаҳон, фалоктҳои табиӣ, муноқишаҳои сиёсӣ, бархӯрди манфиатҳои иқтисодӣ, рақобатҳои фарҳангӣ ва иқтисодӣ ошкору ниҳони огоҳ мешавем. Ба ақидаи Президенти кишвар раванди ҷаҳонишавӣ пеш аз ҷамаи коҳиш ёфтани ахлоқ, маънавият, одоб, суннат, фарҳанг ва дигар унсурҳои иҷтимоӣ, ки бе онҳо ҳасти ҳақиқии инсон амалан ғайри имкон аст, мебошад. Инсоният бо вучуди он, ки бо нерӯи ақлонӣ дар фатҳи сайёраи ҳеш ва кашфи кайҳони беҳудуд ба дастовардҳои бесобиқа ноил шудааст, ҳанӯз ҳам ба як рӯзгори осуда, поку озода ноил нагардааст. Дар фазои шабақаҳои телевизионӣ, филмҳои моҷароҷӯна, ҷангу куштор, ғорату таҳрир, зуроварию таҳрибкорӣ, фасоди ахлоқӣ, инсонӣ ва ниҳоят аз асолати азалии ҳеш дур шудани одами-зод торафт меафзояд. Инсоният гарчанде бар асари фатҳу нусратҳои илмию дастовардҳои технологӣ бо суръати кайҳонӣ пеш рафта, қудрати беинтиҳоеро соҳиб гашта бошад ҳам, сайёраи сабзи замин дар қисми бомбаҳои атомӣ сишлоҳои термоядроӣ ва дигар хатарҳои глобалӣ шишаи нафису нозукуро меномад, ки аз рақобати кишварҳои абарқудрат ва судпарастии манфиатҷӯи давлатдорон хатари шикастанаш рӯз то рӯз меафзояд.

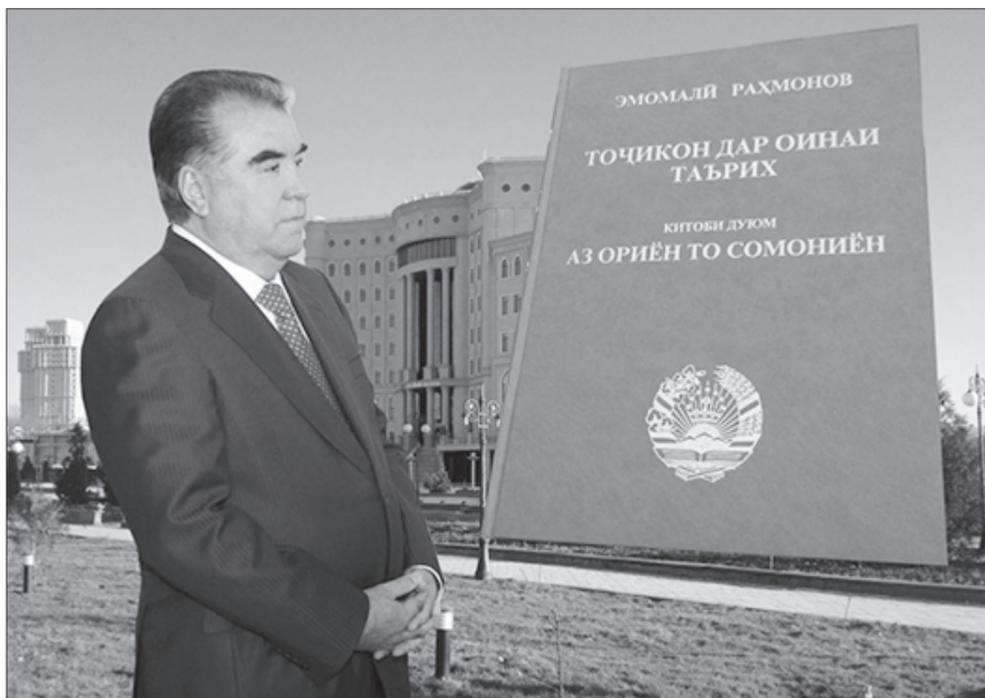
Дар тӯли солҳои охир низомии оромии нисбии ҷаҳон бештар коҳида, дар минтақаҳои мухталифи қураи арз ҷанг, куштор, сӯхтор, фалокату обхезӣ, террору таҳрибкорӣ, ғорату таҳрир; нашъамандию фасоди ахлоқӣ, инсонӣ ва ниҳоят ба ҳамдигар душманӣ варзидану торафт баҳона шудани одамон авҷ мегирад. Изофа бар ин, хатари табию экологӣ ва фалокатҳои ғайриҷашмдошт аз қабилӣ зилзила, обхезӣ тундбоду туфонҳои шадид, баландшавии ҳарорат ва обшавии пирахҳо, хушксолӣ, боронгарии аз меъёр зиёд, мувофиқи маълумоти СММ ва ЮНЕСКО сол то сол барои инсоният хатарҳои бештари глобалӣ эҷод карда, садҳо миллиард доллари америкӣ зарар расонидааст. Танҳо ба ёд овардани офати заминҷунбӣ дар шаҳри Бами Ҷумҳурии Эрон ва шаҳри Музафарободи Ҷумҳурии Покистон ва зилзилаи туфонҳои ҳалокатбо-

ри Уқёнуси Ҳинд дар қаламрави Индонезия (бар асари он 200 ҳазор кас қурбон шуданд) ва туфонҳои Уқёнуси Атлантика (бо унвони Катрина ва Рута) дар Иёлоти Муттаҳидаи Америка бароямон кофист, ки зарари иқтисодии онҳоро коршиносон беш аз яксаду бист миллиард доллар арзёбӣ кардаанд.

Бар ҷамъи хатари ин гуруснагӣ нарасидани оби нӯшокӣ, коҳиши масоҳати заминҳои кишт ва захираҳои ғизо, сол то сол хароб шудани вазъи муҳити зист ва ифлосшавии ҳаво, афзудани беморҳои сироятӣ ва даҳҳо омилҳои табию иҷтимоӣ мушкилиҳои умумибашаре мебошанд, ки зарурияти ҳамдастии фаъолияти муштарак ва ҳамкориҳои мустақими кулли давлатҳои кишварҳои пеш меғузорад.

ҳам бештар афзуда истодааст. Танҳо Иёлоти Муттаҳидаи Америка дар роҳи яроқнокшавӣ бошито беш аз соли 2003-379 миллиард сарф намудааст, дар оянда ин миқдор маблағ боз ҳам меафзояд. Мувофиқи маълумоти институти татқиқоти Стоголм беш аз 37%-и харҷи умумии бучети ҷарбии ҷаҳонӣ ба Иёлоти Муттаҳидаи Америка рост меояд. Дар оғози асри XXI беш аз 44 кишвари пешрафтаи ҷаҳон технологияи истеҳсоли силоҳи ядроиро аз худ намудааст.

Захираи сӯзишвории энергетикӣ ва бойгариҳои табиӣ яке аз омилҳои асосии пешрафти иқтисодӣ ва афсудани иқтисодии саноатӣ стратегӣ давлат мебошад. Мувофиқи тадқиқотҳои коршиносон дар оғози ҳазорсолаи сеюм истифодаи ҳиссаҳои ҷаҳонии энергия, дар маҷ-

Ҷаҳони муҳиши саёраи мо аз асари ду ҷанги бузурги ҷаҳонӣ, ки ҳаёти зидда аз шаст миллион нафарро рабурда буд, ҳанӯз шифо наёфтааст. Инсоният аз замони пайдоиши олам ин гуна ҷангҳои хонумонсӯз ва фоҷиҳои муҳиши умумӣҷаҳониро аз сар нагузаронида буд. Ҷанги дуҷуми ҷаҳонӣ аз рӯи миқёси андоза даҳшатноктарин ҷанги таърихи башарият буда, дар он беш аз 72 давлатҳои хурду бузурги олам ширкат варзиданд, домани амалиётҳои ҷарбӣ ба худуди 40 давлати ҷаҳон вусъат ёфтанд. Дар набардҳои доманадори ин ҷанг беш аз 110 миллион нафар афсарону сарбозон сафарбар шуда, тақрибан 30 миллиони онҳо дар задхурдҳои хунин ҳалок гардиданд.

Аз рӯи ҳисоби коршиносон зарари умумии ин ҷанг ба 4,5 триллион доллари америкӣ расида, дар настиҷаи кишварҳои зиёд хароб, бештар аз 50 миллион одам қурбон ва садҳо миллион аҳолии мамлакатҳои, ки ба гирдобии ҷанг кашида шуда буданд, ба маҳрумияту муҳтоҷии гирифтӣ гардиданд. Таркиши бомбаҳои ядрӣ дар Хирасима ва Нагасаки бори дигар нишон дод, ки силоҳҳои ҳастай ва мӯшақҳои дурпарвозу миёнапарвози балистӣ қодиранд гавҳари ҳаётро аз рӯи замин нест кунанд.

Аз рӯи тадқиқотҳои ирсию генетикӣ таҷзияи ҳастаи атомӣ ва фалокатҳои ядрӣ натавонанд муҳити зистро хароб сохта, манбаи ҳаётро аз рӯи замин мерабояд, балки таъсири шӯъҳои ядрӣ ва баландшавии радиатсия ва часпиши хромосомҳо ва коҳидани генетикаи ирсии инсон оварда метавонад. Аниқтараш гавҳари ирсии инсон ва генафонди зоти ӯ аз асари заҳролудшавии ядрӣ осеби шифонопазир дида, ба қобилияти ҷисмонӣ рӯҳии наслҳои минбаъда таъсири нугувор мерасонад.

Дар шароити имрӯза раванди силоҳсозӣ ба ҷамаи мавҷудот хавфу хатараш боз

муъ 39,5% ба нафт, 21,3% ба ангишт, 22,2% ба гази табиӣ, 69% ба нерӯгоҳҳои оби барқӣ, 6,3% ба пойгоҳҳои энергияи атомӣ рост меояд.

Захираҳои табиӣ ва бойгариҳои зеризаминӣ бо вучуди ҷамаи афзоишашон торафт кам шуда, ба раванди сиёсати ҷаҳонӣ таъсири нугувор мерасонад, хатарҳои нави глобалӣ дар сартосари қураи арз эҷод мекунанд. Мувофиқи таҳлили олимону муҳақиқон дар даҳсолаи дуру наздики асри XXI захираҳои ҷаҳонии бойгариҳои зеризаминӣ ва ашёи хоми саноатӣ ба поён расида, ихтилофҳои шадиди геониметикӣ тезу тунд мекунанд.

Мувофиқи пешгӯии коршиносон истеҳсоли рух пас аз даҳ сол, захираи ҷаҳонии мис пас аз 25 сол, захираи ҷаҳонии нафт пас аз 35-40 сол ба поён мерасанд.

Рақобати тезу тунди давлатҳои абарқудрат барои тахти васоят овардани манбаҳои асосии тавлиди нафт, бойгариҳои нодирӣ зеризаминӣ, манбаҳои уран ва дигар захираҳои табиӣ тадриҷан ба ҷангҳои шадиди глобалӣ низ оварда мерасонад. Мувофиқи андешаҳои коршиносон захираҳои тавлиди нафт дар ин ҳалиҷ хеле баланду пурмаҳсул буда, як нақб ба ҳисоби миёна дар як шабонарӯз аз 700 то 1300 тонна ашёи хом мебарорад.

Хулоса, асари ҷовидонаи Приезиденти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон "Тоҷикон дар оинаи таърих" моро ба олами пуртуғиёни замони муосир бо ҷамаи рӯнҳои мухталифаш, аз ҷумла, ба масъалаҳои глобалии ҷаҳон, бо масъалаҳои костаҳои фарҳангу маънавият, соҳаи маориф, масъалаҳои экологӣ, демографӣ, аз ҷамаи муҳимтараш рафъи камбизоатии аҳолии саёра, ҳифзи саломати инсон, ҳимояи ҳуқуқ ва озодиҳои инсон чун аризиши олий ҳидоят мекунанд.

Соҳиба САЙДАЛИЕВА, ассистенти кафедраи таҳсилоти томактабӣ ва кори иҷтимоӣ

ОИЛАИ СОЛИМ-ПОЙДЕВОРИ ДАВЛАТ ВА МИЛЛАТ

Чу хоҳӣ, ки номат бимонад ба ҷой, Писарро хирадмандӣ омӯзу роӣ. Ки агар ақлу раъият набошад бисе, Бимириву аз ту намонад кесе.

Саъдии Шерозӣ

Оила дар ҷамаи давру замон, инчунин ҷамаи фарматсияҳои ҷамъияти инсонӣ оғозу интиҳои ҳаёту фаъолият аст. Падару модар тарбиягарони фарзандони худ мебошанд. Падару модар натавонанд ба фарзанд ҳаёт мебахшад, балки онҳоро ба зиндагии оянда омода месозад. Модар дар баробари таваллуду нигоҳубину парвариши кӯдак боз муҳити солими маънавию дар оила таъмин менамояд, ки ин яке аз шарҳҳои муҳими тарбия ва инкишофи фарзанд ба шумор меравад. Ҷар як падару модар меҳороҳад, ки фарзандонаш хирадманд, саховатпеша, нақӯкор, меҳнатдӯст ва шахсият ба воя расида, шаъну шараф, номусу ор ва арзандагии маънавий дошта бошад.

Чунон ки Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паёми имсолаи худ ба Маҷлиси Олии кишвар чунин қайд кардааст: "Мусалам аст, ки ҷомеаи солим аз оилаи солим ва оилаи солим аз насли солим ташаккул меёбад. Мо бояд як чизро аниқ дарк намоем, дар тарбияи инсонии солим пеш аз ҷама, оила нақш меғузорад ва ҷараёни ташаккули ҷамаи хислатҳои неку бади инсон, асосан дар оила ибтидо мегирад. Ба дарки ин масъала падару модарон бояд масъулияти бузургеро, ки вобаста ба тарбияи фарзандон ба дӯши онҳо меафтад, пурра эҳсос кунанд."

Дар таълиму тарбияи фарзандон, алалхусус, насли наврас се ниҳоди асосӣ: оила, мактаб ва ҷомеа таъсиррасон мебошад. Аз ин рӯ, падару модарро зарур аст, ки бо ин омилҳо дар алоқаи зич ва судманд қарор дошта бошанд, зеро оянда ба кучо расидани фарзанд ба ин се ниҳоди асосӣ саҳт марбут мебошад. Тарбияи насли наврас басо душвор ва заҳматталаб аст. Онро агар ба души мактаб ё оила воғузорем, он гоҳ муроди дилхоҳ ҳосил нахоҳад дод. Оила дар ҳолате ба натиҷаи дилхоҳ расида метавонад, ки агар вай сидқан ба тарбияи фарзанд машғул шавад.

Бинобар ин, ҷараёни мураккаби тарбия дар ҳамкориҳои оила, мактаб ва аҳли ҷомеа ба роҳ монда шавад. Оила ба тарбияи мақсадноки худ пойдевори шахсиятро бунёд мекунанд.

Дар оилае, ки ба маъсалаи тарбияи кӯдак диққати ҷиддӣ дода мешавад, рафтору гуфтору ва одоб он аз дигарон тафовут дорад. Тарзи рафтору гуфтори падару модарон ва талаботи ахлоқие, ки дар назди фарзандон меғузорад, аҳамияти калони тарбиявӣ дорад. Оилаи солим ба инкишофу ташаккули шахсияти кӯдак таъсири калон мерасонад. Барои тарбия ва ба камол расонидани фарзанд пеш аз ҷамаи одоби вай зарур аст, ҳарчанде ки фарзанд азиз аст. Мутафаккири форсу тоҷик Адураҳмони Ҷомӣ дар ақидаҳои панду ахлоқии худ оид ба ин масъала чунин гуфтааст:

Ҳеч неъмат беҳтар аз фарзанд нест, Ҷуз ба ҷон фарзандро пайванд нест.

Фарзанд барои падару модар ҳарчанд азизу ба ҷон пайванд бошад ҳам, дуруст тарбия кардан ва ба камол расонидани он ҳамон қадар барои онҳо вазифаи зарур аст. Барои он ки тарбияи кӯдак дар оила дуруст ба роҳ монда шавад, падару модар бояд ҳуқуқи вазифаҳои худ ва фарзандро донанд. Мутафаккирони гузаштаи мо ба зарурияти ин масъала диққати калон додаанд.

Масалан, дар "Қобуснома"-и Унсурулмаолии Кайковус, ки ҳанӯз дар асри XI навишта шуда буд, вазифаи падару модарро нисбат ба фарзанд чунин муайян гардидааст: "Фарзандро дуруст тарбия кардан, ба ӯ донишу маълумот додан, касбу ҳунаро омӯзонидан ва онро ба ҳаёти моддию маиши оилавӣ тайёр кардан аст. Оилаи солим ин пойдевори давлат ва ҷамъият мебошад."

МАХЗАНИ ДОНИШ

Бебаҳо, донишҷӯи Донишгоҳи
америкӣ дар Осиёи Марказӣ

Ишқи китоб фурсати
хобам намедихад,
Ҷуз тарки хоб ишқи
китобам намедихад...
Хуршеди пандҳои
нависандаи китоб
Нуре диҳад, ки моҳу
шаҳобам намедихад.

Оре, китоб махзани донишу савод, сарчашмаи дарки ҳаёт, рафиқи бехтарини инсон ба ҳисоб меравад. Тарғиби китобу китобхонӣ бошад, корест савоб ва боиси солимгардонии ҷомеа ва сабаби рушду нумӯи он аст.

Озмуни ҷумҳуриявӣ "Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст" воқеан яке аз озмуноҳои ҷолиб, бонуфуз ва хотирмонест, ки дар тарбияи насли ҷавони китобхону илмӣ ва тарғиби адабу ҳунар хизмати шоиста мекунад. Ташкил ва баргузорию озмуни мазкур аз иқдомҳои хайрохона ва дурандешионаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисоб меравад, ки натиҷааш барои ҷомеаи шаҳрвандии мо хеле судманду фойданок аст.

Чуноне ки шохид будем, дар шаҳри Кӯлоб низ чун дар дигар шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурии даврони дувум ва сеюми озмуни мазкур баргузор гардид, ки дар онҳо шумораи зиёди хонандагону донишҷӯён ва кормандони касбу кори гуногун аз шаҳр ва минтақаи Кӯлоб ширкат варзиданд. Ҳайати ҳақамони нуктасанҷ одилона ба сатҳу дараҷаи дониши довталабон баҳои сазовор меоданд. Лаҳзаҳои соғулу ҷавоб, шеърҳои хуб ва нақли қиссаву афсонаҳо аз ҷониби ширкаткунандагони озмун дар ҳақиқат барои ҳозирин, яъне муҳлисонро тамошогарон ҷолибу фараҳбахш буд. Баргузорию озмуни мазкур дар Қасри фарҳанг ва Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ воқеан ба иде монанд буд, ки таронааш саршор аз меҳру муҳаббат нисбат ба ин ганҷи бебаҳо, яъне китоб буд. Чуноне ки иттилоъ пайдо кардем, маъмурияти донишгоҳи мазкур дар ташкили шароити баргузорию даври вилояти озмун хизмати шоистае карда тавонист, ки сазовори аҳсану офаринҳост. Мушоҳидаи ҷараёни он ба дил бинанда гармӣ ато мекард. Масъулини донишгоҳ, зери роҳбарии ректори он профессори муҳтарам Миралӣзода А.М. пайваста аз рафти баргузорию он, шароити кории аъзои ҳақамон ва вазъи ширкати довталабон бохабар буданд. Зеро масъулияти устодони донишгоҳи Кӯлоб низ дар баргузорию озмуни "Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст" кам набуд. Аз нигоҳи ширкаткунандагони ин озмун хондан мумкин буд, ки онҳо чӣ қадар ба қироат ва аз ёд кардани шеърҳои хуб ва қиссаву афсонаҳо дил бастанд. Оре, ҳақамон аст натиҷаи дилоҳи озмуни ҷумҳуриявӣ "Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст". Натиҷае, ки ояндаасоз аст. Ояндаи аз имрӯз дурахшонтар.

БА ҶОИ МАКТАБ БА
ДИСКОКЛУБ?

Исмоил ЗАРИФЗОДА,
донишҷӯи соли 4-уми факултети
филологияи тоҷик ва
журналистика

Шукр бар чунин давлати тинҷу осоишта мекунем. Аҳсан бар ин сарвари ғамхор, ки баҳри осудагии ҳақу миллаташ ҷонибор аст. Ҳамасола дар кишварамон майдонҳо ва толорҳои гуногуни варзиши сохта, ба истифода дода мешаванд, вале камбағтона, насли ҷавон аз ин маконҳои мардонагӣ саркашӣ намуда, маконҳои сабти овозии реп, толорҳои саққобозӣ, қуморхонаҳо ва ба дигар маконҳои дилӯшӣ мераванд, ки ҳам ба насли оянда ва тарбияи худ хеле зарари ҷиддӣ мерасонад. Аз ҳама марҳилаи тақдирҳои инсон даврони ҷавонӣ аст. Дар ин марҳилаи ҳаёт инсон соҳиб касб, соҳибхӯширо ва намуна барои насли оянда мегардад. Аксари ҷавонон ба мамлакатҳои аврупоӣ аз сару либос сар карда, то ба фарҳанги онҳо низ тақдир менамояд. Яке аз санъати мардуми Африқо машҳур бо номи "хип-хоп" ё ба истилоҳи дигар "реп", ки дар аксари мамлакатҳои ҷаҳон паҳн гардидааст, ҷавонони мо низ ин санъатро пешаи худ намуданд. Ин сабаб гардидааст, ки ҷавонон ба дарсу макотиби оӣ, маконҳои илму адаб, китобу китобхонаҳо кам тавачҷу менамоянд.

Хулоса, мебошад гуфт, ки ҷавонони зиёи ағуштшумор гаштаанд ва ин ҳолат сабаби рушду тараққи накардани давлату миллат мегардад.

ИНТИХОБИ МАН МУАЙЯН
АСТ!

Шарифхон АЗИЗХОҶАЕВ,
донишҷӯи соли 3-уми факултети
иқтисод ва идора

Яке аз нишонаҳои асосии демократӣ будани давлат дар он ифода меёбад, ки ҳокимияти давлатӣ бо истифода аз усулҳои интихобот, раётипураӣ, соҳибхӯшироии ҳақ, нишироки ҳизбҳои сиёсӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар ҳаёти сиёсӣ ва ғайра асос ёфта бошанд, пас, хулоса кардан мумкин аст, ки дар ҳудуди ин давлат низомии сиёсӣ демократӣ амал мекунад.

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паёми худ ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон махсус қайд кардаанд, ки: "Интихобот ифодаи олии бевоситаи ҳокимияти ҳақ тавассути избори озода ва ихтиёрии иродаи интихобкунандагон буда, ба таври демократӣ ва озода шаффоф баргузорию намудани он яке аз вазифаҳои муҳими давлат мебошад".

Дар ин рафидо мо ҷавонони барои ҳама дурахшон гардидаи фардон мамлакат, рушди босуботи иқтисодии миллии ва амалигардин ҳадафҳои миллии ҷумҳурии маҳбубамон бо ақлу заковати воло ва донишу малакаи худ санаи 11-уми октябр дар ин маъракаи муҳими сиёсӣ фатвола ширкат варзида, бо ҷонибдорӣ номзади арзанда раёти худро медиҳем.

ҲАРФИ ДОНИШҶӮ

УСТОД ВА ШОГИРД

Муатара АЛИЕВА, донишҷӯи
соли 3-уми факултети омӯзгорӣ
ва фарҳанг

Ҳеҷ кас аз пеши худ чизе нашуд,
Ҳеҷ оҳан ханзари тесе шуд.
Ҳеҷ Мавлоно нашуд муллои Рум,
То муреди Шамси Табрезӣ нашуд.

Устод касест, ки нисбат ба шогирд ба умеду орузҳои бисёр сабақ медиҳад, илму ҳунар меомӯзонад. Аз олами тираю тор ўро ба ҷаҳони мунаввар роҳнамун месозад. Умед мебандад, ки шогирдаш дар оянда одами солимақдул бомаърифат гардад, соҳиби илму ҳунар шавад.

Чи таваре ки падару модар нисбат ба фарзанди худ меҳру муҳаббат дорад, дилсӯзу ғамхор мебошад, устоди ҳақиқӣ низ нисбат ба шогирд чунин аст. Шогирд низ нисбат ба устод ҳамчун фарзанд ба ҳисоб меравад, ҳатто дар ояндаи дурахшони шогирд ҳиссаи устод нисбат ба падараш чанд маротиба боло меистад.

Дар ҷамъияте, ки устод ситқан қадр карда мешавад, он ҷамъият рӯ ба пешрафт дорад ва тамоми соҳаи ҳаёт дар тараққи аст. Ин албатта сабаб дорад. Устодони варзида кӯшиш мекунанд, ки дар талimu тарбияи шогирдон тамоми қувваҳои дониши худро сарф намоянд. Бинобар ин, агар шогирд ҳоҳад, ки ояндаи ў дурахшон бошад, ҳамеша вақти худро дар пеши устод сарф бояд кунад.

Агар дар ҳақон набада омӯзгор,
Шавад тира аз беҳирад рӯзгор.

ЭКОНОМИКА КАК НАУКА

Моҳикобул МАХМУДОВА,
студентка 3-го курса гр. 307 специальности
мировая экономика факультета финансово -
экономический

Экономическая наука имеет длительную и богатую историю. Ее истоки, по словам одного из наиболее крупных историков экономического анализа, Й. Шумпетера, лежат, с одной стороны, в философии, а с другой - в спорах о насущных проблемах и трудностях повседневной жизни людей.

Даже сам термин "экономика" произошел от древнегреческого слова "экономия", которое, как считают ученые, изобрел то ли греческий поэт Гесиод, то ли ого соотечественник писатель и историк Ксенофонт. Слово "экономика" состоит из двух слов: "ойкос" (дом, домашнее хозяйство) и "номос" (знаю, закон). Так что в буквальном, первоначальном смысле "экономика" означает науку о домоводстве, об искусстве ведения домашнего хозяйства. Такая трактовка смысла данного термина не случайна, поскольку хозяйство того времени оставалось в основном натуральным, обособленным и нуждалось в определенном своде норм и правил.

Однако времена менялись, а вместе с ними не только менялся смысл слов, но и появлялись новые термины. Развитие общественного разделения труда и товарно - денежных отношений привело к преодолению замкнутости натурального хозяйства и формированию экономики как единого целого в масштабе того или иного государства. Возникает потребность в знаниях о народном хозяйстве всей страны.

Разумеется, экономическая наука не располагает набором уже готовых рекомендаций, пригодных на все случаи жизни. Она является, по словам великого английского экономиста XX в. Джона Мейнарда Кейнса, скорее методом, чем учением, интеллектуальным инструментом, техникой мышления, помогающей тому, кто владеет ею, приходиться к правильным заключениям. Экономика - это умение пользоваться жизнью наилучшим образом.

САРЧАШМАИ ЗИГДАГОНИ
ОБ АСТ!

Комрони АБДУЛЛО, донишҷӯи
соли 4-уми факултети химия,
биология ва география

Тоҷикистон як неъматӣ худодод, як мӯъҷизаи табиат, як доираи бихишти рӯи замин аст. Мисли сарзамини мо табиати нотакрор, оби соғу зулол, чашмаҳои ширин, кӯҳҳои зебову сарбаланди дорон сарватҳои бои эризагинӣ дар ягон гӯшаи олам вуҷуд надорад. Пас, месазад, ки бо чунин диёри зебоманзар ифтихор намоем. Месазад, ки шукри ҳар пора заминро ҳар қатраи обаш бикунем ва ин ҳама доронашро, ки сарчашмаи ҳаёти мост, тозаю озода ниғаҳон бошем. Дар радиои пириҳои азим, дарёҳои бузург ва кӯҳҳои хушманзара чашмасорон ҳам аз мӯъҷизаҳои кишвари бихиштосой мо ба шумор мераванд. Оби зулоли чашмасорон аз қатри замин ва ё аз сини кӯҳ ҷушда, фавора зада, манзараҳои афсонавиро чун наққоши моҳир рангинтар ва марзҳои тафсидаро чун соҳили босаховат менамояд. На фақат бар мо, балки барои тамоми ҳаққон ҷаҳон оби чашмасорон мӯъҷизан бе назир ва фавқулода ба ҳисоб меравад. Ба ягон ҳаққи ҷаҳон муяссар нагаштааст, ки ба чашмасорон чун тоҷикон ин қадар номи зебо ва шоиставу шоирона гузошта бошад. Об равшаниву нур, манбаи асосии ҳаёт, сабаби ҳастии олами, наботот, ҳайвонот ва асли бақову пойдорӣ зиндагӣ ва табиат аст. Об неъматӣ бебаҳою муқаддасест, ки таровату зебӣ ва сарсабзӣву нишоту зиндагӣ аз он вобаста аст. Заҳираи оби тоза дар кишвари мо ниҳоят зиёд аст, ки он дар рӯдхонаҳо, кӯҳҳо, чашмаҳо ва дар пириҳо ҷамъ шудааст.

Обҳо дар кӯҳи мо ях бастааст,
Санҷо дар кӯҳи мо шах бастааст.
Дар ҳар қадам ин манзараҳои дилрабо мебинем, ки ин ягон муболиға нахоҳад буд, балки дар шакалҳои табиӣ онҳоро худӣ табиати мо офаридаанд.

ЖУРНАЛИСТ КИСТ?

Умеда КАБИРЗОДА,
донишҷӯи соли 2-уми факултети
филологияи тоҷик ва
журналистика

Журналист шахси воқеист, ки ба ҷамъоварӣ, таҳрир ва омода намудани ахбори мавод барои редакцияи воситаҳои ахбори омма (ВАО) машғул буда, бо ин редакция тавассути шартномаи меҳнатӣ ё дигар муносибатҳои шартномавӣ алоқаманд аст ва аз рӯи ваколати ба ў додасуда фаъолият менамояд ва ё узви иттиҳодияҳои касбии журналистон мебошад. Журналист корманди штатӣ (доимӣ) ва ғайриштатӣ, шартномавӣ, редакция, идораҳои ВАО, муҳбирон, кормандони шӯъбаҳо, муҳаррирон ва ғайра мебошад, ки дар асоси оинномаи редакция ва санадҳои меъёриву ҳуқуқӣ фаъолият мекунанд. Маҳз он иттилоотро пайдо мекунанд ва онро коркард менамояд. Журналистика - аз калмаи французии Journal - газета мебошад. Журналист дар ҳама навъи ВАО метавонад кору фаъолият намояд. ВАО гуфта матбуоти даврӣ, агентҳои иттилоотӣ, радио ва телевизион, кинохроникаҳо, сабтҳо ва барномаҳои аудиовизуалӣ мебошад, ки дар як сол на камтар аз як маротиба тавассути эфир ё кабел паҳн карда мешаванд. Ҳар як журналист озодии худро дорад, ки озодии фаъолияти журналистро ба се гурӯҳ тақсим мекунанд:

1. Озодии иҷтимоӣ-эҷодии журналист, яъне дар ҷамъият озод будан;
2. Озодии ҳуқуқии журналист, яъне дар доираи ҳуқуқҳои мавҷудани худ фаъолиятнамудани ў. Ягон шахс наметавонад ҳуқуқҳои журналистро поймол намояд;
3. Озодии иқтисодии журналист, яъне журналист бояд аз касе вобаста, мӯҳтоҷ ва дастнигар набояд;

Агар журналист аз ягон шахс вобаста бошад, пас ин вобаставии журналист аз ягон шахс мебошад. Имрӯзо ҳастанд журналистоне, ки аз ягон шахс аз ҷиҳати моли ё пули вобастаанд. Вобаста будани журналист дар он зоҳир мегардад, ки журналист аз ягон шахс барои паҳни хабари таърифи пӯл талаб менамояд ва дар сурати гирифтани пӯл журналист вазирад аст, ки хабари таърифи паҳш намояд. Набояд фаромӯш кард, ки худӣ журналист - муассис, журналист-воқеият, журналист-ташкilotҳои иҷтимоӣ, журналист- аудитория ва ғайра дар бар мегардад.

ЗАБОНРО БОЯД ПОК НИГОХ
ДОШТ!

Холаҳмад ГАДОЕВ, донишҷӯи
соли 5-уми факултети физика
ва математика

Ҳар шахс бояд ба ин кор масъул бошад, забонро ғайи гардонад. Ҳар касе, ки ба забони модариаш беҳушироӣ мекунанд, худро эҳтиром намекунад, вай инсонӣ комил нест. Чун мо дар остонаи тақдирӣ рӯзи Иди забон истодаем, тамоми шаҳрвандони Тоҷикистони азизро бо ин иди пушукӯҳ табрик мекунем ва орзуманди он ҳастем, ки барои пойдорию забони миллат ҳар яке мо саҳми босазои хешро гузарем.

Забони тоҷикӣ ва рушди ташаккули пайвастаи он дар мақоми забони давлатӣ муҳимтарин рамзи истиқлолияти давлативу сиёсӣ мо ба ҳисоб меравад. Зеро маҳз истиқлолияти забонӣ пайи истиқлолоҳии кишварамонро ташкил медиҳад. Дар даврони истиқлолияти давлатии кишварамон забони шевое, ки бо он аз қофиласолори адабиёти тоҷику форс Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ то бунёдгузори адабиёти навини тоҷик - Қаҳрамони Тоҷикистон Садриддин Айни ва адибону олимони муосир осори гаронбаҳои имлӣву адабӣ эҷод намудаанд, ба маснади волои худ нишаста, муаррификундаи ҳақиқии соҳибони худ - миллати тоҷик дар ҷаҳони муосир гардид. Забони тоҷикӣ - ин ёдгори маънавии миллиамон ҳамчун оинаи таърихи деринаи ҳаққамон инъикосгари урфу одат ва расму анъанаҳои миллӣву давлатдорӣ мо мебошад. Барои гузаштагони мо ифтихор аз Ватан ва забон ҳамеша ангезандаи эҳсоси оӣ буда, дар ҳама даври замон аз ҷумлаи мафҳумҳои муқаддасарин арзёби гардидааст.

Ба ин маънӣ, забони давлатӣ, бешубҳа, таҷассумгари таърихи пуршӯбу фарозӣ ҳаққи қуданбунёди тоҷик мебошад. Зеро забони ҳар қавму миллати дунё ёдгори маънавиест, ки дар тӯли асрҳо ҳамроҳ бо наслҳои худ аз мушкулоти монеаҳои гуногун гузаштааст. Хушбахтона, миллати мо ҳам тавонист, ки ин ёдгори маънавии худро дар радиои дигар ёдгориҳои маънавии ниёгони худ ҳифз намояд ва онро то ба имрӯзи обод оварда расонад. Имрӯз забони тоҷикӣ ба ҳайси забони миллӣ ва давлатӣ дар мақоми забони сиёсат, илму фарҳанг, қонунгузорию, раёти дипломатӣ, тиздорат ва дигар воситаҳои иртибот қарор дорад.

Муҳимтар аз ҳама, имрӯз забони давлатӣ дар кишвари азизамон ба рамзи ҳамбастагӣ ва иттиҳодии воқеии тамоми сокинони Тоҷикистон мубаддал гардидааст. Инкишофу рушди забон нишондиҳандаи пешрафти миллат ва давлат аст. Ба ин маънӣ дар даврони истиқлолияти кишварамон доираи истифодаи забони давлатӣ чи дар корҳои давлатдорӣ ва чи дар арсаҳои сиёсӣву иқтисодӣ ва иҷтимоӣву фарҳангӣ вуҷути босубқа ёфт. Дар ин кор саҳми воситаҳои ахбори омма бояд назаррас бошад ва масъулони он ба покази забон бештар тавачҷу зоҳир намоянд, зеро воситаҳои ахбори омма оинаи пурҷилои забони миллӣ маҳсуб меёбанд.

Ягона роҳи ҳифзи ин мерос талоши ҳарчи бештар мустаҳкам намудани пайҳои муқаддасоти миллатӣ, ки забони давлатӣ яке аз он шохсутунҳои муқаддасоти миллӣ ба ҳисоб меравад. Забон муҳимтарин унсурӣ муайянкундаи ҳастии ҳар миллат аст. Бинобар ин, саъю талош барои эҳёву рушд ва корбасти забони миллӣ ба ҳайси забони давлатӣ ва ҳақмӣ гардонидани роҳии он дар тамоми ташкилоту муассисаҳои кишвар як амри комилан қонунӣ ва ниҳоят муҳим мебошад.

СОҲИБИХТИЁРӢ ВА РУШДИ ДАВЛАТДОРӢИ ДУНЯВӢ

Дар солҳои 90-уми асри гузашта ва махсусан пас аз бадастории истиқлолияти давлатӣ дар ҳаёти сиёсии Тоҷикистон тағйиротҳои сифатии ҷиддӣ падидаи омаданд. Он дар заминаи фурупошии низоми Шӯравӣ, рӯварӣ ба демократия ва ташаққули рӯҳияи нави сиёсӣ дар ҷомеа ва шахс амалӣ мешафт.

Истиқлолияти давлатӣ падидаи муҳимтарини рушди давлати миллии тоҷикон буда, дар самтҳои ва дарёфти нақши кишвар дар низоми ҷаҳонӣ нақши барҷаста дорад. Ҷумҳурии Тоҷикистон вақте истиқлолияти давлатиро соҳиб гашт, имконият пайдо намуд, ки самтҳои стратегияи инкишофи ҳокимияти олий ва идоракуниро муайян намояд. Инчунин, давлат нисбати муайян намудани стратегияи сиёсӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва маданӣ ҳукми олиро соҳиб гардад.

Соҳибистиқлол гаштани мамлакат дар масъалаи муносибатҳои динию дунявӣ тағйироти ҷиддӣ ба миён овард. Дар рушди давлатдорӣ навини тоҷикон ҳамчун ҷомеаи мусулмоннишин масъалаи давлати дунявӣ чизи нав доништа мешуд, ки аслан то асрҳои гузашта дар ҷаҳони ислом чунин сохти давлат воқеият нашофт. Дар замони муосир бошад бо рушди ташаққули ҷаҳонбинии сиёсӣ ва шакли давлатдорӣ навин шумораи кишварҳои, ки шакли давлатдорӣ дунявиро ихтиёр кардаанд зиёд шудааст. Бисёре аз онҳо дар санадҳои меъёриро ҳуқуқи худ арзишҳои дунявиро (қонунӣ) расмӣ гардониданд ва рушди босуботи ҷомеаро дар шакли давлатдорӣ дунявӣ мебаранд.

Ҷумҳурии Тоҷикистон низ баъди ба даст овардани истиқлолияти давлатӣ охири соли 1991 калимаи дунявиро дар конституцияи меъёри қонуни гардонид. Мувофиқ ба моддаи якуми Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон давлатро давлати дунявӣ эълон мебард, давлати дунявӣ чунин давлатест, ки дар он пайравӣ аз ҳеч як дину мазҳаб ҳатмӣ ё худ афзалиятнок ҳисобида

Дар рушди давлатдорӣ навини тоҷикон ҳамчун ҷомеаи мусулмоннишин масъалаи давлати дунявӣ чизи нав доништа мешуд, ки аслан то асрҳои гузашта дар ҷаҳони ислом чунин сохти давлат воқеият нашофт.

намешавад. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ягон дин ба ҳайси дини давлатӣ ва расмӣ шинохта нашудааст ва ҳама дину мазҳабҳо ҳуқуқи мавҷудияти баробар доранд. Шаҳрванди Тоҷикистон сарфи назар аз он, ки ба кадом дин пайравӣ мекунад, комилан баробар ҳуқуқ мебошад. Дар давлати дунявӣ дар ҳуҷҷати расмӣ давлатӣ мансубияти динии шахс қайд карда намешавад. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо вучуди он, ки аксари шаҳрвандон пайрави ислом буда, дини исломро муқаддас мебаранд, вале аз ҷониби давлат дини ислом ҳамчун дини расмӣ давлатӣ эътироф нашудааст. Ташкилотҳои динӣ аз қорҳои давлатӣ ҷудо буда, ба кори он муҳофизат намешавад. Тамоми муносибатҳои вобаста ба дин ва ташкилотҳои динӣ тавасути Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи озодии вичдон ва иттиҳодияҳои динӣ" (аз 26-март соли 2009) танзим карда мешаванд.

Махсусан, дар Ҷумҳурии Тоҷикистон озодии вичдон ва озодии пайравӣ намудан ба дин, аз ҷумла ҳуқуқи ба танҳои ва ё ҳамроҳи дигарон пайравӣ кардан ба ҳар гуна дин ё пайравӣ накардан ба ягон дин, ба таври озод интиҳоб, паҳн намудан ва дигар кардани ҳама гуна эътиқоди динӣ ва эътиқодҳои дигар, инчунин мутобиқи онҳо амал кардан қарор дода мешавад. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳама новобаста аз муносибатҳои ба дин ва мансубияти динӣ дар назди қонун баробаранд. Тавсифи дар боло

нишон дода шуда имконият медиҳад, ки дар бораи дунявӣ будани Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳарф занем. Хarakterи дунявӣ давлати нишон медиҳад, ки ҳалли масъалаҳои ҳаёти давлатӣ, амалигардонии ўҳдадорҳои органҳои давлатӣ, шахсон расмӣ, муассисаҳои таҳсилоти давлатӣ дар асоси қонунҳои дунявӣ ва ҷаҳонбинии дунявӣ сурат

бо аҳолии мусулмон бо ҳалли чунин масъалаҳои муҳимтарин, чун дур шудан аз нуқтаи назари радикалӣ-идеологӣ, коркарди заминаи ғоявии таносуби дунявӣ ва диндорӣ, аз он ҷумла давлати дунявӣ ва динӣ, коркарди механизмҳои демократию ҳуқуқи қарорҳои давлати дунявӣ зич алоқаманд аст.

Хусусияти дигари давлати дунявӣ дар он асос меебад, ки вай ба таври қонунӣ ва ҳақиқӣ таъмини ҳуқуқи шаҳрвандонро ба озодии эътиқод ва парастиди дин, паҳншавӣ ва таблиғро дар доира ва меъёрҳои қонуни амалкунанда қарор медиҳад. Ҷамъамон дар шароити муосирӣ ҷаҳонишавӣ, вақте, ки аз тарафи нерӯҳои манфиатҷӯи деструктивӣ кушиши вайрон намудани вазъи дохилисиёсӣ дар минтақаи Осиёи Миёна, қисман дар Тоҷикистон дар соҳаи дин, мустақкамшавии принципҳои дунявӣ давлат аҳамияти хоса пайдо мекунад.

мегирад. Илова бар ин принциби дунявӣ муносибатҳои байни давлат ва иттиҳодияҳои диниро муайян намуда ҷой ва нақши онҳоро дар ҳаёти ҷамъияти нишон медиҳад.

Масъалаи муносибатҳои байниҷамъагариӣ ислом бо давлати дунявӣ яке аз масъалаҳои муҳими ҷомеаҳои муосирӣ исломӣ мебошад, ки дараҷаи ҳалли масъалаи мазкур аз бисёр ҷиҳат устувории раванди сиёсӣ ва босуботи муайян мекунад. Пешомади минбаъдаи давлати дунявӣ дар ҷомеаҳои

Тоҷикистон ва раванди коркарди модели тоҷикии давлати дунявӣ дар шароити муосир аҳамияти калони илмӣ-назариявӣ ва сиёсӣ-амалӣ доранд ва ҳангоми ҳалли низоъҳои иттилофҳои дунявӣ-динӣ дар мамлаки миқтақаи Осиёи Марказӣ ва тамоми ҷаҳони ислом, ки чунин муҳолифатҳо қарор вақт барои низоъҳои сиёсӣ ва босуботи замина мегузоранд, метавонанд мавриди истифода қарор гиранд.

Фирӯз ЯҚУБЗОДА, саромӯзгори кафедраи сиёсатшиносӣ

ТЕРРОРИЗМ ВА ХАТАРҲОӢИ ОН ДАР ҶОМЕА

Саломати ДАВЛАТАЛӢ, ассистенти кафедраи забонҳои ДТМИК

Хатари терроризм ва гурӯҳҳои ифротӣ яке аз масъалаҳои ҳалталаби илмӣ сиёсӣ буда, омилҳо ва харобаҳои он аз самти илмҳои гуногуни ҷомеашиносӣ мавриди омӯзиш ва баррасӣ қарор гирифтааст.

Ин омилҳои номатлуб ҷомеаи ҷаҳониро ба ташвиш оварда, баҳри бартариф намудан бо дарёфти роҳи усулҳои имконпазир, мубориза алаҳи терроризм ва ифродгарӣ пайдо намоем. Терроризм метавонад тавассути омилҳои номатлубаш ба сиёсати ҳар кишвар алоқаманд гардида, мавқеи худро дар кишвар муайян менамояд.

Бинобар ин, дар ҷаҳон тамоми марказҳо ва пажӯҳишгоҳҳои илмӣ тадқиқоти ба омӯзиши ин падидаи номатлуб равонаанд. Экстремизми сиёсӣ тавассути зӯрварӣ барои воқеъ гардонидани ҳадафҳои сиёсии кишвар истифода мешавад, ки он бо тамоми зухуроташ ҳамчун мушкили иҷтимоӣ ба ҳисоб рафта, дар рӯи олам ҳодисаҳои муҳими

умумибашари оварда мерасонад. Аз ин лиҳоз, қорҳои фаҳмондадиҳӣ ва омӯзиш чунин қувваҳо ҳамаҷониба ба роҳ монда шудааст.

Терроризм яке аз шаклҳои мураккаби экстремизм ба ҳисоб рафта, он ҳеҷ гоҳ ҳудуд ва ё дину миллат надорад ва ҳудуди ягон мамлакатро эътироф намекунад. Яке аз олимони давраи қадим Ксефони терроризмро ба маънои даҳшат овардан, тарсонидани одамон, мубориза бар зидди рақибони ҳеш мебаронад. Экстремизм аз калимаи фаронсавӣ гирифта шуда? маънояш ифродгарӣ, тундравӣ? фикру андешаҳо ва амалҳои тундравона, аз ҳад гузаштанд дорад.

Экстремист шахсест, ки дар фаъолияти худ ҷонибдорӣ амалҳои яқравӣ ва тундравӣ аст. Ин амали зухурот метавонад дар тамоми фаъолияти инсоният, дар дин, сиёсат, идеология, илм ва ҳатто дар варзиш низ таъсири манфӣ расонад.

Хусусан ин падидаи номатлуб ба кишварҳои исломӣ ва ё аксари он кишварҳои, ки аксари аҳолияшонро мусулмонҳо ташкил медиҳанд, таҳқиму густариш меёбад. Ба ақидаи онҳо сабаби асосии ин таҳқим дар сиёсати чунин кишварҳо дар он мебошад, ки ислом метавонад ҳамчун як сохтори муқаммали динӣ тамоми соҳаҳои ҳаёти фардӣ ва иҷтимоиро ба ўҳда гирад ва ё идора намояд.

Ба ақидаи диншиносон ва сиёсатшиносон дар замони нав ва навтарин нисбат ба замони қадим қувваи терроризм ва экстремизм босуръат рушд кардааст. Қаблан террорҳо ҳамчун ҳимояи манфиатҳо ва озодиҳои шахс дар сиёсат мебаронад. Баъдан дар зери мафҳуми террор амалҳои

манфӣ доништа мешуд ва ҳамчун ҷиноят бар зидди давлат ва ҳукумат муаррифӣ карда шуд. Яъне, дар аввали асри XVIII ва аввали асри XIX террорҳо ҳамчун маънои манфӣ эътироф мекарданд.

Амалиёти терроризми байналхалқӣ тақрибан 510 амалиёти терроризми ҷиноятиро ташкил меёбад. Аз соли 1976 то соли 1996 ба ҳисоби миёна аз 320 то 660 амалиётҳои террористии байналхалқӣ рух додааст. Шумораи қурбониҳои террористӣ рӯз аз рӯз меафзоианд. Махсусан, дар кишварҳои Ироқ, Сурия, Покистон, Афғонистон, Яман ва ҳатто дар кишварҳои Аврупо, Фаронса, Белгия, Украина мушоҳида карда мешавад.

Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки узви ҷомеаи ҷаҳонӣ мебошад, нисбат ба ҳодисаҳои манфиовари башариет бетаърифи зоҳир накардааст. Бояд гуфт, ки алайҳи падидаҳои номатлуби иҷтимоӣ аз 100 созмонҳои хурду бузурги зиддтеррористӣ амал мекунад.

Аз қабилҳои Созмони Амнияти ҳамкорӣ Шанхай, Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил, Созмони Аҳдномаи Амнияти Дастаҷамъӣ, ки пеши роҳи ин террористонро гирифта натавонистанд.

Зикр кардан ба маврид аст, ки ҳар як фарди ватандӯсту миллатдӯсту адолатпарвар, бахусус ҷавонон, ки ҳамчун нерӯи асосии пешбарандаи ҷомеа маҳсуб мебаранд аз таълимоти гурӯҳҳои ифротӣ, ки омилҳои сиёсӣ ислом муаррифӣ кардаанд, худдорӣ намоянд, зеро дар ин шароити кунунӣ ҷони худро аз даст медиҳанд ва сабаби аз байн бурдани ҳазорон нафарони дигар мегарданд. Ҷавононро мебард барои ҳифзи истиқлолият ва яқпорчагии кишварамон таълош варзанд.

ТАНЗИМИ РАСМУ ОИНҲО

Бо ташаббуси Пешвои миллат ва дастгирии мардуми Тоҷикистон Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи танзими анъана ва ҷашну маросимҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон" аз 8 июни соли 2007 қабул гардид. Дар қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешавад: анъана, маросим, ҷашн.

Қонуни мазкур бо тақозои рушди ҷомеа анъана ва ҷашну маросимҳоро танзим намуда, ба ҳифзи арзишҳои аслии фарҳанги миллии ва эҳтиром ба суннатҳои мардумӣ барои баланд бардоштани сатҳи иҷтимоӣ иқтисодии ҳаёти шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон равона гардидааст. Анъана ва ҷашну маросимҳо ҳамчун омилҳои муҳими зухуроти иҷтимоӣ зарурат ва танзим дошта, мутобиқи талаботи замони бод инкишоф ёбад ва таи солҳои охир аз ҳад зиёд ҳарчи сермасраф гардидани баргузори ҷашну маърақаҳо ва анъанаҳои мардуми бори гарон бар сари мардуми Тоҷикистон овард.

Қабули чунин як қонун саҳми худро ҷиҳати ба ҳам овардани миллат ва канорагирӣ аз хурофотпарастиву зиёдаравиҳо нақши басо созгор гузошта, истиқболи самимӣ доштан аз он нигоҳи нек ба сӯи фардои дурахшон аст. Бо сухани зерини Пешвои миллат ба ин ҳама гуфтаҳо метавон хулоса кард, ки фармудаанд: "Мо вазифадорем, ки расму оинҳоро аз хурофоту таассуби барои имрӯзу ояндаи ҷамъият номатлуб тоза созем, онҳоро бо назардошти имкониятҳои иқтисодӣ иҷтимоӣ ва фарҳангии худамон танзим намоем".

Дилафрӯз ҚОДИРОВА, номзади илмҳои педагогӣ, мудири кафедраи физика, МТ ва ТМ

РҶЗОНА БЕШ АЗ 1 СОАТ ХОБ НА- КУНЕД! ОЛИМОНИ ЧИН МЕГУЯНД, ХОБИ РҶЗОНА МАРГОВАР АСТ

фароне, ки давоми рӯз мунтазам беш аз як соат меҳобиданд 34 дарсад ба хавфи гирифтормашавӣ ба бемориҳои дилу раг ва 30 фисад ба дигар бемориҳои марговар наздик мешаванд.

Зимнан, муайян гардидааст, ки хоби рӯзона аслан барои нафароне, ки беш аз 6 соат дар як шабонарӯз хоб мекунанд, хавфноктар аст.

Муҳаққиқони Чин собит намуданд, ки хоб новобаста аз давомнокии он хавфи маргро 19 фисад зиёд мекунад. Ҷамчунин, хоби занон ва одамони калонсолон хатари маргро 22 ва 17 фисад афзун мекунад.

Қаблан хобшиноси рус Михаил Полуэтов низ ба хавфи марговар будани хоби зиёд таъкид намуда изҳор дошт, ки хоби барзиёд дар рӯзҳои истироҳатӣ бештар зиён дорад.

Ба изҳори ӯ, хоби барзиёд дар рӯзҳои истироҳатӣ одамро ба бемории қанд, дилу рағҳо мувоҷеҳ мекунад.

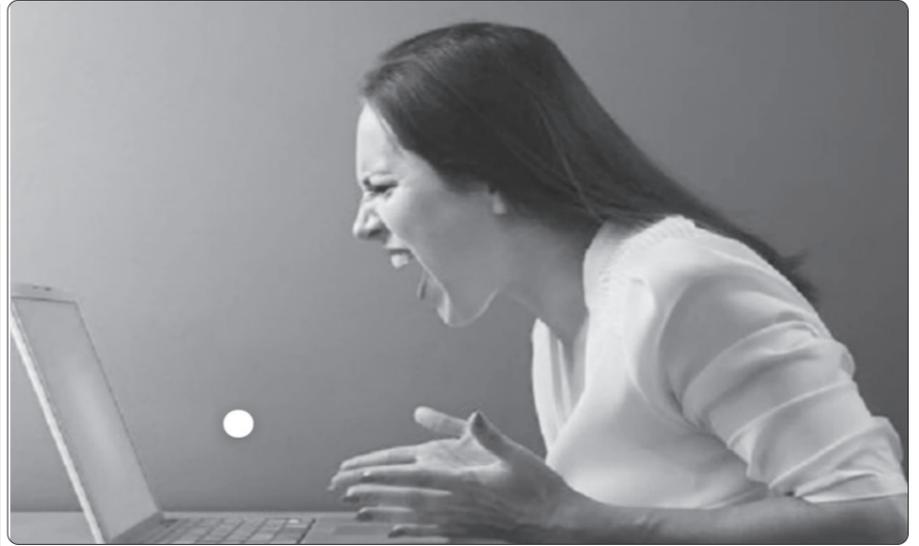
Манбаъ: <https://sputnik-tj.com/world/20200827/1031801621/Ruzona-besh-az-1-soat-khob-nakuned-olimoni-Chin-megyand-khobi-ruzona-margovar-ast.html>

Нафароне, ки ба роҳат рӯзона хоб мекунанд, гофил аз онанд, ки хоби онҳо метавонад барояшон марговар бошад.

Дар Чин муҳаққиқони Донишгоҳи тиббии Гуанчжоу ба хулосаи шигифтангез омаданд. Ба гуфтаи олимони, хоби беш аз яксоата метавонад барои инсон марговар бошад, менависад MedicalXpress.

Мутахассисон беш аз 20 адад кори илмиро мавриди омӯзиш қарор доданд ва маълумотро дар бораи 313 651 нафар таҳлил карданд, ки 39 дарсади онҳо дар давоми рӯз хоб мекарданд.

Натоиҷи ин таҳқиқот нишон дод, на-

ХАТОИҶО ҲАНГОМИ БАҲС КАРДАН ДАР ШАБАКАҶОИ ИҶТИМОИ

ХАТОИ №1 ИЗҶОРОТИ БЕАСОС

Мисол: "Мо бояд ба Конституция тағйирот ворид кунем, зеро онҳо сифати зиндагии аҳолиро сифатан беҳтар хоҳанд кард"

Изҳороти бидуни ҳеҷ гуна далелҳои воқеӣ наметавонад боиси баҳс шавад. Масалан, агар як номзад дар барномаи худ гуяд, ки бояд ба ҳизби ӯ овоз диҳанд, зеро он нақшаи рушди устувори иқтисоди минақаро дорад, ин як изҳороти беасос аст. Он бояд бо маълумоти мушаххас ва воқеӣ асоснок карда шавад. Ҳизб маҳз чӣ гуна минақаро пеш мебарад, сиёсатмадор дар ин самт чӣ гуна тадбирҳо менамояд, дар доираи барномаи худ кадом соҳаҳо ва чӣ гуна рушд хоҳанд кард... Ба ҳамаи ин саволҳо ҷавоби мушаххас бо мисолҳо бояд оварда шавад. Бидуни ин, изҳороти беасос мемонад ва ба таври ҷиддӣ қабул карда намешавад.

ХАТОИ №2 ПАС АЗ ОҚИБАТ

Мисол: Баъди гирифтани вакцина ба кӯдак ташхиси аутизм гузошта шуд.

Ин хатои мантиқӣ на танҳо аз ҷониби мусоҳибони баҳсҳо, балки журналистон низ содир карда мешавад. Агар чизе пас аз ягон амал рух дода бошад, пас муносибати байни ин ду ҳодиса бояд исбот карда шавад. Ин як усули маъмули дасткорӣ (манипулясия) аст. Дар асл, иттилоот наметавонад боэътимод бошад: кӯдак дар ҳақиқат вакцина гирифта метавонист ва пас аз муддате, духтурон дар ӯ бемории аутизм ташхис кунанд. Аммо, пас аз хондани сарлавҳа дар мисоли мо, мағзи сар автоматӣ силсилаи мантиқиро дар байни эмкунӣ ва аутизм пурра мекунад, ҳарчанд ин пайвастагӣ исбот нашудааст.

ХАТОИ №3 ҶАМЪБАСТИ ШИТОБ-КОРОНА

Мисол: "Ҳамаи мардуми англис чойро

дӯст медоранд"

Яъне, аломату сифатҳое, ки дар объекти алоҳидаи баҳс муайян шудаанд, ҳамчун аломатҳои тамоми гурӯҳе, ки ин объект тааллуқ дорад, баррасӣ карда мешаванд. Ин хатои мантиқӣ аксар вақт боиси эҷоди стереотипҳои нав ва ё мустақкам шудани стереотипҳои кӯҳна мегардад. Ҷамъбасти шитобкорона аксар вақт натиҷаи ғараз ва бадгумони мост. Ҳатто тамоюли воқеӣ ба рои умумикунонӣ асос нест.

ХАТОИ №4 ГИПЕРБОЛИЗАТСИЯ

Мисол: "Агар мо ба фуруши нӯшоқиҳои спирти дар мағозаҳо иҷозат диҳем, пас фардо дар он ҷо маводи муҳаддир низ пайдо мешавад"

Одатан, ҳадафи ин усул то ба дараҷаи бемаънӣ расонидан, далел ё пешниҳоди рақибро дидаву доништа зиёд кардан, то ба назар имконнопазир ва мантиқӣ намояд. Яъне, рақиб фикри шуморо масҳара ё таҳқир мекунад, то далелҳои шумо суст ба назар расанд. Техникаи мазкур вақте истифода мешавад, ки шахс далелҳои кофӣ барои исботи мавқеи худ надошта бошад.

ХАТОИ №5 КОРШИНОСИ ШУБҶАОВАР

Мисол: "Коршиноси амнияти рақамӣ Евгений Касперский дар ин маврид наметавонад ташхиси объективӣ гузаронад, зеро худӣ ӯ соҳиби як ширкати рақобатбардори антивирус мебошад. Аммо, аксар вақт чунин муноқишаи манфиатҳо ҳангоми муҳоҳисаҳои пинҳон мемонад ва андешаи коршинос, ки объективӣ буда наметавонад, ҳамчун далел қабул карда мешавад."

Бознашр аз гурӯҳи "Се нуқта"-и фейсбук

ДАЛЕЛҶОИ АҶОИБ

-Дар асри XV чунин меҳисобиданд, ки ранги сурх хусусияти табобатири дорад. Беморҳо либоси сурх мепӯшиданд, дар атрофии худ чизҳои ранга сурхро мегузоштанд.

-Вақте шумо сурх мешавед, меъдаатон ҳам сурх мешавад.

-80 фоизи гармии бадани одам аз сар барномада меравад.

-Мушақҳои одам нисбат ба мушақҳои кирмак камтар аст.

-Аксарияти одамони баъди 60 солагӣ 50 фоизи ҳисси таъмиро гум мекунанд.

-Дандон - ягона узви инсон аст, ки қобилияти худбарқароршавандаро дорад.

-Мағзи сар 80 фоиз аз об иборат аст.

-Дар бадани як одам он миқдор организмӣ зинда сокин аст, ки аз миқдори тамоми одамони рӯи замин зиёдтар аст.

-Як мӯй то 3 кг вазро тоб меорад.

-Дандонҳои тӯқумшуллуқ дар забонаш ҷойгир аст.

-Кирми аз ҳама дарозтарин - линеуси

дарозтарин то 15 метр дарозӣ дошта, дар соҳилҳои аврупоии Атлантика умр ба сар мебарад.

-Забони кити кабуд то 4 тонна вазн дорад. Баробари як фили калон!

-Каждум наметавонад ду сол ҳеҷ чиз нахӯрад, кана бошад - 10 сол!

-Гург он қадар даррандае нест, ки мо гумон мекунем. Он наметавонад бо истеъмоли қурбоққа, ҳашарот, ҳосили майдонҳои киштзор ва ҳатто решаҳои дарахт қаноат кунанд.

-Дар Бразилия шапалақҳое ҳастанд, ки бӯйи пурқуввате мебароранд, аз ин рӯ онҳоро дар хона нигоҳ медоранд, то ин ки ҳаворо хуш гардонад.

-Яке аз ҳашароти қадимтарини сайёраи мо пашшаи муқаррарӣ ба шумор меравад, ки мувофиқи баҳои олимони сину соли боқимондаи устухони ёфтшудаи он миллионҳо солро ташкил медиҳад.

Манбаъ: <https://ganjinatj.wordpress.com>

БУЗУРГТАРИН ТАКЛИФИ ИЛОҶИ,
НЕКИ КАРДАН БА ПАДАРУ МОДАР АСТ.

АКСҶОИ ГҶЁ

Ҳеҷ гоҳ шикоят макун, ки падару модарат чизҳои меҳостагиатро нахаридаст...

ШОЯД ОН ЧИЗЕ ДОШТАНД
БАР ТҶ ХАРЧ КАРДАНД.

ҒОЛИБИ КРОССВОРД МУАЙЯН ШУД!

Ба кроссворди шумораи гузашта 5 нафар хонанда ҷавоб пешниҳод кардаанд, ки аз ин шумора танҳо 2 нафар кроссвордро бо 1 хатой пешниҳод кардааст: Тошматов Умарҷон (24.09.2020, соати 8:00, 1 хато), Муслимов Исмоил (24.09.2020, соати 9:25, 2 хато), Раҷабова Зебогул (25.09.2020, со-

ати 13:30, 1 хато), Суфиев Хайриддин (28.09.2020, соати 14:40, 3 хато), Давлатова Қ. (28.09.2020, соати 14:44, 2 хато).

Аз ин рӯ, мо ба хонандагоне, ки ба идора ҷавобҳои худро ирсол карданд, сипос мегуем, аммо ғолиб танҳо нафаре мешавад, ки пеш аз дигарон ҷавобҳои дуруст ва ё бо камтарин хато пешниҳод кунад. Дар ин шумора ғолиб Тошматов Умарҷон

мебошад, зеро ҷавобҳои дуруст (танҳо 1 хато) пешниҳод кардааст.

Хонандае, ки ҷавобҳои худро аз назар гузаронидан мехоҳад, метавонад ба идораи рӯзнома таширф биварад.

Мӯҳлати қабули ҷавобҳои кроссворди мазкур аз 11.10.2020 то 25.10.2020 муайян шудааст.

Ҷавобҳои кроссворди шумораи № 7 (308) аз 22.09.2020

Асари илмӣ донишҷӯ → Аҳвол-пурсӣ → Он ки ҷонибдорӣ намекунад → Таҳдид-гар
 Асфори миллии Юнон пеш аз евро → Муқобили гурусна → Ҷонбахш → Тарсу ваҳм, хавф
 Узви бадан, ки метапад → Фернардо ... пойгаҷии формулаи 1
 Тангаи давраи СССР
 Пойтахти Того → Рӯирост → Баҳр дар Русия
 Идораи амнияти СССР → Дарандаи обӣ → Тақягоҳи миз → Хашм, қаҳр → Курбоққа
 Яқсарбаи шарқии дар ҶТ маъруф → Қоли аз чашм боло → Дарё дар Русия → Омехта, олуда → **Хат** → Театри ... ва балет → Кишти миллионерҳо → «Курсӣ»-и савора → "Мистер ...", ширинкори англис
 Ширкати молҳои электронии Япония → Намуди ранг → Нишастан, шиштан → «Ҳоло ...», филми тасвирий → Хо-шок → Халқият дар Озарбойҷон
 Адошаванда → Қисми даруни шикам → авло-ду ... → Хос ва ҷинс мешавад → Тамгаи сигори бефилтр → Ба гӯш «медарояд»
 Назди дари хона → Муҷали соли 2007 → Шаҳр дар Туркия → Ширкати алоқабандии мобилӣ → Яке аз пайгамбарон → Илм дар бораи тангаҳо
 Ҳазлу бозидӯстдор → Феълӣ маъмултарини тоҷикӣ → Ҷои нонбарорӣ → Кӯл дар Туркия → Одамча аз афсонаҳои аврупоӣ → Дар ... и хор атола дандон шиканада → Зарфи атр → Пойтахти ҷумҳурии шӯравӣ
 Очилӣ, бошитоб → Аҳрорӣ Вали → Гурӯҳи эстрадии рус → Этика дар мактаб → Мурғи зебодум → Котиб, муншӣ → Шӯҳрат-манд → Авто-мобили олмонӣ
 Ҷумҳури

ДИҚҚАТ!

ХОНАНДАЕ, КИ ПЕШ АЗ ҲАМА КРОССВОРДРО БЕХАТО ПУР КАРДА, БА ИДОРАИ РӯЗНОМА ПЕШНИҲОД МЕКУНАД, БО МУКОФОТИ ПУЛӢ ДАР ҲАҶМИ 100 СОМОНӢ ҚАДРДОНӢ КАРДА МЕШАВАД.

Мо бояд маданияти заминдориро ба таври қатъӣ баланд бардорем, яъне муносибати худро нисбат ба замин, об ва дигар захираҳои табиини кишварамон куллан тағйир диҳем, ба ҳоли мوندани заминҳои қорам роҳ надиҳем, аз ҳар як ваҷаб замин, аз ҷумла қитъаҳои замини наздиқавлиги самаранок истифода карда, аз заминҳои обӣ гирифтани се ва ҳатто чор ҳосил, яъне кишти такрориро васеъ ҳорӣ кунем ва ҳарчи бештар маҳсулот истеҳсол намоем.

ЧАНД НАЧД

Танбал шахсе нест, ки кор намекунад, балки шахсе аст, ки нисбат ба имконияташ камтар кор мекунад.

Сукрот

XXXX

Бо нобовари худ фиреби бегонаро рӯйпӯш мекунем.

Ф. Ларошфуко

XXXX

Ҳузуру ҳаловат - саодати беҳирадон, саодат - ҳузуру ҳаловати хирадмандон аст.

Буфлер

XXXX

Даст бахшоянда ҳоли намемонад.

Инчил (китоб)

XXXX

Душвориҳо боиси тавлиди қобилияти инсон мегарданд, то ин ки ӯ онҳоро паси сар намояд.

У. Филлипс

XXXX

Эҳтиром ва ҳамдигарфаҳмии думард барои ҳаллу фасл намудани масъалаҳои ҳалнашаванда имконият медиҳад.

Арасту

XXXX

Зӯри мушт дар панҷ ангушт аст.

Ҳикмати халқӣ

XXXX

Ҳеч кас наметавонад, он одаме-

ро, ки бо мақсади ба ҳадафи зиндагиаш расидан метавонад ҳаёташро зери хатар гузорад, боз дорад.

Арнолд Шветс

XXXX

Агар ба кӯчаи сарбастаи зиндагӣ афтада роҳгум задед, ба сари кӯча бозпас гардед.

Буддо

СОПРҶЗ ХУЧАСТА БОД!

Маъмурият, ҳайати профессорону устодон, кормандон ва донишҷӯёни Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, инчунин ҳайати эҷодии рӯзномаи "Анвори дониш" омӯзгорон ва кормандони зерини донишгоҳро, ки моҳи октябри солиёни гуногун таваллуд шудаанд, табрику таҳният гуфта, аз даргоҳи Яздони пок барояшон тансиҳати, умри бардавом, сари баланд, тани неруমানда ва дар қору фаъолиятҳои комёбиҳои беназирро таманно доранд. Бигуздор ҳамеша чун кӯҳҳои Помир сарбаланд, чун Рӯдакӣ хушбаён, чун Саъдӣ дарозумр, чун Ҳофиз шухратманд ва чун Ҷомӣ хоксор бошед! Ҳеч гоҳ БАХТ ва ХИЗР қошокаи шуморо тарк насозанд! Мисли гулҳои баҳорӣ, ки ҳама саросар зебо ҳастанд, зебо бимонед. Хушиву хурсандӣ, ки беҳтарин ҳамсафари инсонанд, доим ҳамсафаратон бод!

Бигуздор дар умратон баракат ва дар касбатон муваффақият пайваста амалӣ гардад.

- ХОЛИҚОВ САФАР, 1.10.1957, номзади илмҳои химия, дотсенти кафедраи химия;
- ЗАРИФЗОДА ФАРИШТА, 1.10.1978, ассистенти кафедраи химия;
- ЧОЛОВА САОДАТ, 2.10.1989, ассистенти кафедраи химия;
- РАҶАБОВА ДИЛБАР, 2.10.1975, лаборанти кафедраи таърихи халқӣ тоҷик (45-солаги муборак бошад!);
- УРОҚОВ МИРЗОМУРОД, 3.10.1982, мутахассиси раёсати таълим;
- ЌУРАЕВ КУЛОБӣ, 3.10.1955, саромӯзгори кафедраи математика ва методикаи таълими он (65-солаги муборак бошад!);
- НОСИРОВ ХОЛ, 5.10.1946, саромӯзгори кафедраи таърихи умумӣ ва методикаи таълими таърих;
- ЗАРДОВ ҶУМЪА, 6.10.1963, саромӯзгори кафедраи тарбияи ҷисмонӣ ва методикаи таълими он;
- ФАРЗОНАИ ИЗЗАТ, 6.10.1989, фаррош;
- ГУЛМАДОВА УМЕДА, 7.10.1983, ассистенти кафедраи таҳсилоти томактабӣ ва кори иҷтимоӣ;
- РАҶИМОВА ОИШАМО, 7.10.1963, фаррош;
- МАҲСИДДИНОВ БАХТОВАР, 8.10.1989, мутахассиси маркази тестӣ;
- АШҶУРОВА САОДАТ, 8.10.1981, ҷонишини декан оид ба тарбияи факултети физика ва математика;
- ДАВЛАТОВА РАҶНО, 9.10.1960, ассистенти кафедраи забон ва адабиёти рус (60-солаги муборак бошад!);
- ҲАКИМОВ АБДУРАЗЗОҚ, 10.10.1984, мудири кафедраи иқтисоди корхонаҳо ва соҳибкорӣ;
- ҶОЛИБҶОНИ РАҶАБАЛӣ, 10.10.1991, ассистенти кафедраи тарбияи ҷисмонӣ ва методикаи таълими он;
- МИРЗОЕВА МАЛОҶАТ, 10.10.1988, ассистенти кафедраи математика ва методикаи таълими он;
- ШОИРАИ БОБО, 10.10.1992, лаборанти кафедраи сиёсатшиносӣ;
- БОРОНОВА ҶАМИЛА, 11.10.1976, фаррош;
- БОБОЕВА БИБИРАҶНО, 11.10.1976, фаррош;
- МУРОДОВ РАВШАН, 12.10.1964, ассистенти кафедраи забони ҳозираи рус;
- БОБОЕВ АЪЗАМ, 12.10.1991, ҷонишини декан оид ба тарбияи факултети филологияи хориҷӣ;
- ҚУРБОНОВ НЕКРҶЗ, 13.10.1992, ассистенти кафедраи иқтисод ва идора;
- БАРОТОВ ҶУМАХОН, 13.10.1957, номзади илмҳои география, мудири кафедраи география ва туризм;
- МОҶИРАИ ҶУРАХОН, 13.10.1991, ассистенти кафедраи назарияи иқтисодӣ ва идора;
- ФАЙЗУЛЛОЕВА ФИРҶЗАМО, 14.10.1965, номзади илмҳои филологӣ, мудири кафедраи забони русӣ (55-солаги муборак бошад!);
- ИБОДОВ МАҲМАДУЛЛО, 15.10.1946, доктори илмҳои фалсафа, профессори кафедраи фалсафа;
- НАБИЕВА САВЛАТ, 16.10.1962, мудири кабинети кафедраи педагогика;
- СУЛАЙМОНИ САЙДАЛИШОҶ, 17.10.1994, ассистенти кафедраи назарияи иқтисодӣ ва молия, сарқитисодчӣ;
- САЙДОВА ИЗЗАТМО, 18.10.1963, лаборанти калони кафедраи адабиёти рус ва хориҷӣ бо МТЭАР;
- ШОИМАРДОНОВ ХАЙРУЛЛО, 18.10.1987, ассистенти кафедраи тарбияи ҷисмонӣ ва методикаи таълими он;
- МУРОДОВ ТЕМУР, 19.10.1958, номзади илмҳои сиёсӣ, дотсенти кафедраи сиёсатшиносӣ;
- САФАРЗОДА МАНУЧЕҶР,

- 19.10.1979, сардори маркази бақайдгирӣ ва НКТ;
- НЕЪМАТОВА НАРГИС, 20.10.1978, коргузори кафедраи иқтисод ва идора;
- АФИЗОВ СҶҶУРОБ, 21.10.1988, мутахассиси маркази фосилавӣ;
- САТТОРОВ ҚОБИЛҶОН, 21.10.1992, мутахассиси Раёсати таълим;
- БОБОЕВ ДИЛШОД, 21.10.1972, ассистенти кафедраи сиёсатшиносӣ;
- КОМИЛОВ НИЗОМИДДИН, 23.10.1984, номзади илмҳои иқтисодӣ, мудири кафедраи молия ва қарз;
- САЙДАЛИЕВА ФОТИМА, 23.10.1988, ассистенти кафедраи забони хориҷӣ ва методикаи таълими он;
- ШАРИПОВ ФАРИДДУН, 23.10.1961, ҳамкор, доктори илмҳои педагогӣ, профессори кафедраи илмҳои компютерӣ;
- САЙДАЛИЕВА ЗҶҶУРО, 23.10.1988, ассистенти кафедраи забони хориҷӣ;
- САЙДАЛИЕВА ФОТИМА, 23.10.1988, ассистенти кафедраи забони хориҷӣ;
- ДАМИНОВА ХАТИЧАМО, 24.10.1966, ассистенти кафедраи таҳсилоти ибтидоӣ, мудири боғча;
- ҶУМАЕВА ДИЛРОМ, 24.10.1985, ассистенти кафедраи забони русӣ;
- САЙДАЛИЕВА МАҶРИФАТ, 25.10.1990, ассистенти кафедраи забони хориҷӣ ва методикаи таълими он (30-солаги муборак бошад!);
- ПИРАКОВ МИРЗОШАРИФ, 25.10.1960, посбон, (60-солаги муборак бошад!);
- ОДИНАЕВА ГАДОЙБӣ, 28.10.1964, танзимгари факултети физика ва математика;
- БОБОЕВ ЁРМУҶАММАД, 28.10.1982, ассистенти кафедраи таҳсилоти томактабӣ ва кори иҷтимоӣ;
- ПИРНАЗАРОВ ЭМОМНАЗАР, 28.10.1969, номзади илмҳои сиёсӣ, дотсент, мудири кафедраи сиёсатшиносӣ;
- БОЗОРОВА МАВЗУНА, 28.10.1985, фаррош, (35-солаги муборак бошад!);
- БАЖОВА МАЛИКА, 29.10.1972, саромӯзгори кафедраи таҳлили математика ва назарияи функсияҳо;
- МУРОДОВА САОДАТ, 31.10.1960, ассистенти кафедраи физика, методикаи таълими он ва технологияи материалҳо, (60-солаги муборак бошад!);
- МУРОДОВА ХОСИЯТ, 31.10.1968, фаррош;
- ШАРИФОВА МАЙСАРА, 31.10.1963, фаррош.

МУАССИС:

ДОНИШГОҶИ ДАВЛАТИИ КҶЛОБ
БА НОМИ АБҶАБДУЛЛОҶИ
РҶДАКӢ

ҶАЙАТИ МУШОВАРА:

МИРАЛИЗОДА АБДУСАЛОМ,
доктори илмҳои педагогӣ, профессор,
ректори Донишгоҳи давлатии Кӯлоб
ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ

КАРИМОВ САМАРИДДИН,
доктори илмҳои химия, профессор,
узви пайвастаи АМТ

ИБОДОВ МАҲМАДУЛЛО,
доктори илмҳои фалсафа, профессор

ҶУМЪАХОН АЛИМӢ,
доктори илмҳои филологӣ, профессор

ХОЛИҚЗОДА АЙНИДДИН,
номзади илмҳои филологӣ, дотсент

ХУДОЙДОДОВА ШАРОФАТ,
номзади илмҳои филологӣ, дотсент

ҶУЛОМОВ ИСЛОМ,
доктори илмҳои педагогӣ, профессор

АБДУЛЛОЕВ МАҲМУД,
доктори илмҳои таърих, профессор

МИРЗОЕВ САЛИМ,
доктори илмҳои педагогӣ, профессор

ИЗЗАТУЛЛОЕВ КУГАН,
номзади илмҳои педагогӣ, дотсент

ЗАФАР МИРЗОЁН,
ховаршинос, профессори фаҳрии
донишгоҳ

РАФИЕВ САФАРХОН,
номзади илмҳои педагогӣ

НАЗАРОВ ХОТАМ,
номзади илмҳои педагогӣ

САРМУҶАРРИП:

ҶАҶОНГИР РУСТАМШО,
номзади илмҳои филологӣ, дотсент

Андеша ва ақидаҳои нашршудаи
шахсии муаллифон дар мақолоти
гузоришҳо ақидаи расмӣ ҳайати
эҷодии рӯзнома махсуб намешавад.
Дурустии асноду далели мақолаҳо ба
уҳдаи муаллифон аст.

Рӯзнома дар ҚДДМ
"Мега-принт" ба таъб расидааст.
Адади нашр 5200

Нашрия дар Вазорати
фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон №030/
РЗ-97, 30.08.2017 аз нав ба қайд
гирифта шудааст.

Маводҳо бо забонҳои
тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ нашр мешаванд.
Рӯзнома тарикӣ обуна дастрас
мегардад.

НИШОНӢ:

735360. ш.Кӯлоб, кӯчаи С. Сафаров 16
E-mail: anvor.donish@kgu.tj
Телефон: корӣ: (83322) 3-31-15,
мобилӣ: 985-76-77-12; 981-00-02-19